

વડે વીરમ્

સોનગઢી સિદ્ધાંત પર એ ક દષ્ટિ

લેખક

ગતનલાલ ડોશી-સેલ્લાના

પ્રકાશક

સ્થાનકવાસી જૈન કાર્યાલય

પચલાઈની પોળ અમદાવાદ

પ્રથમાવૃત્તિ

ઈ સ ૧૯૪૦

શ્રી વીરવિજય શ્રી પ્રેમગા કસવલાલ સાગળવદ શાહે બાપુ
સલાપસ ફોસ રોડ-અમદાવાદ

પ્રિંટર ચાર આના

પ્રસ્તાવના

બોટાદ સપ્રદાયમાં રથાનકવાસી જૈન ધર્મની વર્ષો સુધી દીક્ષા પામ્યા પછી, તે સપ્રદાયના જૂતપૂર્વ એક માધુ શ્રી કાનજી મ દાસમાં જૈનધર્મથી ઘણી વિપરીત માન્યતાઓ ધરાવી તે સપ્રદાયથી અનમ પડી, રવત ત્રપજે સોનમદમાં મુકામ નાખી રહેલા છે અને જૈન ધર્મ વિરુદ્ધ મિદ્ધાન્તો અને માન્યતાઓનો પ્રચાર કરી રહ્યા છે તેમના સિદ્ધાંતો નથી તો રથા જૈન ધર્મનો સમ વશ કરતા, કે નથી શ્વે મૂર્તિપૂજક, દ્વિગ્જર કે રાજ્યધર્મનો સમન્વય કરતા, પરન્તુ આ બધાની વચ્ચેનો વિચિત્ર વિચાર ધરાવી, આત્મ જ્ઞાની તરીકે ઓળખાવાનો પ્રયાસ કરે છે અને કેટલાક અનુયાયીઓ તેમના તેવા વિચારોને અનુસરે છે આ સિદ્ધાંતો-માન્યતાઓ જૈનધર્મના મૂળભૂત તત્ત્વોથી કેટલાં વેગળાં જઈ રહ્યા છે તે બતાવવાનો આ પુસ્તકમાં પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે કે જેથી જૈનધર્મોનુયાયીઓ બં મહાવીરના સિદ્ધાંતો અને આ સિદ્ધાંતોની વૃક્ષના કરી સત્ય-સનાતન તત્ત્વોને નમજી શકે અને જ્ઞાનક્રિયાઓમાં મોક્ષ " જ્ઞાન અને ક્રિયા એ બંનેના એકીકરણથી જ જીવનો મોક્ષ છે એ વસ્તુને બરોબર સમજી, આદરી યથાપ્રજ્ઞિત કરી શકે

રથા જૈન પેપરમાં તેમના ૧૨ મત યો-મિદ્ધાંતો પ્રગટ કરવામાં આવ્યા હતા અને તે પર સૈમાના નિવાસી જૈન ધર્મના મારા અભ્યાસી અને ચર્ચા કર શ્રીયુત્ રતનલાલ ડોશીએ પોતાની વિસ્તારભરી સમીક્ષા કરી હતી તે આખીયે લેખમાં જોઈએ અને અહિં મુમુક્ષુઓના કિતબાતર પુસ્તક શ્વે પ્રમટ કરીએ છીએ, તે વાગી જૈન જનતા સત્ય રાહ પર આવશે અને જૈનમાર્ગમાં કલક સમી માન્યતાઓ ફેકી દેશે તો અમારો પુસ્તક પ્રકાશનનો આ હેતુ સફળ થશે મજાશે

પ્રસ્તુત ૧૨ માન્યતાઓ શી શી છે તે અમે અહિં આપીએ છીએ —

(૧) દાસમાં ચાલી રહેલા જૈનના કુન ધિરકાઓમાં મુખ્ય પૂઠો તો દ્વિગ્જરજ છે પરન્તુ તેમાં પશુ હાલ તો સિધિનના વતે છે નેથી કરીને તે પશુ ખાસ કરીને હવે માન્ય રાખવા જેવો રહ્યો નથી

(૨) સિધિલ થયેલા આચાર્યોએ પોતાની સિધિનતાને પોષવા માટે સિદ્ધાંતોના ઓદા તળે નવા પુસ્તક રચી તેને ઝગ ઉપાગ આદિ નામે આપીને, નવો શ્વેતાગ્જર મત ચલાવ્યો છે અને તે મિદ્ધાંતોનું રચનારા, નવા રથાપન કરનારા શ્વેતાગ્જરોના મૂળ આચાર્યો કાગ કરીને દુર્મતિમામપા છે

(૩) હાનમાં વિચરી રહેના શ્વેતાશ્વરના સાધુઓ તે બધા નામધારી માધુઓ છે એમને આત્માની પડી નથી, બધા સ્થૂલરૂપિ અને જાડી યુક્તિ વાળા છે મહાવિદેહ શ્વેત્રમાં પ્રભુની આગામી ને માધુઓ વિચરે છે તેઓ કૌર્મપણુ જાતના કપડા, મોરપીંછ કે કમડળ આદિ કૌર્મપણુ વસ્તુ પોતાની પાસે રાખતા નથી, તેઓ તદ્દન નમ્ર રહે છે આદાર કરવાને ટાંકમે ગૃહ રથને ઘેર જાય છે ત્યારે પ્રથમ તે ગૃહસ્થની ઓ તેના પગ ધુએ છે અને ત્યારપછી પુષ્પ ચોખા, કકુ આદિથી નવાગી પૂજા કરે છે અને પછી સાધુના બોલામાં તે બાઈ આદાર પાણી આપે છે તે આરોમીને તેઓ આ યા જાય છે આવું વર્તન કરનારા ને સાધુ હોય તેજ સાચા સાધુ છે બાકી બધા નામધારી માધુઓ છે

(૪) આ કાળમાં સાચુ સિદ્ધાંત હોય તો તે સમયમાર જ છે કારણ કે તે જમવાન જેવા ધર્મ ગયેલા કુદકુદાચાર્યે દેવતાની મહાપદ્ધી મહાવિદેહમાં જઈને પ્રભુ પાસે આઠ દિવસ રોકાઈને જનાવેલું છે માટે તેજ સાચુ સિદ્ધાંત છે

(૫) હું મોહુ છું, હું માહુ છું, હું ખાઈ છું, હું લખુ છું એવું ને માનવું તે મિથ્યાત્વ અજ્ઞાન, પાખડ છે માટે આવી માન્યતા રાખનારને હજારો માયોને કાપી નાખનારને ને પાપ ન લાગે તે પાપ લાગે છે

(૬) ધણી ધણી ક્રિયાઓ કરીને આ આત્મા નવમી ઐવેયક સુધી જઈ આગ્યો છતાં આત્માનું કત્યાણુ થયું નહિ, માટે હું સામાયિક કરું, હું હિપવાસ કરું આવો ને વિક પ લાવવો તે જયકરમાં જયકર અજ્ઞાન છે કારણ કે કૌર્મપણુ ક્રિયા કરવાના વિક'પ તે આત્માનો સ્વભાવ નથી એટલે કે ધર્મ નથી અને તેથી કંગોતેજ સામાયિક કરનારો ૭૦ કોઠાકોડી સાગ રોપમનું મહામોહનીય કમ જાણે છે, ત્યારે લગ્ન કરવા છતાં સમ્યગ્દષ્ટિ આત્મા નિર્જરા કરે છે

(૭) યાત્રીની કૌર્મપણુ ક્રિયા અજ્ઞાનીના જેવી જ હોય છતાં યાત્રીને નિજરા યાત્ર છે ત્યારે અજ્ઞાનીને (કર્મ) બધ થાય છે કારણ કે યાત્રી એમ માને છે કે હું આ કરતો નથી પરંતુ પૂર્વે અજ્ઞાનકાળમાં બાધેલા કર્મનો છંદ આવે તે બોમરી લઈ છું ત્યારે અજ્ઞાની હું કરું છું' એમ માને છે, માટે તે બધાય છે

(૮) આત્માનો મોક્ષ થતો નથી પણ સમજાય છે, કારણ કે આત્મા બધાયેલોજ નથી, અત્યારેજ શરીરથી જુદો છે છતાં અચાનકતાથી આત્માએ એમ માન્યું છે કે, હું બધાયેલો છું આ માન્યતા ટળી જાય અને એને એમ સમજાય કે, હું શુદ્ધ સ્વરૂપી ચાતાહુ આ સમજણ યામ તો એનો મોક્ષ થઈ જાય છે

(૯) શ્વેતાશ્વરોના સિદ્ધાંતોમાં એકલો દયા-દયાનીજ અધિકાર છે, તેથી તે એકાન્ત પુણ્યજમ છે માટે તે છાડવા યોગ્ય છે ત્યામ કરવો, કોઈ જીવને બચાવવો, કે કોઈ જીવની દયા પાળવી તે આત્માનો ધર્મજ નથી હું બીજાને બચાવું કે હું બીજાને કુ બ દઉં, આવું જે માનવું અને કરવું તે મિથ્યાત્વ, અજ્ઞાન અને પાપક છે

(૧૦) આત્મા જ્ઞાનભાવમા હોય અને એના શરીરથી મમે તેદના જીવો કપાઈ જાય તો પણ તેને નિર્જરા થાય છે કારણ કે તે એમ માને છે કે આ શરીરનાં પગથાણુઓ એ કાળ એ ક્ષેત્રે જવાનાં હતા તેથી કરીને એ પ્રભાવે અને વિકલ્પ આળ્યો, તેમા મારે શું ? હું તો જોનારો ચાતાહુ અને એ શરીર નિમિત્તે જે જીવોની હિસા ચર્ચ તેવું આપુખ પૂરું થવાનું હતું તે થયું છે

(૧૧) મુકપત્તિ બાપવી તે સિમજ કુલિમ છે સ્થાનકવાસીઓએ 'અમવત્તી'ના પાઠ ઉપરથી તે પ્રથા પાડી દીધી છે અને તેઓ એકાંત ક્રિયામાં જ ઉતરી ગયા છે

(૧૨) મૂર્તિ ત્રણે કાળે સત્ય છે તેની પુષ્પ આદિથી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા કરવી વગેરે બધું સત્ય છે પરન્તુ તે દિગ્ગજ માને છે તેવી નિર્વિ કારો હોવી જોઈએ તેવી મૂર્તિ સમક્ષિત પામવાનું કારણ બને છે અને તેની અંદર જે જે જીવોની હિસા યાય તે ઉપર જોવાનું નથી પરન્તુ આત્માના ભાવ ઉપરજ જોવાનું છે ચક્રવર્તિઓ જમીયા રાખતા તે પ્રજુની મૂર્તિને ફક્ત ચઢાવવા માટેજ રાખતા

આ ૧૨ માન્યતાઓ કેટલી બેદુદી છે તે તેની " સોનમદી સિદ્ધાંત પર એક દષ્ટિ 'નામથી કરેલ સમોક્ષા પરથી વાયકો સ્વયં બધી લેશે કિંબદુના '

પચ્ચાઈની પોળ, અમહાવાક }
તા. ૨૨-૬ ૪૦

જીવનવાય સઘવો

સોનગઢી સિદ્ધાંત પર એક દષ્ટિ

લેખક: પહેલો

જ્યારે માન પૂજની અભિલાષા મનુષ્યના હૃદયમાં ધર દરી લીએ છે ત્યારે આત્મોત્થાન, પરોપકાર અદિ ઉચ્ચ જીવનાઓ તેના હૃદયમાંથી નીચ્છી જાય છે પછી તેને એક-૪ ધૂન લાગે છે કે-મને કઈ રીતેથી વધારમાં વધારે માન મળે જાવા માલુસોમા બહારનો દેખાવ અને શબ્દનો-ભાષાનો અડવડ વધારે પ્રમાણુમા હોય છે જેવી રીતે સિદ્ધાંત આમકું પહેરે-૪ મઈજ ઉપરથી કાઢ અને અદરથી કાઢ ખીનેજ હોન છે તેવી રીતે મન-પૂજની અભિલાષાવાળાઓ પશુ અદરમા જુદુ અને બહારના કાઢ જુદુ ન એવો વેશ બનાવે છે ત્રી ' આમાર્ગજ ' જનની શર્યાનમાજ પ્રભુએ કર્યું છે કે -

પૂજનીય બનવાની ઇચ્છાથી મનુષ્ય ઉત્તમાર્ગનું અનુકરણ કરવા સામી જાન છે

શરૂઆત એવા અનેક ઉદગ્રો મળે છે કે-જેમા તેના ના મકાએ પૂજનીય બનવાની ઇચ્છાથી બાર નાથ કરી નાખ્યો હોય છે અર્થાત્ હું આ બાબતના કદમા ફરી ગયે-૪ એક મહાતુમાવના મતજ્યો પગ ચોરે-૪ વિચાર કરવા પ્રયત્ન મૈ છુ

જ્યારથી મોગદ મંપ્રતાના કાનજી રવામી સોનગના મન રૂપે બહાર પડ્યા, ત્યારથી અનેક ભાર્તિઓની લેમનું મતન્ય માલુવાની પ્રેરણા હતી કેટલાક ભાષિઓએ પ્રમટપણે શ્રી કાનજી મને પ્રેરણા હતી હતી કે-તમે તમારું મન ૪ પ્રમણિત કરો પરંતુ ન વનને કયા ભાષથી શ્રી કાનજીમહારાજે જનતાની આ મામણી પર જલ્લ ન આપ્યું નો હૃદયની ખરેખરી સરળતા અને સૈદ્ધાંતિક સત્યતા તેમની પાસે

હોત તો પોતાનું મતન્ય આટલો લાંબો વખત છુપાવવાની તેમને કોઈ જરૂરીયાત નહિ હતી થોડો વખત તો હું પણ તેમની માન્યતાથી અનુસર્યો છો પરંતુ રાખમાં ક્યાંએક અગ્નિ ક્યાં સુધી દમાઈ રહે ? “સ્થાનકવાસી જૈન” ચેપરના તા. ૨૩-૫-૩૬ ના અંકથી તેમના વિચારોનો મો પરિચય થયો પણ આ લેખથી મને વિશ્વાસ ખેઠો નહિ. કારણ કે જે વ્યક્તિએ અનેક વર્ષો સુધી જૈન માન્યતા અને જૈન સૂત્રોનો પરિચય કરેલ છે તે વ્યક્તિના શુ આવા બનકર વિચારો હોઈ શકે ? તે વખતે વિચાર થયો કે તેમના મતન્ય જો ખોટા હશે, તો તે બાબતમાં બીજા અંકમાં જરૂર કોઈ લખાણ આપશે આ સિવાય તે લેખ પ્રગટ કરનાર ‘અમરોપાસક જૈનમધુએ પણ તે લેખના અંતમાં સ્પષ્ટ લખ્યું હતું કે-” લેખમાં ખતાવેલ તમારી માન્યતામાં જો થોડો પણ ફેરફાર હોય અગર હું મોઈ બીજી રીતે સમજ્યો હોઉં તો તમે (શ્રી કાનજી મ) તેનો ખુલાસો કરજો’ આથી પણ સ્પષ્ટીકરણ કરવાની-ચવાની આજ્ઞા મને હતી પરંતુ આજ પાંચ માસથી પણ વધારે વખત થઈ ગયો, છતાં પણ હજુ સુધી તેમના તરફથી આ વિષયમાં કોઈ પણ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી તેમજ ‘સિદ્ધચક્ર’ નામે પંખવાડિક પત્રમાં પણ ૨૩-૫-૩૬ ના ‘સ્થા જૈન’ પત્રના લેખ મુજબજ તેમના મત પોહોય એવું લાગ્યું જેથી મને વિશ્વાસ થયો કે આ બારેય માન્યતાઓ શ્રી કાનજી મનીજ છે આ સિવાય ગયા આવણુ માસમાં શ્રી કાનજી મ ના અર્ધો ઠલાકના વ્યાખ્યાનની મારી દાખરીથી મને દુઃવિશ્વાસ થઈ ગયો કે-હવે તેમના વિચારો ઉપર કોઈ લખવું, તે જરાપણ અનુચિત નથી

અહીં હું સૈદ્ધાંતિક સમીક્ષા કરીશ વ્યક્તિની નહિ આ લેખની શરૂઆતમાં મેં શ્રી કાનજી મને પૂર્વનીય બનવાની અભિલાષવાળા લખ્યા તેની મતલબ એ છે કે-થોડા વર્ષો પહેલાં (સ ૧૯૮૫ માં) અવધિગાનનું નામ લઈને ખોળી માન-પગ્ન મેળવવાની

એક ઘટના થાદ આવી જવાથીજ એ આ વિષયમાં તે લખ્યું છે અને આ રીતે મારૂં કહેવું પ્રાપ્ત સત્ય છે -

“સ્થા નૈન” પેપરમાં એક ‘અમલોપાસક’ ભાઈએ તેમના બાર મતનો છપાવ્યાં છે, અહીં ટુંકમાં તે બધા ઉપર વિચાર રજુ કરે છે.

૧ “હાલમાં માલી રહેના નૈનના કુલ દિરમઝોમાં મુખ્ય પૂછો તો દિગબરજ છે, પરંતુ તેમાં પણ હાલ તો શિથિલતા વર્તે છે, તેથી કરીને તે ધણુ ખાસ કરીને માન્ય રાખવા જેવો રજો નથી.”

સમીક્ષા-તેમનો આ વિચાર ફક્ત દેવને લઈનેજ થયો લાગે છે, કેમકે તેમાં ન તો કારણ આપ્યું છે કે ન કાર્ષ્ણિક ફક્ત નવો પથ ઉભો કરવાની કાવના તો તેમાં જરૂર દેખાઈ આવે છે અને ત્યારેજ બધાજ દિરમઝે હેય (લાગવા યોગ્ય) કહેવા પડ્યાં. જો દિગબરને માન્ય કરી લીએ તો તો પછી પથ પ્રવર્તક કે પ્રશુભ્ધ બનીને પૂજા કરાવવાની ઇચ્છા પૂર્ણ ન થાય. આ પહેલાં મત-વ્યભા એક અતુરાઈ તો જરૂર છે કે જો દિગબર અપ્રદાયનો પણ પૂર્ણ બહિષ્કાર કરી નાખે, તો પછી ક્યાંયથી પણ સહાનુભૂતિ પોતાને મળ્યાં થકે નહિ. ખીજી શ્રીકાનજી મને ઘણાં તો શ્વેતાંબર મતનીજ છે તેથી દિગબરને જરૂર કાર્ષ્ણિક થોડો ધણો રાજી રાખવોજ જોઈએ તેથીજ દિગબર સમાજને મુખ્ય કરાવે. ત્રીજી સ્વતંત્ર મથો બનાવવાની તેમનામાં શક્તિ નથી તેથી દિગબરોનાજ ચાલ-“સમવસાર” ને માનવું પડ્યું આથી શ્વેતાંબરોનો એકંદમ બહિષ્કાર થઈ જાય છે અને દિગબરો રાજી રહે છે નવો પથ ઉભો કરવાની કાવના સિવાય આ પહેલાં મત-વ્યભા ખીજે કાર્ષ્ણિક દમ નથી.

સ્વામીજીએ દિગબરોને જ મુખ્ય (મૌલિક) કયા આધારથી કહ્યા, તે કાર્ષ્ણિક સમજાવું નથી જો બહાગના નમ્રપણાને જ લઈને તેમ કહ્યું હોય તો તે બ્યાજખી નથી કેમકે ફક્ત બહાગના દિગબર-

પણથી જોનત્ય નથીજ હું એ બતાવવા માગુ છું કે-પાંચ વર્ષ પહેલાંની એક વાત છે કે-જોમાં એક દિગંબરમુનિ અને તેમના બે શિષ્યોએ બહુજ શરમ ભરેલી વર્તણૂક ચલાવી હતી જાપાઓ વાચનાર આ હકીકત જરૂર જાણે છેજ આ મુનિ બહારથી દિગંબર હોવા છતાં પણ તેનું આચરણ બહુજ ખરાબ હતું આ મુનિ પ્રત્યક્ષમાં નજર રહેતા છતાં પણ કેટલા પરિગ્રહધારી અને બાહ્ય હતા, તે તો આજ પણ જાપાઓની ફાઈલો જોવાથી ખબર પડી આવશે+ પછી ફક્ત બહારના નજરપણાની ઈમિતજ સુ રહી? ગદી ફક્ત નિર્મમત્વપણાની વાત તો તેમાં તો જોનોના કોઈ પણ ફિરમા

+ આ બાબતમાં મુંબઈનું જ મશૂમિ ચેપર તા ૨૮-૬-૩૪ અંક ૬૫ માં લખે કે—

‘જળવપુરમાં જૈન સાનુનું અવસાન’

મુની દ્રસાચરે નજર રહેવાની પ્રથા લખોડી કાઢી હતી

(અમારા અગ્રપત્રી વરુથી)

જળવપુર તા ૨૭ મુનીન્દ્રસાગર વર્કે મુતાલાલ નામના એક દિગંબર જૈન સાનુ લાગી માફથી ખાઈ આજે વીકટોરીઆ હોસ્પિટલમાં મરણ પામ્યા હતા તેમના શબની અંતિમ ક્રીયા લખતે તેમના અનેક અનુયાયીઓ હાજર હતા સ્વર્ગસ્થે મરણ અગાઉ થોડા ગીવસ પહેતા જૈન સાનુઓની નજર રહેવાની પ્રથાને લખોડી કાઢી હતી અને પોને કપડા પહેરવા શરૂ કર્યા હતા તેઓ શરૂ અને ગીવસે કાઢી અને ખોલતા હતા હાથે જાનના તરફથી મળેલી નાણાની એક મોટી સમ તેઓ પાછળ મૂકી ગયા હોવાનું જણાય છે

મુનિજોના હ દ્ર જોવા આ મુનીન્દ્રસાગરનું વર્તન ત્યારે આવું છે, ત્યારે પછી સાધારણ મુનિજોનું તો કહેવુંજ શું? ‘જ મશૂમિ ચેપરે તો ફક્ત આટલાજ સમાચાર આપ્યા છે, પણ જિવજરે વરુથી નીકળતું ‘જૈનજગત’ આ બાબતમાં ખૂબજ વિસ્તારથી લખે છે લખાતા થવાની ખીકે હું જૈન જગત ની હકીકત મૂકી રહું છું > લખોડીને આ વિરે વધારે જણ્યું હોય તેમજો સને ૧૯૩૪ના જુલાઈથી ડીસેમ્બર સુધીના ‘જૈન જગત’ના અંકો વાંચી જવા

અનભેદ છેજ નહિ મમત્વ અને આસન્નિયણને તો કોઈ પણ ફિરંગ ઉત્તેજન દેતોજ નથી બહારથી દિગ્બર રહેવા છતાં પણ જો શરીર ઉપર મમત્વ બન્યું રહે તો આત્મકત્યાણુ ઘર્ષજ ન થકે આવું બહારનું દિગ્બરપણુ કોઈ કોઈ વખત પોતાના શરીર અને આત્માના પતનનું કારણ પણ બની જાય છે આ વર્વનીજ તાજી ઘટના છે કે જેમાં ત્રણ દિગ્બર મુનિઓ નમ્ન હોવા છતાં પણ શરીરના મમત્વના કારણે આગથી બળી ગયા આ ઉપરથી વાચનની ખાત્રી થશે કે ફક્ત બહારનું દિગ્બરપણુ કષ્ટજ કામનું નથી

હવે જો દિગ્બર મંપ્રદાય તેનેજ જો મૌલિક (અસહી-મુખ્ય) કહેવામાં આવે તો તે જરા પણ ઠીક નથી કારણ કે દિગ્બરોના માન્ય મંથોમાંજ શ્વેતાવરોની દખીકત અને તેનું ખડન કરવામાં આવ્યું છે આ દિસાએ-એક સામાન્ય માણસ પણ સમજી શકે કે દિગ્બર પહેલા શ્વેતાવર સમજાઈ હતોજ

આ બધા ઉપરથી ચોક્કસ મ્હી સકાય કે-શ્રી કાનજી મનો આ ગોન-મોવ સિદ્ધાંત કોઈ પણ દમ વગરનો જ છે કોઈ પણ પ્રમાણુ કે યુક્તિવગર કોઈ પણ ક્ષી નાખવું તે જરા પણ વ્યાજબી નથી

ખરૂં પૂછો તો તેમનું આ મતન્ય નવો પણ પ્રવર્તીવવાની સાલસાનુંજ ફળ છે નહિતર જો તેઓ ખરેખર અખ્યાત્મવાદી હોય તો પડી તેમને માટે ન તો મંપ્રદાય બાધક છે ન વસ્ત્ર કે ન શરીર મંપ્રદાયમાં હીને અને અત-વસ્ત્રથી શરીરનો નિર્વાહ કરતા પણ ખરો આત્માથી પોતાના આત્માનું ઉત્થાન જરૂર કરી શકે છે શ્રી કાનજી મ પોતે પણ ન અહોના ન તહોના જેવા રહે છે દિગ્બરને મુખ્ય કહેવા છતાં પણ પોતે શ્વેતાવરનોજ વેશ પહેરી રહ્યા છે અને પોતાના શિષ્યોને મુદપતિ-રમેદગણ સાથે સંકેત કપડામાં મામોજામ ફરવે છે જો દિગ્બર મંપ્રદાય જ તેઓ સાચો માનના હોય તો શા માટે તેઓ પોતે નઆવગ્યામાં નથી રહેતા ? અને પોતાના શિષ્યોને

આ માટે કપડાં-મુદપત્તિ રાખવા કે છે ? બધાવ ઉપકરણ સ્વેત-રથા-
નકવાસીનાં રાખવાં અને ક્રૂત એ મોરપોછી દિગ્બરોની રાખતી,
તેથી શુ દિગ્બર ધર્મ જવાતું હશે ? શ્રી કાનજી મ. મોડેથી તો કહે
છે કે-દિગ્બર મુખ્ય છે, પણ પોતાના વર્તનથી પોતે જ સાબિત કરે
છે કે, સ-અમ્બરત્વ (કપડાં પહેરવા) એ જ સાચો અને આજના
જમાનાનો ધર્મ છે તો પછી સ્વેતાંબરોની નિંદા અને દિગ્બરોની
પ્રશ્નસાનો અર્થ જ શુ રહ્યો ?

આ ઉપરાંત પોતાનામાં બીજી કાંઈ ઉત્કૃષ્ટતા કે દૃઢતા ન હોવા
છતાં, બીજાઓને સિધ્ધિત કહેવાનો તેમને અધિભર જ શુ છે ? તેમજ
જ્યારે તેમને દિગ્બરમાં અને તેમના મુનિઓમાં સિધ્ધિતતા દેખાણી
તો પછી આ સિધ્ધિતામાં તેઓ પણ શુ તેમના જેવાજ સિધ્ધિ
રહેવા માગે છે ? મહાધીસ બનીને સોનમ/માંજ ચાર-પાય વર્ત
એકજ જગાએ પડ્યુ રહેયુ, તેજ તેઓની ઉત્કૃષ્ટતા કે બીજી કાંઈ ?
પછી આ વાણી-વિલાસ શુ જ શુ છે ?

કુકામાં માનનીય-પૂજનીય બનવાની ઈચ્છાથી બીજાઓની
નિંદા કરવી અને વાસ્તવિકતાથી રહિત મત મો બાધી લેવા તેથી
તો આત્મપતન સિવાય બીજી કાંઈ કશું મળવાનું નથી.

લેખાઈ બીજો

શ્રી કાનજી મ. ના પહેલા સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ
હવે આપણે તેમજ બીજો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે -

‘ સિધ્ધિ થએલા આચાર્યોએ પોતાની સિધ્ધિતાને પોષવા માટે
સિદ્ધિતાના એમાં તમે નવા પુસ્તકો રચી તેને અંગઉપાગ આદિ
નામે આપીને નવો સ્વેતામ્બર મત ચલાવ્યો છે, અને તે સિદ્ધિતાને
રચનારા-નવા મતનું સ્થાપન કરનારા સ્વેતાંબરોના મૂળ આચાર્યો કાળ
કરીને દુર્ગતિમા ગયા છે ’

સમીક્ષા-સોનગી સેતનો આ બીજો સિદ્ધાંત ચેતામ્બરોના સૂત્રો અને તે બનાવનારાની નિંદા કરી રહ્યો છે

જે સૂત્રો ચેતામ્બર સમાજ તીર્થંકર કથિત અને મહુધર રચિત માને છે જેના પ્રરૂપકો રામ-દેવ રહિત હતા અને જેઓ તેજ ધારે મોક્ષ ગયેલ છે, તેમની વિરૂદ્ધનો મહાધીરાજીનો આ બકવાદ ખરી રીતે નોંધવો તો નિન્દવપણાની સીમાને પહોંચાવી બળ છે ન માત્રુમ સંતજીએ કયા વિચારથી આ આપ્ત કથિત સૂત્રોને શિધિલાયારીકૃત હોવાનું કહી નાખ્યું

શુ આ સૂત્રોમાં વિના કારણ એક જ જગ્યાએ મહાધીરા બનીને પડ્યા રહેવાનો નિષેધ કયો છે તે માટે ? શુ આ સૂત્રોમાં સમ્યક્ જ્ઞાનની સાથે સદ્ક્રિયા કરવાની વિધિ જતાવી છે તે માટે ? શુ આ સૂત્રોમાં સામાયિક, પ્રતિકમણુ અણ્ણપત, મહાપત, પ્રત્યાખ્યાન, તપ અર્થા આદિ કાયાને કષ્ટ પડે તેવા વિધાનો જતાવવામાં આવ્યા છે તે માટે ? શુ આ સૂત્રોમાં ઉઘાડે મોઢે મોલવાની મના કરી છે તે માટે ? શુ આ સૂત્રોમાં કુમકુમ ચાવણ અને પૈસાથી પુસ્તકોની પૂજા કરવાનું વિધાન નથી તે માટે ? શુ આ સૂત્રોમાં મુનિઓની નવાગી પૂજા અને તે પછી સ્ત્રીઓથી કરવાનું વિધાન નથી તે માટે ?

શુ કારણ જી કે-આ મહા પવિત્ર આગમોને શિધિલાયારીઓ દ્વારા હોવાનું કહેવું પડે છે ? પાખક ચલાવવાને માટે તો નથીને ?

ખરી રીતે તો જ્યાં સુધી મહાધીરાજી આ આગમો અને તેના રચનારાઓનો બહિષ્કાર ન કરે ત્યાં સુધી તેઓથી ન તો એક જગ્યા પર વર્ષો સુધી પડ્યા રહી શકે છે, કે ન તો આત્માને ઉચ્ચ કક્ષા પર લઈ જતી એવી સદ્ક્રિયાઓનું ખડન કરી શકે છે, કે ન તો ગૃહસ્થોની માફક ઉઘાડે મોઢે બેસી શકે છે, કે ન તો નવાગી પૂજા કરાવવાની બાવના બ્યક્ત કરી શકે છે

આ તો ફક્ત આમ કહીને પૂજનીય બનવાનો એક રસ્તો જ માન

કાંચો ॥ એમ કયાં વિના નવો પથ નીકળી જ શકતો નથી. અને આ મોનગી મંતે ખરેખર તેમ કરવામાં લાગી નજર દોઝતી પોતાની અક્રમ બતાવી આપી છે

પણ હું તેમને પૂછુ છું કે-પથપથ ! એ તો બતાવો કે શ્રેષ્ઠ આગમોના રચવાવાળાઓને આપે કુર્ગાનિ (નર-તિર્થય) માં કેવી રીતે જોયા ?

શુ આપને નારણભાઈની માફક અવધિદાન થયું છે ? કે હજી પથ પ્રપથની ખાતર જ આ બધું કહેવું પડે છે ?

વેર્તાનર સાઓની અને આચાર્યોની પેટ ભરીને (ખાનગીમાં તેમજ કોઈ કોઈ વાગ જોડેમાં) નિંદા કરવી અને તેજ શ્રેષ્ઠ અને આચાર્યોની માન્ય એવાં સફેદ વસ્ત્રો અને ગ્લોઢરજી વગેરે રાખવાં આ શુ પગરપર વિરોધ નથી ? એક બાલુ નગ્નપણું મકન કરવું અને પોતે શ્વેત કપડાં પહેવવાં આ શુ વીનમી સદીનું ફારસ નથી લાગતું ? તેમજ શ્વેત સાંઘનું ખડન કરવું અને પાછું તેજ શ્વેત સાંઘ-‘સુયગદાગ’ વાંચવું આ પણ એક નવી નવાઈ નથી લાગતી ? આથી પણ વધારે દાસ્તારપદ વાત તો એ છે કે-જે શ્વેત સાંઘોને પોતે ખોટા કહે છે તેજ શ્વેર્તાનર સાંઘના વેપમાં શ્રી કાનજી મ પોતાના જે સિધ્ધોને ગણે છે ગામમાં જ્યારે આ મદાતમાજી તેમના સિધ્ધ સાથે નીકળે છે, ત્યારે લોકો વાનો કરે છે કે-આ શુ ફારસ ? ગુરજી તો C. ૫૩ મોઢે અને એનો મુદ્દપતિવાળો ? આ તે કમ જાનતો ધર્મ !

જો પોતાને ઝિજરની ખરેખર શ્રદ્ધા હોય તો તેમણે તરતજ લુગડાં ફૂંચારી દર્ષ નગ્નપરસ્થા સ્વીકારવી જોઈએ અને પોતાના સિધ્ધોને પણ તેમના જેવા જ જનાવી લેવા જોઈએ કદાચ સિધ્ધો તેમ કરવાની ના પાડે તો તેમને પોતાનાથી અલગ કરી દર્ષ પોતે એકલાએ જ નગ્નપણે વિચરવું જોઈએ સજ્જન માણસનો તો એ જ રસ્તો હોય ॥ કે-જે પ્રમાણે પોતે જોને તેજ પ્રમાણે ચાલે

જાય છે, અને સમયસારપયની સંખ્યા થોડોક વખત તો વધતી જતી હોય તેમ લોકોને લાગે છે

બીજા કથાની ખાતર નહિ, પણ તેમના પોતાના હિતની ખાતર હું તેઓથીને નમ્રભાવે વિનંતિ કરું છું કે—તેઓથીએ તરતજ દુનિયાને છાગતું આ માયા કપટ છોડી દેવું જોઈએ અને પોતાને યોગ્ય લાગે તે દિગંબર મુનિ, એલક, હુલ્લક પાછાચારી કે ગૃહસ્થ આચાર્યનો વેશ તરતજ પહેરી લેવો. તેજ પ્રમાણે વર્તન રાખવું કે જેથી કોઈ કોઈ કહી શકે નહિ અને કદાચ આટલી પણ શક્તિ ન હોય તો દિગંબર શ્રાવણનો વેશ પહેરી લઈ તે પ્રમાણે દુનિયાને જાહેર કરવું જેથી તેઓથી કંઈ અવસ્થામાં છે તેની બધાને ખબર પડે જો કે આમ કરવાથી જે કોઈ દિગંબર મુનિ કે એનક વગેરે તેમને મળશે તેમને શ્રી કાનજી મહારાજે વદન કરવું પડશે પણ તે તો એક નાની વાત છે તેટલા ખાતર પોતાના આત્માનું તેમણે બચાડવું ન જોઈએ

હવે કદાચ દલીલની ખાતર શ્રી કાનજી મની વાત માની લઈએ કે મેં શાઓ સિધિન આચાર્યોએ બનાવ્યા છે આટલું માની લેવા છતાં પણ હું કહું છું કે—શ્રી કાનજીમને એવેજ આપી કહું છું કે—આ મેં શાઓમા કંઈ કંઈ સિધિવતા બરી છે તે તેઓથી બતાવી આપે. હું હિંમત પૂર્વક કહું છું કે, કપડાં પહેરવાની વાત સિવાય તેઓ બીજી કોઈ પણ સિધિવતા બતાવી શકશે નહિ ત્યારે તેઓથી જરા પોતાનાજ મંત્રદાય તરફ નજર કરજો, તો તેમને દીવા જેવું માલમ પડશે કે, દિગંબર મંત્રદાયમા પણ અનેક પોતો બરી પડી છે

૧—મોરપોજાનો સાવગજો અને કમડલ જે શુ પરિગ્રહ નથી ? જ્યારે તદ્દન નવનાવરણ સ્વીમરી ત્યારે પછી આ પરિગ્રહની તેમને શી જરૂર છે ?

૨—નમ્રમુનિના યુવાન સ્ત્રીઓ પણ ધુજે—ઝડે અને તેમના હાથમાં બોજન દિએ આ શુ જેવી તેવી પોત છે ? દુનિયાના કોઈ

પણુ ધર્મમાં-દલકામાં દલગ ધર્મમાં પણુ લખ્યુ છે કે-ઝીઝો સાધુને
ઝડી શકે જ નહિ ત્યારે આ સત્ય કહેવાતા દિગ્ગજ ધર્મમાં ઝીઝો.
સાધુને ઝડીને પણુ પુણે એ શુ આ વિસ્તમી સદીની નવાઈ નથી
લાગતી ?

૩-દિગ્ગજ મુનિઝોને માટેજ રસોઈ તૈયાર થાય છે તે મારી
નજરે નેયુ છે કે જ્યારે દિગ્ગજ મુનિઝો યાનાથે જતા હોય છે,
ત્યારે તેમની સાથે ૫-૨૫ ગાડઝિા પણુ હોય છે અને જ્યા તેમને
મુકામ થાય છે ત્યાં આસ તેમને માટેજ રસોઈ-પાણી થાય છે.
આટલી પોય હોવા છતા પણુ શુ દિગ્ગજ ધર્મજ સાચો હોઈ શકે છે ?

૪-આવકો દિગ્ગજ મુનિઝોના દ્વાય-પગ અને આપ્તુ શરીર
(વગર બિમારીએ પણુ) દાખે છે-પગથપો વગેરે કરે છે હું શ્રી
કાનજી મને પૂછુ છુ કે આ શરીર દાનવાનું કયા દિગ્ગજ મન્યમા
લખ્યુ છે ? અને જો લખ્યુ હોય તો સિચિન પથ તમારો કે અમારો ?

૫-અમારા માન્ય સુત્રોમાં એક પણુ નગમી કે સોફાને બાજુ
કરે તેવી વાત ક્યાંય પણુ નહિ મળે ત્યારે તમારા મન્યોમા હું જાતી
હોજીને કહું છુ કે-તમારા અનેક મ થો વિષય અને વ્યભિચારની
વાતથી બરપૂર બધાં પડ્યા છે તમારા મ થોમાં આવેલી આ વાતો
અને તેની જો હું સમીક્ષા કરવા ખેચું તો પાંચસો પાનાનું એક દળ
હાર પુસ્તક તૈયાર થઈ શકે કહાય તમે નહિ જાણતા હો તો, હું
કહું છુ કે-નીચેના પુસ્તકો જગ મારી વતી તરદી લઈ એક વખત
જરૂર વાંચી જશો —

ત્રિવર્ણિયાર પદ્મપુરાણ આદિપુરાણ પાંડવપુરાણ, હરિવંશ
પુરાણ સમ્રેઃ સિગ્ગર મહાત્મ્ય વગેરે વગેરે

આમાના કોઈ કોઈ મથમા એવાં જખ્યા માર્યા છે કે-મધેડાને
પણુ તાવ આવે ‘ચર્યાસાગર’ જેવા મથમા લખ્યુ ■ કે-ગોબર
(માયના જાણ) થી તીર્થંજરની પૂજા-આરતી કરવી દૂંધાઈ છુ કે-

જે દિગ્બરો મૂર્તિની પૂજા કરતા ગ્રામગ્નો ઉપયોગ કરે છે, તે દિગ્બરોએ જરૂર સાક્ષાત્ તીર્થંકર પ્રભુને પણ તેની પૂજાથી પવિત્ર કર્યા હશે અનેક પ્રધોમાં વિવિધ અને બ્યભિચાર ચારે આજુ બર્યો પડ્યો છે—જાણે કેમ દિગ્બરનાં આ ધર્મશાસ્ત્રો કામશાસ્ત્રોનો જ ઉપદેશ દેવા માગતા ન હોય ? ત્રિવર્ણચારમા તો એટલી બધી ભટ વાતો લખી છે—જેની કોઈ સીમા જ નથી આ તો ફક્ત મેટ્ટકમા જ લખ્યું છે કોઈ પણ બાઈને આ બાબત વિશેષ જાણવાની ઈચ્છા હોય, તો તેમણે મને આઠ દિવસની અંતર લખી જણાવવું તો દિગ્બર ધર્મશાસ્ત્રમા કેવા કેવા અણુભોજ મોતીઓ (૧) પડ્યા છે, તેની થોડીક વાનગી હું મારા ભાઈ જોને આવતા અકમા ચખાડીશ

પોતાના દિગ્બર ધર્મશાસ્ત્રમા તો જોવું નહિ અને પારકાનાં શાસ્ત્રો સિધ્ધિ આચાર્યોના બનાવેન છે એમ ફટ ફટને કહી દેવું તે શ્રી કાનજી મ જેવા માણસને માટે યોગ્ય નથી બીજાના ધરની પચાત કરતા પહેલાં, પોતાનું ધર પણ તપાસવું જોઈએ તે તો બળતું નથીને ? અમારાં બત્રીશ સૂત્રો અમાગ આત્માને ઉચ્ચ માર્ગેજ લઈ જનારા છે તેમા અમારા આત્માનું અદિત થાય તેવી એક પણ વાત નથી તેથી આ કર સૂત્રો સિધ્ધિવાચારી આચાર્યોએ બનાવ્યા છે, એમ જે શ્રી કાનજી મ કહે છે તે તેમની વાત તદ્દન ખોટી જ છે

લેખાક ત્રીજો

શ્રી કાનજી મ ના પહેલા મે સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ, હવે આપણે તેમનો ત્રીજો સિદ્ધાંત જોઈએ એ સિદ્ધાંત એ છે કે -

‘હાનમા વિચરી રહેલા શ્વેનામગ્ના સાધુઓ તે બધા નામધારી સાધુઓ છે કોઈને આત્માની પડી નથી બધા સ્થૂલ દૃષ્ટિ અને જાડી બુદ્ધિવાળા છે મહાવિદ્દ ક્ષેત્રમાં પ્રભુની આજ્ઞામાં જે સાધુઓ વિચરે છે તેઓ કોઈ પણ જાતનાં કપાસ, મોરપોષ કે

કમડળ આદિ કોઈ પણ વસ્તુ પોતાની પાસે રાખતા નથી, તેઓ તદ્દન નગ્ન રહે છે. આદાર કરવાને ટાઈએ ગૃહસ્થને ધેર જાય છે, ત્યારે પ્રથમ તે ગૃહસ્થની સ્ત્રી તેના પત્ર પુએ છે અને ત્યાગપત્રી પુખ્ત થોખા કડુ આદિથી નવાગી પૂળ કરે છે અને પત્રીસાધુના યોગમાં તે બાઈ આદાર પાણી આવે છે તે આરોગીને તેઓ આસ્વા જાય છે આવું વર્તી કરનારા જે સાધુ હોય તેજ સાચા સાધુ છે, બાકી બધા નામધારી સાધુઓ છે."

સમીક્ષા-શ્રે સમાજના બધા સાધુઓની નિંદા કરી, એ શુ અધ્યાત્મજ્ઞાની કહેવાતા શ્રી કાનજી મને કોણે તેવું છે? જે સાચો અધ્યાત્મી હોય તેને માટે તો જરૂર અનુચિતજ છે, પણ પથ પ્રવર્તક અને પૂજનીય બનવાની ઈચ્છાવાળાને માટે તો જરૂર તેમ કરવું તે લાભકારક જ છે, અને તેથી જ મહાત્મા (!) કાનજી મ નિંદા કરી નિંદા બની ગયા છે પણ તેમણે એ પણ ધ્યાનમાં ગણવું જોઈએ કે-મારા આવા ગુરુજી અને નિરર્થક વક્તા-વધી ન તો શ્રે સમાજનું મંદિ બગડે છે કે ન તો શ્રે સમાજના સાચા સાધુઓનું આદર નિંદા કરવાથી જે કોઈનો પણ બમાડ થતો હોય તો ફક્ત તેમના પોતાના આત્માનો અને તે સાથે તેમની ભ્રમજ્ઞાના ફસેલા અને ભવિષ્યમાં ફસવાવાળા ભોળા બાઈ-બહેનોનો દીક્ષા લીધા બાદ મરિ-વાવાડની બહાર પગ પણ ન મૂકનાર શ્રી કાનજી મ. શુ જોઈને આખા દિન્દના જે સાધુઓને પ્રમાણપત્ર આપી દીધે છે? કે પછી તેમના નવા પથમાં નિંદકનેજ આત્માર્થો અને સુદ્ધમનુદિવાળા માનવામાં આવે છે?"

અધ્યાત્મજ્ઞાની શ્રી કાનજી મહાત્માના આ ત્રીજા સિદ્ધાન્ત ઉપરથી એક વાત એ નક્કી થતી લાગે છે કે-શ્રી કાનજી મ પોતાના સોનગળના મકમાંથી કોઈ વખતે હિંસુ ખાટલીમાં ભેગી મહાવિદેહ સેવને જરૂ પાવન કરી આ-આ દરો અચરતો આ મહાત્માશ્રી

પાસે જરૂર કોઈ પ્રકારનું અવધિ અમર તો તેથી ઉચ્ચ જ્ઞાન હશે તેથીજ તો તેઓથી અહીં-અરત્યેનમાં જેમી મહાવિદેહસેનના સાધુઓની વાતો ફેફ રાખે ■ અને નાગાધકમહોવાની સાથે સ્ત્રીઓ દ્વારા પગ ધોવાની, કુકુમ, ચાવણથી સ્ત્રીઓ દ્વારા પૂજા કરવાની અને કમડળ કે મોરપીછાનો સાવરણો પણ દિગ્ગજ સાધુઓ ન રાખતા હોવાની વાતો ચત્રા જે ગળે છે એ સમાજમાં એક બે વર્ષની નાની બાળા કે એકસો વરસની ડોશી પણ સાધુને અડી શમ્તી નથી-અહવાની ચોકખી મનાઈ છે, ત્યારે હિંદુઓના દરેક ધર્મથી હિનટા ચાનવાવાળા આ સોનમગીસત મહાવિદેહનું જુક-મુક જામ લઈને સ્ત્રીઓ દ્વારા સાધુઓની પૂજા કરવાનું જતાવી ગયા છે આમાં પણ તેમની કોઈ ગૂં મનવજ હોવી જોઈએ મને તો લાગે છે કે-જેવી રીતે શ્રી કુ કુદાચાર્યને માટે મહાવિદેહ સેનમાં ગયાની દતકયા પ્રચલિત થયેલી છે, તેવી રીતે શ્રી કાનજી મ. આ સસાર છોડી ગયા બાદ તેમના બન્નો પણ આવા ચત પોના આધારથી બલિષ્ઠમાં તેમને (શ્રી કાનજી મને) મહાવિદેહમાં સંદેહે ગયા હોવાનું જતાવી શકે આવા કોઈ મુખ લાલસાથી આવી વાતો વહેતી મૂકી હોય તો પણ તે જનવા જોગ છે બાકી પ્રભુની ઈચ્છા તો પ્રભુશ્રીજ જાણે હું તો ક્રિસ્ત અનુમાનથી જે વાત સત્ય લાગે ■ તેજ કહી શકું, બાકી આમ કોઈ પ્રબળ પ્રમાણ સિવાય આવી વાતો હાંમી મૂકવી તે અફૂ પૂછે તો પોતાની જ હાંસી કરવા જેવું છે

સ્ત્રી સાધુને અડી શકે એવું દુનિયાનો કોઈ પણ ધર્મ કહેતો નથી ત્યારે જોનાના દરેક ફિરકામાં અસલી કહેવાનો એવો આ દિગ્ગજ ધર્મ, સ્ત્રીઓથી જ તેમના નમ્ર મુનિઓના પગ ધોવરાવે છે સ્ત્રીઓથી જ તેમના નમ્ર સાધુઓની નવાંગી પૂજા કરાવે છે અને સ્ત્રીઓથી જ તેમને આહાર જપાવે છે સ્ત્રીઓને અડવાથી શુ આ નમ્ર મુનિઓનું પદ્મચર્ચ અખડ રહી શકે અફૂ ? કદાપિ નહિ પદ્મચર્ચમત અડિત ચામ જ

હું આ મતવાળાઓને પૂછું કે-શ્રીઓની બદલીમાં પુરૂષો પગ ધુએ તો ન ચાહે ? નગ્ન મુનિની નવાગી પૂજા શ્રીઓને બદલે પુરૂષો કરે, તો શું ન ચાલી શકે ? તેમજ નગ્ન મુનિ આદાર કરતા ૨૦-૨૫ મીનીટ લીએ, ત્યાં સુધી શ્રીઓ તેમની પાસે ઉભી રહીને આદાર આપ્યા કરે તેના કરતાં પુરૂષો તે કામ કરે, તો શું વધી ?

શ્રીયુત્કાંતજી મને દિસામે શ્વેતાંબરના બધાએ સાધુઓ નામધારી છે હવે રહ્યા દિગ્બરના સાધુઓ તેઓ પણ શ્રી કાંતજી મની માન્યતાનુસાર નામધારી જ હશે છે કારણ કે તેઓ મોરપીછ, કમડળ રાખે છે અને વસતિમાં ઉપાશ્રયમાં રહે છે ત્યારે હવે બાકી રહ્યા તેઓ પોતે એકજ તો તેઓ પોતે પણ તેમનાજ મતન્યાનુસાર નામધારીજ હશે છે કારણ કે તેઓશ્રી વસ્ત્ર પહેરે ૩ રત્નેહરણ્ય રાખે છે તે ઉપગત વળી મોરપીછ રાખે છે પાત્ર રાખે છે વસતિમાં રહે છે અને આદાર કરીને પણ જનવમાં ચાલ્યા ન જતાં ઉપાશ્રયમાંજ રહે છે આ દિસામે તેઓશ્રી પોતે પણ નામધારીજ હશે છે અને આમજ વધીને કહું તો ૬૫૧ નામધારી છે

પહેલા નામધારી એ રીતે કે-તેઓશ્રી સાચા મુનિના લક્ષણો જાણ્યતા હોવા છતાં પણ તે પ્રમાણે વર્તન કરતા નથી અને શ્વેતાંબરનો રત્નેહરણ્ય રાખવા ઉપરાંત વળી વધારામાં મોરપીછનો પણ પરિમહ રાખે છે

બીજા નામધારી એ રીતે કે-શ્વેતાંબરના વસ્ત્રો પહેરી દિગ્બરનો ઉપદેશ તેઓશ્રી કરે છે અને વળી પોતે દિગ્બરનેજ સત્ય માનતા હોવા છતાં પણ શ્વેતાંબરના વાગે છે

ત્રીજા કહું તો તેઓશ્રી જૈન સાધુ નથી જ જૈન સાધુનો આવો ઈન્દ્ર તૃતીય ' વેશ કે ઉપદેશ હોઈ શકે જ નહિ જૈનના દરેક દિગ્કામાં કહેલું છે કે- ' કુમાધુને સાધુ માને તો મિથ્યાત્વ ' આ દિસામે શ્રી કાંતજી મ સાધુ નથી છતાં તેઓને જે બાઈ-બહેનો સાધુ

તરીકે નમસ્કાર કરતા હોય, તેઓ ખરૂં કહીએ તો મિથ્યાત્વનેજ
હિતેજન આપે છે અને પોતાને પણ મિથ્યાત્વ લગાડે છે

શ્રી કાનજી મના આ નીમ સિદ્ધાંતથી તેમની એક મોટી પોલ
એ ખુલી જાય છે કે-એક તરફથી તો તેઓથી ખાલ ક્રિયાઓનું
વિલક્ષણ ખડન કરી રહ્યા છે ત્યારે આ તેમના સિદ્ધાંતથી તેઓથી
ખાલ ક્રિયાઓ ઉપર પૂરતો ભાર મૂકી રહ્યા છે મહાવિદેહ ક્ષેત્રના
સાધુઓની સાધુતા ક્રમ નગ્ન રહેવા ઉપર અને સ્ત્રીઓથી પૂજા
કરાવવામાજ બતાવી દીધી તો શું આ ક્રિયાવાદીપણું નથી ? શું
તેમનું આ મત ય જ્વલદારને મજબૂત કરતું નથી ? જો કરેજ છે,
તો પછી નિશ્ચય અને જ્વલદાર-જ્ઞાન અને ક્રિયાને માનવાવાલી એ
સમાજની નિંદા શા માટે કરવામા આવે છે ? શું હજી પણ નિકક
પ્રજામા કાંઈ કમી છે ?

અંતમા તેઓથીના તથા સમાજના હિત ખાતર હું તેમને
વિનંતિ કરું છું કે-આટલો વખત ચચુત ચચુ પણ હવે જરા હી જાઓ
જે સ્થા ધર્મને પ્રતાપે આટલા ઉજળા ચર્ચ કરે છે, તે સ્થા
ધર્મનું નિમ્મન કાવની મહેનન કરતા અટકી જાઓ સ્થા ધર્મનું
જીજ્ઞાસે હવાલ ન કરી શકે તો કાંઈ નહિ, પણ તે જીજ્ઞાસ દરામ
કરતા તો જગ અટકે-સ્થાનકવાસી આવકોનેજ શીટાડતા બધ યાઓ
અને શક્તિ હોય તો જીનેતરોને હિમજરો બનાવે ક્રમ આટલું જ
કરશે, તો તમાગ આત્માને શાન્તિ મળવા ઉપગત સ્થા ધર્મનો
વિશેષ દ્રોહ ચતો તમાગથી અટકી જશે

સિખા-ચોથો

શ્રી કાનજી મના પહેલા ત્રણ સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા
ખાલ હવે આપણે તેમનો ચોથો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે --

‘ આ કાળમા માયુ સિદ્ધાંત હોય તો ત સમયસાર જ
છે, કારણ કે ભગવાન જેવા ચર્ચ અએલા કુદકુદાચાર્ય દેવતાની

સંઘાવથી મદાવિદ્ધમાં જન્મને પ્રશ્ન પાસે આઠ વિવેક રેખાઈને
જનાવેલું ॥ માટે તેજ સાચુ સિદ્ધાંત છે”

સમીક્ષા-વાત તો જાણે કે જરાજર છે પણ તે સાચી માન્યા
પહેલાં આપણે જરા કુદકુદાચાર્યનું જીવનચરિત્ર જોઈ જઈએ અને
પછીજ નક્કી કરીએ કે-તેમ જનવું સંભવિત છે કે નહિ ?

‘સૂર્યપ્રકાશ’ + નામે દિગ્ગજ મધ્ય ઉપગ્રહીજ તેમનું ચરિત્ર
અહીં હું કુકમા આપુ છું *

જારા નામના નગરમાં કુદ નામે શેઠ અને કુદજ્ઞતા નામની
શેઠાણીને ત્યાં આ આચાર્યશ્રીનો જન્મ થયો હતો શેઠ અને શેઠાણીના
નામ ઉપરથી તેમનું નામ ‘કુદકુદ’ રાખવામાં આયું ગમમિત્રિ
પર્વત ઉપર જિનેદ્રવ્યદ્ર નામના મુનિ હતા તેમનાં દર્શન કરવા શેઠ
દરેરોજ જતા હતા કુદકુદ પણ તેમની સાથેજ જતા હતા પૂર્વના
સરંગાથી આઠ વર્ષના કુદકુદે જિનેદ્રવ્યદ્ર પાસે દીક્ષા પ્રદક્ષ્ય
કરી. જિનેદ્રવ્યદ્ર તો થોડા વખતમાં દેવનેક પધાર્યા કુદકુદે મુનિને
માર્ગ હજી ખાસ જાણ્યો નહોતો તેથી ગુરૂની સ્થાપનાની પાસેજ
ધ્યાન કરવા લાગ્યા એક વખત કુદકુદે શ્રી સીમધર સ્વામીનું ધ્યાન
ધર્યું તે ધ્યાનમાં તેમણે શ્રી સીમધર સ્વામીને જોયા અને તેમને
નમસ્કાર કર્યા તેના જવાબમાં શ્રી સીમધર સ્વામીએ તેમને ‘ધર્મ-
ટ્ટિક’ કહી તે વખતે તીર્થંકર પ્રશ્ન પાસે મદાવદ્ય ચક્રવર્તી આદિ

+ આ ‘સૂર્યપ્રકાશ’ નામનો દિગ્ગજ મધ્ય વિ. સ. ૧૮૧૦ માં
આચાર્ય નેમિચંદ્રે જનાવેલો છે તેનો અનુવાદ ગિત નદલાલજી (દક્ષિણી
જ્ઞાનચંદ્ર) તે દાહના દુષ્ણક જ્ઞાનસાગરજી મદારા કરેલો છે અને તે સને
૧૯૨૬ ના ઓગસ્ટ માસમાં છપાઈને જદાર પડ્યો છે આ મધ્ય દાહના
દિગ્ગજોના મોગમાં મોટા આચાર્ય જ્ઞાનિસાગરજી અને તેમના સિષ્યો
તરફથી જદાર પડ્યો ॥

૧ મૂળ શબ્દા હિન્દી છે તેનો અનુવાદ કરીને અહીં ગુજરાતીમાં
આપેલ છે

અનેક માણસો બેઠા હતા આ બધાઓને નવાઈ લાગી કે-અહીં ઠાઈ
 આ યુ નથી, ત્યારે પ્રભુએ ધર્મજીવિ કોને દીધી ? ત્યારે તેમણે તે
 બાબતમાં પ્રભુને પૂછ્યું ત્યારે પ્રભુએ વિચારણીથી કહ્યું કે-ભગવાન
 કુદ કુદ મુનિએ મને ત્યાં બેઠા નમસ્કાર કર્યો ત્યારે બધાને નવાઈ
 લાગી અને પ્રભુને કહ્યું કે-આગળ તો આપે આપની દિવ્ય શક્તિમાં
 કહ્યું હતું કે-ભરતક્ષેત્રમાં જૈન ધર્મજ નથી અને બધા પાખડીજ છે,
 ત્યારે આ મુનિ કયાથી આવ્યા ? ત્યારે પ્રભુએ કહ્યું કે-આવા મુનિ
 રાજ તો ઠાઈકજ હોય છે તેઓ સ્વર્ગથી આવેલા છે અને
 આ સભામાં બેઠેલા ગ્વિપ્રજ નામના દેવના તેઓ આગ્રહા બરના
 બાઈ છે ત્યારે ગ્વિપ્રજ દેવ કુદકુદ મુનિના દર્શન કરવા ગમગિજિ
 પર્વત પર આવ્યા તે વખતે રાત્રિ હતી તેથી કુદકુદ એ બા નહિ
 ત્યારે દેવ તેમને નમસ્કાર કરીને બેસી ગયો કુદકુદના શિષ્યો ત્યાં
 વગર ખાતે બેઠા હતા તેમની પાસે પ્રભુ સાથે થયેલી વાત દેવ કરી
 કુદકુદ બોલ્યા નહિ તેથી દેવ પાઠો ગયો સવાર થતાં શિષ્યોએ
 રાત્રે બનેલી દલીલ કુદકુદને કહી અને કહ્યું કે-એ દેવ આપના
 દર્શન કરવા આવ્યા હતા અને પાછા સમોસમ્મત્માં ગયા છે આ
 વાત સાંભળીને કુદકુદને બહુજ આનંદ થયો અને બધાને કહ્યું કે-
 ન્યાં સુધી શ્રી સીમધર સ્વામીના સાક્ષાત્ દર્શન નહિ થાય, ત્યાં સુધી
 મારે મારે આહારને ત્યાજ છે એમ કહીને કુદકુદાચાર્ય મૌન ધારણ
 કરી ધ્યાન કરવા લાગ્યા બે માર દિવસે ચિત્તની એકાગ્રતા થતાં
 તીર્થંકર પ્રભુના દર્શન થયાં અને તેમને નમસ્કાર કર્યો પ્રભુએ કરી
 'ધર્મજીવિ' દીધી, ત્યારે આગળ માફક પ્રજ થયો ત્યારે પ્રભુએ દેવ
 ત્યાં ગયાની અને નહીં પ્રતિજ્ઞાની વાત કહી ત્યારે ગ્વિપ્રજ દેવે પ્રભુને
 કહ્યું કે-હું ત્યાં ગયો હતો, પણ તેઓ આવ્યા નહિ. ભગવાને કહ્યું કે-
 તું એવા વખતે ગયો હતો કે તે આવી શકે નહિ દેવે કહ્યું કે-કેમ ?
 ત્યારે ભગવાને કહ્યું કે-અહીં રાત્રિ હોય ત્યારે ભરત ક્ષેત્રમાં દિવસ
 હોય, અને અહીં દિવસ હોય ત્યારે ત્યાં રાત્રિ હોય. તો તમે ત્યાં

વિસના જાઓ, તો તેઓ આવે ભગવાનનું આતુ વચન સાંભળીને
 તે બન્ને દેવો બપોરના કુદકુદાચાર્ય પામે આત્મા દર્શન કરીને
 તેમણે વાતચિત્ત કરીને કહ્યું કે-આપ વિમાનમાં બેસીને શ્રી સીમધર
 સ્વામીનાં દર્શન કરવા ચાલો વિમાન આકાશ માર્ગે આ યુ જતા
 જતાં રસ્તામાં આચાર્યને સામાયિક કરવાનો વખત આ યો ત્યારે
 એરપીછ દાથમાથી પડી મર્ધ તે વખતે પવનનો વેગ બહુજ હતો.
 પીછી પડી જવાથી કુદકુદાચાર્યે કેવને કહ્યું કે હું આમળ નહિ ચાકુ
 કેમકે મુનિરાજના બાના (વિષ) વિના મુનિ જોળણી સકાય નહિ ત્યારે
 દેવ તેમની પીઠી મોતવા લાગ્યો પણ પીછી મળી નહિ ત્યારે ત્યા
 ગીધ પક્ષીના ઘોડાંક પીઠા પડ્યા હતા તે લઈને તેની પીછી
 અનાવી આચાર્યને આપી કુદકુદાચાર્યે તે પીઠી મદલુ કરી અને
 પછી વિમાન આમળ ચાલ્યુ ગીધના પીઠાની પીછી લેવાથી કુદ
 કુદાચાર્યનું બીજુ નામ 'ગૃહપિઠાચાર્ય' પડ્યુ વિમાન ત્યાંથી
 આમળ ચાલ્યુ અને મહાવિંદુ ક્ષેત્રમાં પહોંચ્યુ શ્રી સીમધર સ્વામીના
 સ્મૃતિસરણી વિજૃંભિતે જોઈ કુદકુદાચાર્ય પ્રસન્ન થયા વિમાનમાંથી
 ઉતરી શ્રી સીમધર સ્વામીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરી, નમસ્કાર કરી સ્મૃતિ
 કરી મહાવિંદુ ક્ષેત્રના મનુષ્યો ૫૦૦ ધનુષ્યની ઉચ્ચાઈના હોય છે
 ત્યારે આ આચાર્યશ્રી ૬-૭ દાથની ઉચ્ચાઈના હતા તેથી દેવોએ
 આચાર્યશ્રીને ભગવાનની મધકુડીની કંટની પર ચઢાવ્યા તે વખતે
 ચક્રવર્તી આ યો તેની નજર મધકુડી પર મર્ધ ત્યારે તેણે આચાર્ય-
 શ્રીને પોતાની હથેળી પર ઉઠાવ્યા અને વિચાર કરવા લાગ્યો કે-આ
 કેનો આકાર છે ? જ ખડમા આવો આમળ તો જોયો નથી ત્યારે
 ચક્રીએ ભગવાનને પૂછ્યુ ત્યારે ભગવાનની દિવ્ય ધ્વનિ થઈ કે-
 આ ભરતક્ષેત્રના મુનિ છે, વગેરે ત્યારે ચક્રી બહુજ ખુશી થઈ
 આચાર્યશ્રીને નમસ્કાર કરવા લાગ્યો અને આચાર્યનું 'એલાચાર્ય'
 નામ પાડ્યુ પછી ભગવાનની આજ્ઞા થઈ કે-મધા સંદેહ ટાળવા
 વાળાં શાઓ આ કુદકુદાચાર્યને શિખવો અને મથિા લખાવો કુદકુદ

મુનિને જે જે શમ્યો હતી, તે તે શક્યોનું ભગવાન પાસે સમાધાન કર્યું એક દિવસ ચક્રીએ આચાર્યને વિનંતિ કરી કે-આપ આદાર માટે પધારો ત્યારે આચાર્યશ્રીએ કહ્યું કે-આદારની યોગ્યતા નથી, કારણ કે અહીં જ્યારે દિવસ છે, ત્યારે ભગતક્ષેત્રમાં રાત્રિ હોય છે હું ભગતક્ષેત્રનો જન્મેયો અહીં આદાર કેવી રીતે લઈ શકું ? સાત દિવસ મુનિરાજે આદાર વગરના કાળ્યા ભગવાનની દિવ્ય ખુનિ સાંભળી તૃપ્ત થયા, જૂખની વ્યાધિ ન લાગી ચાર સાંચો લખાયા, જેના નામ-મતાતર નિર્ણય ૮૪૦૦૦ (શ્લોક પ્રમાણ) સર્વશાસ્ત્ર ૮૨૦૦૦, કર્મપ્રકાશ ૭૨૦૦૦ ન્યાયપ્રકાશ ૬૨૦૦૦ આ ચાર મથો લઈ ભગવાનની આરાધા માગી વિમાનમાં બેસારીને દેવ ગમગિરિ પર્વતપર આચાર્યને લાવે દેવ પોતાના સ્થાન પર ગયો બધા આચાર્યની આજ્ઞા માનવા લાગ્યા અગણિત પ્રાણીઓને ધર્મમાર્ગમાં લગાડ્યા-લાખો પ્રાણીઓને શ્વેતાંબર ધર્મે ઊડાવી દિગંબર બનાવ્યા મુનિ કુદકુદના ચમત્કારથી હજારોએ દીક્ષા માગ્યું કરી કુદકુદ સ્વામીના સુધમાં ૫૯૪ મુનિઓની સંખ્યા થઈ ગઈ

‘સૂર્યપ્રકાશ’ મથનાં પાના ૪૩ થી ૪૬ મુધીમાં આપેલ જીવનચરિત્રનો સાર મેં અહીં આપ્યો છે આટલા ઉપર વિચાર કર્યા બાદ જીવનચરિત્ર આગળ ચલાવીશું

સમીક્ષા-કુદ શેઠ અને કુદનતા સેઠાણીથી કુદકુદ નામ પાણુ આજના જમાનાને અનુકૂળ નથી છતાં પણ તેમાં વાધો નથી, દિગંબરોમાં એવી પ્રથા છે ઉમા સેઠાણી અને સ્વામિ (તિ) શેઠથી ‘ઉમાસ્વામિ’ (તિ) આચાર્ય થઈ ગયા છે માટે આ વાતમાં ખાસ કંઈ હરકત નથી

કુદ શેઠ દરેરાજ ગમગિરિ પર્વત ઉપર રહેના બિનેદ્રચંદ્ર મુનિના દર્શન કરવા જતા હતા તેમની સાથે કુદકુદ પણ જતા હતા અને પૂતળા સરખારથી આડ વર્ષની વયે કુદકુદે બિનેદ્રચંદ્ર મુનિ પાસે દીધા

લીધી આ બધી વાતમાં આપણે ખાસ ધ્યાન રહેવા જેવું નથી જરા એટલું જ રહેવાનું રહે છે કે-આ ઉપરથી એમ સાબીત થાય છે કે-જિનેદ્રચંદ્ર હમેશાં એક જ ઠેકાણે રહેતા હતા કુદકુદમાં જન્મ પહેલાં એમર તો કુદકુદે આંક વર્ના થઈ દીક્ષા લીધી અને ત્યાં જ જિનેદ્ર ચંદ્ર કાળધર્મ પામ્યા. આટલો બધો વખત જિનેદ્રચંદ્ર ગમગિરિ પવત ઉપર જ રહેલ હતા. મુનિને એ જ ઠેકાણે રહેવાનું જિજ્ઞાસુ સાંભો પશુ રહેતા નથી તેમ છતાં જિનેદ્રચંદ્ર એક જ ઠેકાણે રહ્યા નથી બરાબર સાબીત થાય છે કે-એઓ સાચા વિનયર મુનિ હતા જ નહિ અને કુદકુદે ગુરુ ધારવામાં બૂધ જી કુદકુદના ગુરુને સાચા દિગંત મુનિ કહી શકાય જ નહિ.

કુદકુદે દીક્ષા લીધા પછી ચોક્કસ વખતમાં જિનેદ્રચંદ્ર કાળ કરી ગયા તેથી કુદકુદ દિગંત મુનિના આચારથી અભિપ્રાય રહ્યા.

આ ઉપરથી પણ સિદ્ધ થાય છે કે-જિનેદ્રચંદ્ર સાચા મુનિ નહોતા. કુદકુદ મુનિના આચારથી અભિપ્રાય રહ્યા તે ઉપરથી કહી શકાય કે-જિનેદ્રચંદ્ર એકનિદારી હતા જો એકવિદારી ન હોત, તો તેમના કાળ કરી ગયા બા. તેમની સાથે જીવ મુનિઓ કુદકુદ મુનિને આચાર શિખવત પણ તેમ થયું નથી તેથી સાબીત થાય છે કે-જિનેદ્રચંદ્ર એકવિદારી હોવા ઉપરાંત 'કાણ્યાપતિ' હતા આ બંને વાતો જોઈ સાંભોથી નિર્નિદ છે તેથી ચોક્કસપણે કહી શકાય કે-કુદકુદના ગુરુ શુદ્ધ દિગંત મુનિ હતા જ નહિ.

મુનિના આચારજુદા અભિપ્રાય એવા કુદકુદ હવે સીમંધર સ્વામીનું ખ્યાન થયે છે તે ખ્યાનમાં તેમણે પ્રભુને જોવા અને તેમને નમસ્કાર કરી પ્રભુએ મોઢેથી 'ધમશ્લોક' + કહા જે ચક્રી વગેરેએ સાભળીને પ્રભો પૂછ્યા.

+ આપણામાં જેમ સાધુ-મુનિગણે નમસ્કાર કર્યા મુનિશ્રી 'દયા પાત્રો' કહે છે દેસવાસી સાધુઓ 'ધમશ્લોક' કહે છે તેમ દિગંતર મુનિઓ 'ધર્મશ્લોક' કહે છે.

આ વાતમાં પણ જરા વાધો છે કુદકુદે ખ્યાનમાં મનથી જ પ્રભુને નમસ્કાર કર્યો હતો, તો પ્રભુએ પણ કુદકુદ સમજી જાય, તેવી રીતે મનથી જ 'ધર્મવૃદ્ધિ કહેવી હતી, પણ વચનથી કહેવાની જરા પણ જરૂર નહોતી પણ હા, દુર્બલ્યો જે મનથી જ ધર્મવૃદ્ધિ કરી હોત, તો કામ કેમ આવત ? દિગ્ગજ વાઈએને કુદકુદાચાર્યને હજી તો સહેલે મદાવિદ હોતમાં મોઝવા દતા તેથી આમ કર્યું તે તેમને દિશાએ ઠીકજ થયું છે

પછી ચઢીના પૂજારી પ્રભુ જવાજ આપે છે તેમના જવાજમાં ચઢી કહે છે કે- હે પ્રભો ! આપ તો પહેલા એમ કહેતા હતા કે- બરતણેનમાં ધર્મનો માર્ગ નથી, પાખડ છે જૈન ધર્મને નામ માત્ર પણ જણતા નથી, વગેરે ' ત્યારે પ્રભુ કહે છે કે- 'આવા મુનિગજ તો કોઈકજ હોય છે '

દિગ્ગજએ પ્રભુના મુખથી જે શબ્દો કહ્યા છે, તે તેમને પોતાને જ 'પાખડી' અને જૈન ધર્મ ન જણવાવાળા 'તરીકે સામિત કરે છે કારણ કે પ્રભુ ખુદ કહે છે કે-આવા (કુદકુદ જેવા મુનિ તો કોઈકજ હોય છે તો તે ઉપરથી જરૂર કહી શકાય કે-કુદકુદ સિવાયના જેટલા દિગ્ગજ મુનિઓ થઈ ગયા, તે પ્રાયઃ બધા સાચા દિગ્ગજ મુનિ હતા જ નહિ એક ફક્ત કુદકુદ અગર તેમના જેવા કોઈ ૨-૪ વિરહાજ સાચા મુનિ હશે તો પછી આ દિશાએ આમજ થઈ ગયેલ બધા દિગ્ગજ મુનિઓ તેમને જ દિશાએ 'પાખડી અને 'અચાની' કરે છે ત્યારે આ બધા અચાની અને જૈન ધર્મને નહિ જણવાવાળા છે, તો પછી તેઓ પોતાને જ સાચા માની બીજાઓની અને ખાસ કરીને સ્વેતાનરોની નિંદા છા માટે કરી રહ્યા છે ?-ક્રમ કર્મ વાધવા-૪ કે બીજી કોઈ ?

ત્યાર બાદ પ્રભુએ કુદકુદની ઓગખાણ (introduction) કરાવતા કહ્યું કે-અહીં બેઠેલ ગવિમજ્જેવના તેઓ આગલા બવના વાઈ છે

આ ઝોળખાણ કરાવવામાં પ્રભુનો હેતુ એકજ છે કે-રવિપ્ર બહેવ કુદકુદ પાસે જાય અને તેમને અહીં તેડી લાવે

રવિપ્રભ દેવ જે અત્યાર સુધી કાંઈ જાણતો નહોતો, તે તરતજ રામગિરિ પર્વત ઉપર આ-ઓ તે વખતે રાત્રિ હતી તેથી કુદકુદે તો કાંઈ બોલ્યા નહિ પણ શિષ્યોએ દેવની સાથે વાત કરી

આમાં એ વાત સમજવા જેવી છે

૧-કુદકુદે દીસા લીધા પછી તરતનીજ આ વાત છે-એટલે કે કુદકુદ ૮-૮ વર્ષના હતા, તે વખતની આ વાત છે હવે કુદકુદ પોતે સચોટ બ્યાખ્યાન કરી મેસારીઓને મેસાર છોડારી શકે તેટલા જ્ઞાન વગરના હતા તો પછી તેમને શિષ્યો થાયજ ક્યાથી ?

૨-દિગંજર મુનિઓ રાત્રિમાં બોલતા નથી ત્યારે આ શિષ્યોએ રાત્રિમાં દેવ સાથે વાતો કરી. તે ઉપરથી સામિત થાય છે કે-આ શિષ્યો સાચા દિગંજર મુનિઓ હતા જ નહિ.

ત્યાર બાદ સવાર ચર્તા શિષ્યોએ જાંધી વાત કરી. કુદકુદે પ્રભુના દર્શન ન થાય ત્યાં સુધી નિરાદાર રહેવાનું નક્કી કર્યું ત્યાર બાદ ધ્યાનમાં પ્રભુના દર્શન થયાં, પ્રભુએ ધર્મશુદ્ધિ કહેવી, ચક્રીને પ્રભ મલે અને પ્રભુએ ઉત્તર દેવો. અહીં સુધી જાંધુ ઠીક છે

ત્યાર બાદ રવિપ્રભ દેવ ત્યાં ગયાની અને કુદકુદની નવી પ્રતિ જ્ઞાની વાત પ્રભુએ કહી ત્યારે દેવે કહ્યું કે-હું તો ત્યાં ગયો હતો, પણ તેઓ આ-આ નહિ (તેમાં હું શું કરું) ત્યારે શ્રી સીમધર સ્વામીએ કહ્યું (રસ્તો ખતા ગો) કે-નું જોવા સમયે ગયો હતો કે તેઓ આવે નહિ. દેવે પૂછ્યું કે-એમ કેમ ? તે સમય કયો ? ત્યારે ભગવાને કહ્યું કે-અહીં જ્યારે રાત્રિ હોય છે ત્યારે ત્યાં દિવસ હોય છે અને ત્યાં જ્યારે રાત્રિ હોય છે ત્યારે અહીં દિવસ હોય છે, તો તમે ત્યાં દિવસના જાઓ તો તેઓ અહીં આવી શકે

આમા તીર્થકર દેવ તે તો આવી આજ્ઞામરી બાપા બોલે
નહિ કુદકુદાચાર્ય મદાવિદે દેવમાં આવે કે ન આવે તેની માથે
સીમધર રામીને કાંઈ નીરજત દતીજ નહિ છતાં પણ તેઓ દેવને
આજ્ઞા કરીને કહે ॥ કે-તું દિવસના જ તોજ તેઓ આવશે
આ ઉપરથી એમ લાગે છે કે દિવસના તીર્થકરે આવી આજ્ઞા
(orders) કરી શકતા હશે

બાપી સ્વર્ગારોહના તીર્થકરે * તો આવી સારથ (પાપકારી)

* વાચકને કદાચ નવાઈ લાગશે કે-તું સ્વેતાંજર અને દિવસના તીર્થ
જુદા હોઈ શકે ખરા ? તો તેના જવાબમાં હું કહું છું કે-હા, હોઈ શકે
અને તે મુજબ જુદા પાડવાનું માન પણ દિવસના બાકાએને જ પડે છે
ટીકરી નામના જામમાં રહેવાથી જેની ભુધિ ટીકરાઈ ગઈ છે એવા પંડિત
કહેવાતા ન્યામતસિંહે પોતાના બનાવેલ પુસ્તકમાં સ્વેતાંજરના મદાવીરને-અને
ખાસ કરીને સ્થાનકવાસીના મદાવીરને વર્ણવેલ, ચોરજ, ગોલક ધર્મકર્મ
ગ્રંથ મદાવીર (મદાવીર પત્રી) ચરોદા ન્વાથી રમી માટિ ભાણી અને
વર્ણવેલ, (મદાવીરપુત્રી) પ્રમદારના પણ રસ અને વર્ણવેલ આવા
આવા અપરાધોથી નવાન્યા છે જુઓ આ દિવસના બાકાએની પંડિતશ્રી
આવા આવા અપરાધો દિવસને આપણા પૂણ્ય બચવાન મદાવીર માટિ
વાપરે છે, છતાં પણ આપણે ચૂપ રહીને સદન કરી લઈએ છીએ, તેમાં વળી
કેલ હારિ આપણામાં નીકળી આવી દિવસને તેના પુસ્તકનો જવાબ આપે
છે દિવસને જેવી ભાષામાં નહિ પણ મનુષ્ય અને સિદ્ધ ભાષામાં ત્યારે દિવસ
ને કહે છે કે-સ્થાનકવાસીઓ અમારું ખ ન કરે છે અને તેઓ કે આ નીચા
ધામ છે પણ તેઓએ એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે-હજી તો જેવી ભાષામાં
તમારી તરફથી વાની પીરસાય છે તેવી ભાષામાં અમે પીરસતા નથી, છતાં
શા માટે કે આ નીચા જાએ છો ? એ તમે અમારું ખન કળા ન દો તો
અમારે તમારું ખન કરવાની જગા પણ જરૂર નથી તમારો ધમ તમને સાચો
લાગતો દેવ તો તમે ખુશીથી તમારો ધર્મ પાળો અને અમને અમારો ધર્મ
પાળવા દો નકામું બોલું ખડન મેં ન કરવાથી શો કારણ છે ?

કાંઈ બાકા ન્વારે સાન બાપાથી દિવસનું દલીલસર ખન કરતે દેવ
જો ત્યારે દિવસને તો ઠીક ન લાગે તે સમજી શકાય તેનું છે પણ મને

જાણ બોલી ચક્રે નહિ. હું ધારૂં છું કે-કુદ્દુદાચાર્યને અહીં બોલાવવામા શ્રી સીમવર સ્વામીને દાર્ધક તેમની ગગ્ગદસે નહિતર આવી વાણી તીર્થકર રહને તેઓશ્રી બોલે જ નહિ.

પ્રભુની આજ્ઞા થવાથી રવિપ્રભ દેવ બીજા દેવને સાથે લઈને અપેરના કુદ્દુદાચાર્ય પાસે આ યો આચાર્યને નમસ્કાર કરી બધી વાત કહી વિમાનમા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા આવવાની વિનંતિ કરી આચાર્ય આ વાત સાંભળી ખુશી થાન છે અને વિમાનમા બેસે છે.

શ્વેતાનર હોય કે દિગ્બર હોય કોઈ પણ મહાવીરના સાધુને વિમાનમા બેસવાની પ્રભુની આજ્ઞાજ નથી કુદ્દુદ જોવા મહાન દિગ્બર આચાર્યે ભગવાનની આ આજ્ઞા તોડી તેનું તેમણે જરૂર પ્રાયશ્ચિત લેવું જોઈતું હતું પણ તેમણે તે લીધું નથી, તેથી સામિત થાય છે કે-તેઓશ્રી સાચા દિગ્બર મુનિ હતાજ નહિ.

કુદ્દુદાચાર્ય વિમાનમા મેઢા પછી વિમાન આમશ માર્ગે મહાવિદેહ ક્ષેત્ર તરફ ઉડવા લાગ્યું જમીન કગતા આમશમા કુ રતી જ પવન વધારે હોય છે, તેથી આચાર્યશ્રીની મોરખીઠ પોતાના હાથ આંધી પડી મર્ધ વિમાનમાં બેઠા પછી અમુક વખતે આચાર્યશ્રીને સામાયિક કરવાનો વખત આ યો, ત્યારે જ આ મોરખીઠ પડી મર્ધ

આ ઉપરથી એમ લાગે છે કે-મરતક્ષેત્રથી મહાવિદેહ જતા આચાર્યશ્રીને લાગે દાર્ધમ-ઓછામા ઓછી ૨ કનાક તો જરૂર

જાણીને અકસોસ થાય છે કે-ગાઠ કહેવાતા સ્થાનકવાસીઓ તેથી ઊંચાઈ પડે છે આ કહેવાતા સ્થાનકવાસીઓ (કે જેઓ અનન્યસા દિગ્બર છે) તેને કુ નમ્રપણે વિનંતી કરે છુ કે-તેઓને છાઈ પડવાની જરૂર નથી ત્યારે ક્રીતજરો આપણા પૂજ્ય પુરોહિતમ પુરુષ મહાવીરને એ હલકર માણસને પણ જાગે તેવા વિશેષણો લગાડે છે ત્યારે કેમ વચ્ચારે વાકુ પણ દરકાર નથી ? મું દિગ્બરના મહાવીર અને સ્થાનકવાસીના મહાવીર જુદા જુદા છે ?

માટે આ લાકડાંને કદ કુ કે-પહેલા દિગ્બરોને સ્થા ની નિં । કરતા અણાવો, એટલે અમે પણ દિગ્બરોનું ખદન કરતા અટકી જશું.

સાગીજ દુરો જો તગ્તમાં જ ૨-૪ મીનીટમાં જ પહોંચી ગયા હોત તો વિમાનમાં સામાયિક કરવાની જરૂર પડત નહિ પણ તેમણે વિમાનમાં જ સામાયિક કરી, તે ઉપરથી જરૂર કહી શકાય કે-તેઓશ્રી લાંબા દામને મહાવિદેહ પહોંચ્યા છે સાચા જોન ચાલ્યો તો કહે ૩ કે-એક ચપડી વગાડીએ, તેટલી વારમા તો દેવ આખા લોકને અનેકવાર ખોટો મારી આવે ત્યારે અહીં તો મહાવિદેહ પહોંચતાં ઘણો વખત થયો છે તે ઉપરથી ખાતરી થાય છે કે-આ દેવ પણ ખોટો વિમાન પણ ખોટું અને કુદકુદાચાર્ય મહાવિદેહક્ષેત્રમાં ગયા તે પણ ખોટું.

મોરપીછ પડી જવાથી આચાર્યે દેવને કશું કે-પીછી વગર હું આગળ નહિ ચાલું કારણ કે, વેશ વિના મુનિ ઓળખાય નહિ.

આજકાલના કેટલાક લોકો ‘વેશ અને વાકા’ કહી બીજાની નિંદા મરનારાઓએ તેમનાજ કુદકુદાચાર્યના આ વચનો સક્ષમ લેવા જેવા છે ‘વેશમા શુ બહુ છે? મુહપતિમા શુ છે? વાકા બધા નમમા છે’ આવા શબ્દો ખોલી બીજાઓને ભરમાવનારાઓએ કુદકુદાચાર્ય પોતે વેશની કેટલી મહાન કિમ્મત આપે ૩ તે તરફ સક્ષ દેવાની તેઓને ખાસ જરૂર છે કુદકુદ જેવા સમર્થ આચાર્ય પણ જ્યારે વેશની આટલી બધી કિમ્મત કરી વિમાનને અટકાવે છે, ત્યારે પછી આજકાલના સામાન્ય સાધુઓને માટે તો વેશની જરૂર હોય તેમાં કહેવાનું જ શુ? સ્થાનકવાસીઓએ પણ કુદકુદના આ શબ્દો ખાતર ધ્યાનમાં લેવાના છે અને વેશ પ્રમાણે જેમનું આચરણ હોય તેમનેજ સાધુ તરીકે માનવા જોઈએ.

મોરપીછી પડી જવાથી અને કુદકુદના કહેવાથી દેવે વિમાન ઉભું ગમ્યું પીછી ગોતવા દેવે ઘણી મહેનત કરી જોઈ પણ પીઝી ન મળી તે નજ મળી.

જોઈ લેજો આ દિગ્ગજરના દેવ! જે દેવ કુદકુદને ભરત ક્ષેત્રથી

મહાવિદેહ યેત્ર લઈ જાય છે કે જે વાત ન જૂતો ન બિવિખતિ
જેવી છે, તે દેવ એક પક્ષી ગવેલી મામૂલી મોર પીછી પણ ગોતી
ચકતો નથી. તે દેવને દેવ માનવો કે 'દેવાભાસ' તે વાત હું વાચકો
ઉપરજા છોડું છું જે દિગ્ગજ દેવો 'પદ્મપુરાણ' મયમાં અગ્નિ-
કુડમાથી સીનાને જમાવી લઈ અગ્નિકુડનો જળકુડ બનાવી તેમાં
કમળ પણ ખીલાવી દે છે, જે દેવ 'સુદર્શન ચરિત્ર'માં શૂળાનું
સિદ્ધાસન બનાવી દે છે અને તલ્લવારની મણિમાળા બનાવી દે છે
જે દેવ સોમાસતી ચરિત્ર'માં કાળા સર્પને કુનોની માળા બનાવી
દે છે જે દેવ 'પદ્મપુરાણ'માં મરી ગએલ મનુષ્યોના દાંત અને
દાંતથી ખીર બનાવી દે છે અને ધાતુની બનેલ જમવાની ધાળાને
વાસુદેવનું ચક્ર બનાવી દે છે, જે દેવ 'હર્ગિષ્ઠ પુરાણ'માં મુનિ-
સુવત સ્વામીને આહાર દેનાર દૃવમ્બલ રોકની ગ્સોઈ એટલી બધી
વધારી મૂકે છે કે-આખા સહેરને જમાડતાં છતાં પણ (જે દેવ)
તે આહાર ખૂંવા દેતો નથી જે દિગ્ગજ દેવો આવા આવા અને
આથી પણ વધારે આશ્ચર્યજનક કામો કરી બતાવે છે - તેજ દિગ્ગજ
ન્યાતનો આ રવિપ્રભદેવ એક મામૂલીથી મોરપીછી પણ ગોતી
ચકતો નથી, તે સુ એક દિગ્ગજ અગ્રેજ ન કહી શકાય. અરે,
બધા રવિપ્રભ દેવ! મોરપીછી ન ગોતી ચકયો તો કાઈ નહિ પણ
તારી પાસે વૈશ્વિક શક્તિ તો મોજી. પક્ષી તોને તેને ઉપયોગ કરી
લેવો તો અને વૈશ્વિક શક્તિથી મોર પીછી બનાવી કાગી આચાર્યશ્રીને
સોપી દેવી હતી આચાર્યશ્રીમા તે વખતે એટલી સમિત ન હોતી
કે-તેઓ સાચી અને બનાવડી મોરપીછ પારખી શકે

વાચક! જરા વિચાર કર કે-જે દેવ આટલી મામૂલી પીછી
પણ ગોતી ચકતો નથી તે દેવ કુદકુદચાર્યને વિમાનમાં બેસાડી
બરતસેત્રથી મહાવિદેહ લઈ જઈ શકે તે સુ જરા પણ બનવા જોગ

+ આ તો ફક્ત નમુના જ બતાવ્યા છે વધારે લખવા જવા લેખકોએ
શક જવાની બોલ્યો અરુ છ

છે? શું આ વાત તને કપોળ કલ્પિત નથી લાગતી? હું તો ચોક્કસ માનું છું કે-કુદ્દુદાચાર્યની અને પોતાના ફિગ્ગની મહત્તા વધારતો ખાતરજી આ કલકથા કોઈએ ગમતી મુકી છે, બાકી તે સિદ્ધાંત આ વાનર્મા-મદાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મયાની વાતમાં-કોઈ જ નથી.

વાચકને ખ્યાલ રહે કે-ચુ દિગ્ગજ કે ચુ ચેતાગર કોઈના પંજુ શાસ્ત્રમાં કોઈ પંજુ સંદેહે બરતક્ષેત્રથી મદાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ગયાની વાત આવતી નથી. દિગ્ગજમાં પંજુ ફક્ત કુદ્દુદાચાર્ય માટે જ આની કલકથા પ્રચલિત થયેલી છે, જે સાચી છે કે ખોટી, તેનો તોલ કરવાનું કામ હું વાચક બધુને જ સોંપુ છું.

હવે કુદ્દુદાચાર્ય સંદેહે મદાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મયા, તે વાત જો આપણે ફિગ્ગજની માની લઈએ, તો પછી દિદુઓના પુરાણોમાં પંજુ તેની વાતો આવે છે, તેને પંજુ આપણે જરૂર માની લેવી જ જોઈએ કારણ કે દિગ્ગજ કહે તે સાચું અને બીજાઓ-દિદુઓ કહે તે ખોટું, એમ તો બની શકે જ નહિ આપણાથી કહેવાય જ નહિ.

દિદુઓના પુરાણની વાત એમ છે કે—

હરિશ્ચંદ્રના પિતા સત્યવન (ત્રિશકુ) ને પોતાના શરીર, લક્ષ્મી અને રાત્નનો એટનો બધો ગર્વ આવી ગયો હતો કે-પોતે સંદેહે સ્વર્ગમાં જન્મતો નિશ્ચય કર્યો અને તેટલા માટે વિશ્વામિત્રને બોલાવી પદ સહ કર્યો વિશ્વામિત્રે પોતાના તપનું બધું ત્રિશકુને આપ્યું તેથી ત્રિશકુ અધઃ ૧ અધઃ ૨ વા ત્રા ગો ચડતા ચડતા ઠેક સ્વર્ગના દ્વાર સુધી તે પહોંચ્યો. ઈંદ્રને ખબર પડવાથી તેણે ત્રિશકુને પાટુ મારી સ્વર્ગથી નીચે પછાડ્યો ત્રિશકુ નીચે પડવા લાગ્યો, ત્યાં વિશ્વામિત્રને ખબર પડવાથી પોતાના તપના બધાથી વળી તેને અધઃ ચડાવ્યો. આમ વિશ્વામિત્ર ત્રિશકુને ઊપર ચડાવે અને ઈંદ્ર તેને નીચે કાઢે આમ ને આમ ત્રિશકુ સ્વર્ગ અને ચાલુનોડ વચ્ચે ઉભે માથે અધઃ લટકી રહ્યો.

અકરમાત સિવાય સદિસવામન મદાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જ્યાં થી સીમધર
સ્વામી સમોસરજીમાં બિરાજે છે, ત્યાં તે આવી પહોંચ્યું આચાર્ય
વિમાનમાથી ઉતર્યો અને પ્રભુને વદણા—નમઃનામ કર્યાં, તથા
સ્તુતિ કરી

વાચકને કદાચ અહીં સંકા થશે કે-કેવળજ્ઞાની એવા સીમ
ધર સ્વામીએ પણ ગીધપીઠી માટે કેમ કાંઈ વધિ ન લીધેા? તો
તેનો જવાબ ચોક્કસપણે તો ન હઈ સંકાવ, પણ અનુમાનથી કહી
શકાય કે- વખતે દિગંજર ધર્મમાં અપવાદે ગીધપીઠી રાખવાની
જુદ હોય, અગરતો આવા મદાન જિગજ આચાર્યને કાંઈ કહેવું તે
પ્રભુને ઠીક સાચું નહોત્ય મને તે દો, પણ પ્રભુએ ગૃહપિંડાચાર્યને
ગીધપીઠી માટે કાંઈ કશું નહિ

પછી દેવોએ મદાવિદેહ ક્ષેત્રને દિશાએ ગૃહપિંડાચાર્યનું ઘરીર
નાનું હોવાથી, તેમને ઉપાડીને બગવાનની કદની પર મૂક્યા થોડી
વારે ચક્રી આવતાં તેની નજર મધકુરીપર જતાં, તેણે કુદકુદને
જોયા પછી ગૃહપિંડાચાર્યને પોતાની દ્રષ્ટિમાં ઉઠાવીને પ્રભુને
પૂજ્ય ત્યારે પ્રભુએ બધી દક્ષીણ કહી બતાવી ચક્રી તેથી બહુજ
પુશી થયેા અને મુનિરાજને નમસ્કાર કરવા સાચો પછી જે
આચાર્યના બે નામ તો છે તેમાં પોતાના તરફનું ત્રીજું એલાચાર્ય
નામ ચક્રીએ વધાર્યું, આમ આ આચાર્યશ્રીનાં ત્રણ નામ અત્યાર
સુધીમાં થયાં-કુદકુદાચાર્ય, ગૃહપિંડાચાર્ય અને એલાચાર્ય

પછી શ્રી સીમધર સ્વામીએ આજ્ઞા કરી કે-આ એલાચાર્યને
બધા સંદેહનાં નાશ કરવાવાળાં સિદ્ધિ સિખરનેા અને પ્રધો
લખાવેા પ્રભુએ કોને આજ્ઞા કરી તે સુર્વ પ્રકાશ' પ્રથમા લખ્યું
નથી, પણ અનુમાન થઈ શકે કે-ગણધરજી તથા ઉપાધ્યાયજી મદા
રાજને જ આજ્ઞા કરી હશે. સાત દિવસમાં નીચે મુજબ શ્લોક
નમાજુમા ચાર શાસ્ત્રો લખાયાં -

(૧) મતાંતર નિર્ણય—૮૪૦૦૦, (૩) કર્મ પ્રકાશ, ૭૨૦૦૦,
 (૨) સર્વ શાસ્ત્ર, ૬૨૦૦૦, (૪) ન્યાય પ્રકાશ, ૬૨૦૦૦,
 કુલે અથ ૪, તથા સાખ ૩૦૦૦,૦૦ રતોકે પ્રમાણ

વાચકને ખ્યાન રહે કે—આ ચારે અથના તથા સાખ શ્લોક
 (પ્રમાણ મદ્ય વા પદ્યમા) હાયથી જ લખાયા છે શ્રી સીમંધર
 સ્વામીની, મણુધરજીની કે ઉપાધ્યાયજીની લલિતથી અમર તો દેવોની
 વૈશ્વિક શક્તિથી આ અથો બની ગયા—લખાઈ ગયા એમ બે કહેવામાં
 આનુ હોત, તો તે વાત આપણે જરૂર માની લેત પણ કમનસીબે
 તેમ નહિ કહેતા, અથો લખવામાં આનુ એમ કહેલ છે, જેથી
 આ વાત માની શકાય તેવી નથી આજનો એક માણસ આખો
 દિવસ લખ્યા કરે તો તે હજાર શ્લોક (પ્રમાણ) મુશ્કેલીથી લખી
 શકે ત્યારે કુદકુદાચાર્યના વખતમાં બહુ જલુ તો દસ હજાર શ્લોક
 લખી શકે-જો કે દસ હજાર લખી શકાયજ નહિ છતાં પણ તેમના
 માન ખાતર આપણે દસ હજાર દરરોજના માની લઈએ, તો સાત
 દિવસમાં ૭૦૦૦૦ સાખ ત્યારે અહીં તો આપણને તથા સાખ શ્લોક
 (પ્રમાણ)ના અથો કહેવામાં આનુ છે જે એક તદ્દન નાખી દેવા
 જોવી અને અસંભવિત વાત છે

વળી મહાવિદેહ ક્ષેત્રની કોઈ પણ ચીજ અહીં ભગતક્ષેત્રમાં
 આવી પણ શકે નહિ. દુકમાં મહાવિદેહ ક્ષેત્રથી અથો લખવાની
 વાત તદ્દન નિર્માલ્ય જ છે

અથો લખાતા હતા ત્યારે ચક્રીએ એલાચાર્યને આધારનું
 આમતથા આખું એલાચાર્યે કમ્બુ કે-મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ન્યારે રાત્રિ
 હોય છે ત્યારે ભરતમાં દિવસ હોય છે અને ભરતમાં ન્યારે રાત્રિ
 હોય છે ત્યારે મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં દિવસ હોય છે હું ભરતક્ષેત્રમાં
 હિતપત્ર થયેનો વિદેહ ક્ષેત્રમાં આધાર કેવી રીતે લઈ શકું ? આમ
 કહીને તેઓ સાતે નિવસ નિરાધાર રહ્યા

નિરાહાર રહ્યા, તેમા કાંઈ ખોટું નહોતું, ધુ યે અને નિર્મલ
ધર્મ, પણ તેમની આ ગણતરી જ ખોટી હતી જે વખતે પોતે જે
ક્ષેત્રમાં હોય તે ક્ષેત્રનો દિવસ ગણી કામ ચલાયમ અત્યારે એવાચાર્ય
મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં હતા, તો મહા વિદેહનો દિવસ ગણી આહાર
લેવો જોઈતો હતો—અરતક્ષેત્રની સાથે અત્યારે તેમને ઈર્ષ
નિરમત નહોતી

આરે મથો સર્ધ એલાચાવ વિમાનમા બેઠા રવિપ્રભદેવે વિમાન
ઉપાડ્યું અને આચાર્યને ગમમિતિ પર્વત પર પહોંચાડી, પોતે પોતાને
રંધાને આ ચો ગયો

પહેલી વખત વિમાનમા મેઘ હતા તેનું પણ પ્રાયશ્ચિત્ત લીધેનું
નહોતું અને પાઠ વળી ખીજી વખત વિમાનમા બેઠા પહેલી વખતને
મુદ્રિતો આપણે કલંચ જવા નહોતે એમ જાણ્યો કે-તે વખતે
આચાર્યશ્રી મુનિના આચારથી અનલ્ય હતા પણ આ ખીજી વખત
વિમાનમા બેઠા, તે કાંઈ રીતે માર્ક ધર્મ થકે તેવું નથી કારણ કે
આ વખતે તો તેઓશ્રી પ્રભુ પાસેથી જાણ મેળવીને જ આવે
છે જેથી તેઓશ્રી જાણતા જ હતા કે-મુનિથી વિમાનમા બેસાય જ
નહોતું હતા પણ તેઓશ્રી વિમાનમા બેઠા તે કુદકુદ જેવા મહાન
દિગ્ગજ આચાર્યને જરા પણ ડાળે તેવું કામ નહોતું

પ્રભુ પાસેથી પાઠ આપીને કુદકુદાચાર્યે શુ કર્યું તે હવે આવે છે
આ બાબત લખતા દિગ્ગજ અચાર મહાસય ફરમાવે છે કે-

(૧) 'અમ સમ હી આગ્રા માનતે જાયે -હવે જાંધાવ કુદકુદની

આગ્રા માનવા લાગ્યા

અચારે આ એક ચોખ્ખી અતિશયોક્તિ જ કરેલી છે હિંદમા
કોઈ પણ દિવસ એવો આ ચો નથી કે-જ્યારે હિંદ આખું દિગ્ગજ
મતવાદી થઈ ગયું હોય હતા પણ આવું નમાહું લખવું તે અચ-
કારનો ફક્ત પહોંચો જ છે

આગળ ચર્ચાતા આ દિર્ઘાનર અચકાર લખે છે કે —

(૨) ‘અગણિત પ્રાણીયોકા ધર્મમાર્ગમે લખાયા’ અગણિત માણસોને ધર્મમાર્ગમા લખાડ્યા

આ પ્રમાણે એક ચોખ્ખું દુઝગજ છે દુનિયામાં મનુષ્યોની સંખ્યા હમેશા ગણિત જ હોય છે—અણી સમાય તેટલી જ હોય છે મનુષ્યની અગણિત સંખ્યા કોઈ દિવસ યઈ નથી, યતી નથી અને થશે પણ નહિ તો પછી ‘અગણિત’ લખી જોડી રીતે પોતાના પક્ષને ઉજળો બતાવવાથી શો ફાયદો ?

હા, પ્રાણીઓની સંખ્યા એક રીતે ‘અગણિત’ થઈ શકે ખરી કુ કુ ત્યારે બહુ બહુ તો ૫-૨૫ હજાર મનુષ્યોને—શુદ્ર-ચા હશે, તે ઉપરાંત તેમના માનની ખાતર આપણે માની લઈએ કે ૫-૨૫ હજાર ગાય-ભેસ વગેરે સરી નિર્ધરોને શુદ્ર-ચા હશે આ બધા સરવાળો કરીએ તો પણ ગણિતસંખ્યાતા જ થાય છે હવે અગણિત સંખ્યા આપણે માનવી જ હોય તો પછી આપણે ન છુટકે ઉપગની સંખ્યામાં સમૃદ્ધિમ મનુષ્યોને ભેગવવા ભેઈએ એ તેઓગ્રીએ સમૃદ્ધિમ મનુષ્યોને શુદ્ર-ચા હોય તો જ ‘અગણિત’ સંખ્યાનો ભેગ મળી રહે, તે સિવાય તો કોઈ રીતે ભેગ મળી શકે જ નહિ

આ ઉપરાંત બીજી શુદ્ધિ ? તો કે—(૩) લાખો પ્રાણીઓને શ્વેતાંતર+ ધર્મ છોડાની ગિગર બનાવ્યા

+ શ્વેતાંતર એટલે અહીં દેરાવાગી અર્થ જ લેવાનો છે કારણ કે, દેરાવાસી બાઈઓએ આપણા ખડનના પુસ્તકોમાં એમજ લખ્યું છે કે—સ્થાનકવાસીઓ તો લોખંચાહ (વિ મે ૧૫૩૧) થી જ થયા છે, તે દિસામે ગિગરનો અમુક લાગ એમજ માને છે ગિગરના આ ‘સૂર્યપ્રકાશ’ મથના ઉપરના લખાણથી એટલું તો જરૂર નક્કી થયું કે—દેરાવાસીઓ કુદકુદાચાર્યની પહેલાં પણ હતા ખરા અને તે

આ વાચી દિગંબર બાઈઓને તો ખરેખર મોઢામાંથી પાણી જ
પણ નેટલા તેટલા નહિ, પણ લાખો અને કરોડોની સંખ્યામાં
હવે સાથે સાથે આપણે આપણું-સ્થાનકવાસીઓનું પણ
નોંધ લઈએ

આ “સૂર્યપ્રકાશ” ગ્રંથમાં પાનું ૧૭૯ થી ૨૦૮ સુધીમાં
આપણી દરજીકત લીધેલી છે આ બધી દરજીકત પ્રજા મહાવીર શ્રેણી
રાજાને સમોસગણમાં કહી સંભળાવે છે આ દરજીકત કહેતાં દિગંબર
મહાવીર પ્રજા કહે છે કે -

દૂનિયાઓ મૂખ, મૂં, મુન્માનસ, જિનનિન્દક, ધર્મલોપા
જિનધર્મ નાશક, મોહોદત ખલ ખલાત્મા કૂર, ભટ્યાભક્ષ્ય વિવે
ગ્રહિત, અધમ બધાચારી, પરુતુષ્ય દુર્ગતિગામી વગેરે વગેરે
તો કંઈ મે નમુનાજ આપ્યા છે બાકી તો લગવાને દૂનિયાઓ
અનેક ગાળિઓ આપી છે દિગંબરના લગવાન મહાવીરે આઠ
આઠલી ગાળો આપી છતાં દૂનિયાઓ જરા પણ તપ્યા વગર
તેમને જવાન દેવા લાગ્યા કે -

બો સંજ્ઞના અમે આરબ અને હિંસાની બાંકિ પ્રતિમાપૂજ
કરતા નથી, વગેરે

આવા શાન્ત જવાબના ઉત્તરમાં પણ સ્થાનકવાસીઓને ખ
ગાળો ખાતી પડી ત્યાં બાદ શ્લોક નં ૧૫૨ માં પ્રજા કહે છે કે

નામ્ના દૂન્યાથ વિખ્યાતા ક્રિયાકર્મ વિવર્જિતા ”

સર્વત્ર વિસ્તૃતા તે ચક્રધુના બો ભુવોત્તમા ૧૫૨

અર્થ-લુપ્તમતને દૂનિયા કહે છે અને તેઓ દૂરિયાના નામ
પ્રસિદ્ધ છે આ લોકોમાં સદાચારની એક પણ ઉચ્ચ ક્રિયા નથી! (એ
સ્થાનકવાસી પણ કહે છે)

પુસ્તકમાં જે પ્રમાણે શ્લોક તથા અર્થ આપેલ છે, તે પ્રમ

છૂટશે કે-વાદવાદ ? કુદકુદાચાર્યે કામ તો ધર્મજ સારું કર્યું પણ
 મેં અહીં મૂક્યા છે શ્લોકનો અર્થ મુન્નક જ્ઞાનસાગરજીએ તદ્દન
 ખોળે આપ્યો છે અને ઉત્તરાર્ધની ખીજ લીધીને તો અર્થ પણ
 આપ્યો નથી ખરો ભાવાર્થ એમ છે કે -

આ વખતે દ્વિતી લોકો બધી જગાએ ફેલાયેલા છે

ઉપરની હપ્તકતમાથી નીચે મુજબ મુદ્દાઓ નીકળે છે -

(૧) પહેલો મુદ્દો એ નીકળે છે કે-દિગ્બરના મહાવીરની
 ભાષાસમિતિ કેવી મળ્મની (૧) હતી ? દિગ્બરોએ ત્યાં ના મહા
 વીરને પોતાની મલિક પનાએ સૂત્રોના વાક્યોના ઉધા અથ કરી વગર
 વિચાર્યો ચોરજ, ગોલમ વર્ણુચકર ' વગેરે કહ્યા છે ત્યારે અહીં
 દિગ્બરોના જ અથ પ્રમાણે દિગ્બરના મહાવીર વિના કારણે સ્થા
 નમ્વાસીઓને માળો આપી પોતાનું તીર્થપરપણુ સામિત કરી આપે
 છે અને દિગ્બરોના મહાવીર કેવા છે તેની ખાતરી કરી આપે છે
 કે-જે જેની પાસે હોય, તે આપે. દદતુ દદતુ ગાલિ ગાનિવન્તો
 ભવન્ત ' તે શ્લોક મુજબ- તમારાથી દેરાય તેમજી ગાળો દીઓ
 કારણ કે તમે ગાલિવાળા છો, અમારી પાસે ગાલિ નથી તેથી અમે
 કોઈને દર્દ શક્તા નથી સસવા પાસે સિંગડા નથી તો તે કોઈને
 દર્દ શમ્તું નથી ' તે મુજબ દિગ્બરોના મહાવીર પાસે ગાળો હતી
 તો તેમણે સ્થાનમ્વાસીઓને માળો દીધી પણુ સ્થાનમ્વાસીઓ પાસે
 ગાળો નહોતી તેથી તેમણે જવાનમા માગ્યો ન દેતા સત્જનન
 શબ્દથી સામે ઉત્તર આપ્યો. બાજના દિગ્બરો સ્થાનકવામીઓને
 માળો દીએ છે તે બોઈ કોઈ પણુ સ્થાનકવાસી ભાઈએ અફસોસ
 ન કરવો કારણ કે દિગ્બરોના આ ગુણુ તેમના મહાવીરથી ઉતરી
 આવેલ છે મહાવીર પણુ માળો દેતા તો દિગ્બરો માળો દીએ તેમા
 નવાઈ શું ? એ તો આગુસે ચલી આતી હય ' મુદ્દે દિગ્બરોના
 મહાવીર કેવા છે, તેજ અહીં મેં દ્રઢમા વાચકને બતાવ્યું છે

તેમના પૂર્વ કમનસીબે તે સખ્યા પાછી પગી ગઈ અને અત્યારે કુદ
જીવેતાનરો કરતાં નેમની સખ્યા માંડમાંડ અરધી જ રહી ગઈ છે

૨-બીજો મુદ્દો એ નીચે છે કે-દિગ્ગજરાના મહાવીરે રથાનક
વાસીઓને આટલી આટલી ગણે આપી, છતાં પણ રથાનકવાસીઓ
જગા પણ તપ્યા વગર ગણોના જવાનમા પળુ ગણોના રેનારને
'સત્જનન' કહી ઉત્તર આપે છે રથાનકવાસીઓ ક્રોધથી કેટલા દુ
રહેનારા અને શાંત સ્વભાવના છે તેનો આ આનાદ નમુનો છે
મહાવીરના સમોસરજીમાં રથા બાધઓએ જે શાન્ત જવાન આપ્યો,
તે જ શાંત સ્વભાવ આજે પણ રથા બાધઓમા પ્રત્યક્ષ દેખાઈ
આવે છે આજના રથા બાધઓ અને ભાંડી પાગમના ખડન
મડનમા પડતા જ નથી અને શાતપલે પોતાનો ધર્મ કાઢીને કશું
પણ હરકત કયા વગર ગુપચુપ પાળ્યા કરે છે પણ પોતાના શાન
અને પૈસાના મહા તથાઈને દિગ્ગજરા તેમને જીકમુકના ઉરકેરે છે
છતાં પણ રથા બાધઓ ગર્હ બોલના નથી પણ દરેક ચીજને દાદ
હોય છે, જ્યારે હદ ઉપગત ધર્મ જાય છે, ત્યારે જ પછી કાઈ વખત
રથા બાધને પણ પોતાના જગ્યાવ મારે કલમ ઉપાડવી પડે છે પણ
તે કલમ ખડુજ શાન્ત અને મુદાસરજ કામ કરે છે, નહિ કે માવિપ્રદાન.

૩-ત્રીજો મુદ્દો એ નીચે છે કે-રથાનકવાસીઓ આજકાલના
નવા નીકળેલ નથી, પણ મહાવીરના વખતના જ છે ત્યારે જ તો
મહાવીરે રથાનકવાસીઓને સંજોધીને બો કુંમનધારમા, બો કુંકા,
બો દુદયા, વગેરે કહે છે એટલે મહાવીરના વખતમા પણ રથાનક
વાસીઓ હતા એમ દિગ્ગજરા ત્રય ઉપરથી સાબિત થઈ જાય છે
રથાનકવાસીઓ મહાવીરના વખતમા હતા એટલું જ નહિ પણ
તેઓ ૫-૭૫-૧૦૦ કે ૨-૫ હજાર નહોતા પણ ધબોજ મોટી
સખ્યામા હતા- 'સર્વના વિસ્તૃતા' નથી જગાએ રેનાએલા હતા
એમ પણ આ ઉપરથી સાબિત થઈ જાય છે જે દિગ્ગજરા રથાનક
વાસીઓને આજકાલ ચચેલા માને છે તેઓએ આ ઉપરથી ધડો
લઈ પોતાની જૂનું પ્રાચીન લેવું ધડે છે

જેમ અત્યારે આપણે જોઈએ છીએ કે-નવા યજ્ઞેય દિગ્બરો પોતાની બધી શક્તિ સ્વેતાબરો અને આસ કરીને સ્થાનકવાસીઓ, ને જ વટલાવી દિગ્બર કરવામાં ખર્ચે છે (કારણ કે જોનેતરાને દિગ્બર કરવાની તો તેમનામાં શક્તિ નથી) સ્થા ના વેશમાં હતા ત્યારે જે સ્થા બાઈબ્હેનો તેમને ઓળખતા હતા તેમને જ પોતાના પક્ષમાં ખેંચી રાખી, બારે મર્દાનગી કર્યાનો આત્મસંતોષ તેઓ અનુભવે છે પણ આ તેમની જૂન છે, ખરી મર્દાનગી તો દારૂ-માસ ખાવાવાળાને તેમજ જોનેતર બનવાને સમગ્રવી દિગ્બર બનાવવામાં જ રહેલી છે તે તેઓ જૂલી જાણ છે, અને ધરમાને ધરમાં છી છી કરે ■ બરાબર તેમજ કુદકુદાચાર્ય પણ કરે છે જે કે હું મમજી પુ કે-લાખો સ્વેતાબરોને દિગ્બર બનાવવા તે કાંઈ નાનીનું કાર નથી, છતાં પણ મધ્યમર જે લખે છે તેનો જવાબ તો દેવો જ જોઈએ મધ્યમરે આતુ હરમગ લખ્યું તેના કરતા તો ૨૪૩૭૬૪૧ જોનેતરોને જોન બનાવ્યા એવી તોષ મારી હોત, તો વધારે સાઈ હતું બાકી દિગ્બરો આ મુજબ લખશે અને લખે છે, તેથી સ્વેતાબરો (દેરાવાસી બાઈઓ) પણ એમજ લખે કે-કરોડો દિગ્બરોને સ્વેતાબર બનાવ્યા, તો તેમાં કાંઈ નવાઈ જેવું ન કહી શકાય.

આ ઉપરાંત કુદકુદાચાર્યે શુ ક્યુ ? તો કે (૪) હજારોને મુનિ કુદકુદ ક્વામીના અમલકારથી સસાર ઉપરથી વૈરાગ્ય આપે અને તેઓએ દીશા લીધી

આ વાત તદ્દન હરમગ છે, કારણ કે ત્યાર પછીની લીટી માં જ મધ્યમર લખે છે કે-કુદકુદના સધમાં ૫૮૪ મુનિઓ થયે ક્યાં હજારોની સંખ્યાની વાત અને ક્યાં ફક્ત ૫૮૪ આવી રીતે ખોટી અતિશયોક્તિ ન કરતાં સાચી વાત લખતા હોય તો શુ કાંઈ વાધો આવે ખરો ? સાચી વાત લખવામાં કુદકુદની મદદતા થતી નથી, બલકે વધે છે

કુદકુદાચાર્યના જીવનચરિત્ર ઉપર આટલો વિચાર કર્યો બાં
હવે આપણે તેમનું જીવનચરિત્ર આમળ ચલાવીએ અને તેમણે કેવા
કેવા અમલકાર-પરાક્રમ કર્યા છે, તે હવે જોઈએ

મહાવિદેદ હોયમા લખાવવા ચાર ગ્રંથ વિમાનમાં બેસીને લઈ
આયા બાં એક દિવસ કુદકુદાચાર્ય ગિરનારની યાત્રાએ પધાર્યા
આચાર્યની સાથે આ યાત્રામાં નીચે મુજબ પરિવાર હતો

૭૦૦-નંબર દિગંબર મુનિ,

૧૪૦૦-એક સાડીજ પહેરવાવાળાં આર્યાજી,

૩૫૦૦૦-આવકો

૭૦૦૦૦-આવિકાએ

૧૦૭૧૦૦ એક લાખ સાત હજાર ને એકસો

આ ઉપરાંત તેમની સાથે નોકર-ચાકર પોલીસ, પ્યાદા તથા
ગાડી ધોડા આદિ વાહન હતા આખા સંઘ પાછળ નોકર-ચાકર,
પોલીસ ગેસેડિયા તથા કામ કરવાવાળાઓની ગંખ્યા બે હજારની તે
ગણવીજ જોડે એટલે ૧૦૬૧૦૦ ની સખ્યા થઈ હવે ૧૦૫૦૦૦
આવક આવિકાના વાહનો ૧૧ વિચાર કરીએ ધોડાગાડી હોય કે બળ-
દગાડી હોય-ગમે તે હોય પણ એક ગાડીમાં ચારથી વધારે બેસાય
નહિ કારણ કે એક તો આ સઘ ધાર્મિક યાત્રાએ જતો હતો,
તેથી મૂળા જનનંદરને કુખ ન હોય તેમજ અર્ધભારેના અતિચાર
પણ ન લગાડે વળી ધસી લાખી મુસાફરી હતી, તેથી સાધારણ
રીતે આરામથીજ જાય આ દિસાણે ૨૬૨૫૦ ગાડા કે ધોડાગાડી
થઈ આટલા ગાડાવાળાની સખ્યા ૧૦૬૧૦૦ માં ભેળવતા કુલ
મનુષ્ય સખ્યા ૧૩૫,૩૫૦ની થઈ આ ઉપરાંત ૨૬૨૫૦ ગાડાના
પર ૫૦૦ બળદ થયા

આ આખાએ સઘે ગીરનાર પર્વતની તળેડીમાં પડાય નાખ્યો

હવે બરાબર સવા કાળ તે આજ વખતે મ્હેતાબર (દિરાવાસી)
ને એક સઘ પણ ગિનારની યાત્રા કરવા ત્યાં આવી પહોંચ્યો.
આ મ્હે સઘમાં ૨૪૦ ચિત હતા આ ચિતઓ કેવા હતા ? તો કે
દિગ્ગજર મથના કહેવા પ્રમાણે—

ફક્ત ૧૬-૨૬ સિલિઓના આરાધ્ય પોતાના શરીરને જ પોષ
વામાં ખ્યાન રાખવાવાળા, ચિતઓના એક પણ ગુણુ વગરના—નામ
માત્રના ચિત, અનેક ચમત્કારવાળા, પોતાની પાસેના મત્ર તત્રના
મદથી મદોદત, પોતાના મતની પ્રસિદ્ધિ આવકાને પોતાનો વૈભવ
દેખાડી કરવાવાળા દુષ્ટ આરાધવાળા ફર

આવા વિશેષણોવાળા હતા

દિગ્ગજરે આ પ્રમાણે કહે તેમાં કાર્ધ નવાર્ધ નથી કારણ કે,
તેમના તીર્થેકર મહાવીરે આથી પહેલાં સ્વા બાર્ધઓ માટે તેથી પણ
વધારે ખરાબ બાષા વાપરી છે, તો પછી આ તો શુ દિસામમાં ?
આપણે એમજ માનીને સતોષ લેવો કે—દિગ્ગજરના મહાવીરની બાષા
આવી જ છે, માટે તેમાં હરખશો કરવો નહિ

આ મ્હે સઘનો પરિવાર નીચે મુજબ હતો

૨૪૦ સાધુ*

૨,૦૦ ૦૦૦—આવક

૨૦૦,૨૪૦ એ લાખ બસો ને માલીસ

* ઉપર જે સાધુની સંખ્યા ૨૪૦ની મે આપી છે તે ‘સૂર્યપ્રકાશ’
મંથ પાનું ૮૪ મુજબ આપી છે હવે આજ જગમાં અનુવાદક હુલ્લક જ્ઞાન
સાગરના પાનું ૮૪ ની ફૂટનોટમાં લખે છે કે—એલક પત્રાવાય દિ નૈન સ
સવન, મુળકમાં એક ગુટકો છે તેમાં આ આખાએ સઘની વિગતવાર હકો
કત લખી આ હકોક્તમાં મ્હેતાબરની સંખ્યા નીચે મુજબ બતાવી છે
૧૨,૦૦૦—ચોરાસી ચમત્કાર ચિત.

૨,૫૨,૦૦૦—એસવાલાદિ ભાવક પણ જ આજ, પાદા સંદિત.

વાચકને હદાય નવાઈ લાગશે કે—એકજ પુસ્તકમાં આટલો ફેર કેમ ?

એ ના સધમાં ગુરૂણીજીઓ તથા શ્રાવિકાઓની સખ્યા આપવા માં આવી નથી તેથી એમ લાગે છે કે-અથવાર તે સખ્યા દેતાં બૂલી ગયેલ છે અથવાર તેા એ શ્રાવિકાઓ સખ્યામાં ધણી જ વધારે હોય, તેથી દિગ્ગજના મદાવીર* ગણી સક્યા ન હોય. તેથી સખ્યા દેવા કગતા સખ્યા દેવીજ નહિ, એમ ધારી શ્રાવિકાની સખ્યા ન આપી હોય તે તે બનવા ભોગ ■ બાકી એ શ્રાવિકાઓ સધમાં સાથે ન હોય તે બને જ નહિ. કારણ કે આજના એ સધમાં યશુ શ્રાવિકાઓ માત્રામાં સાથે જ હોય છે

હવે બે લાખ શ્રાવિકાને માટે ૫૦,૦૦૦ ગાડાં સાથે હોય જ અને તેટલા જ ગાડીવાળા તે ઉપરાંત ઓછામાં ઓછા ૫૦૦૦ નોકર વગેરે એટલે એ સવની સખ્યા નીચે મુજબ થઈ

૨૪૦ માધુ

૨૦૦,૦૦૦ શ્રાવિકા

૫૦,૦૦૦ ગાડાવાળા

૫,૦૦૦ નોકર-ચાકર

૨૫૫૨૪૦ બે લાખ યથાવન હજાર બસોને ચાલીસ મનુષ્ય સખ્યા, અને ૫૦,૦૦૦ ગાડાંના ૧૦૦૦૦૦ એક લાખ બળદોરા

જવાબમાં કહેવાનું કે-કોઈ નાનો બીડો મારતો હોય અને કોઈ મોટો મારે એમાં કોઈ નહિ, એ તો થાડે શ્રાવિકાની સખ્યામાં ફક્ત સવાયો જ ફેર છે, ત્યારે સાતુની સખ્યામાં જગત / સ્વ ફેર-પચાસ ચલો ફેર છે છતાં યશુ વાચક બનુ ! તારે આ વાત સાચીજ માની લેવી. કારણ કે, આ વાત આપણને મદાન દિગ્ગજ અપ્રત્યક્ષે કહેતી છે અને દિગ્ગજ આચાર્ય કોઈ ચોક્કસ જ બુદ્ધિ બોલે છે ?

* કારણ કે આ બધું વર્ણન સમવાન મદાવીર મેલિકરાન પાસે સવિધ સંબંધી કર્યું છે

ખરેખર, આવડા મોટા જૈન સઘ એકી સાથે જોઈ મને
 બહુજ આનંદ થાય છે આવડા મોટા સઘથી જે જે દેશોમા થઈને
 તે સઘ ચાલ્યો હશે, તે તે દેશોમા જૈન ધર્મની બહોજલાલી કેટલી
 બધી વધી હશે ? તે તે દેશોના માણસોને જૈન ધર્મ તરફ કેટલો
 બધો પ્રેમ વધ્યો હશે ? આ બધું હોવા છતાં બહુસીસ માત્ર એટ
 લો જ થાય ॥ ૩-

આવડા મોટા જૈન સઘ-જેમા

૩,૯૦૨૪૦ મનુષ્યો

૧,૫૭૫૦૦ બળદીયા અને

૭૬૨૫૦ ગાડા

હતાં આવડી મોટી મનુષ્ય બળદીયા અને ગાડાંની સખ્યા જુના
 મના ગિરનારની તળેટીમા કેવી રીતે સમાઈ શકી હશે ? ગિરનારની
 તળેટીમાં અત્યારે પણ જો દસહજાર માણસો એકી સાથે જોગા થઈ
 ભય, તો સમાઈ શકે નહિ ત્યારે આ તો ૭૬૨ હજાર ગાડાં સહિત
 સગબગ સાડા પાંચ લાખ મનુષ્યો અને બળદીયાઓ ? બનીજ કેવી
 રીતે શકે ? દિગ્બરોએ વાત કહેતા તો કહી નાખી પણ તેઓને
 એટલો વિચાર ન થયો કે-આવડા મોટા સઘને આપણે સમાડશું
 ક્યા ? કદાચ કુદકુદાચાર્યની લખિંધથી ન સમાઈ શકે તેવડી જગ્યા
 માં પણ સમાઈ ગયા હોય તો પછી કાઈ કહી શકાય નહિ બાકી
 આવડા મોટા સઘની આ હકીકત મને તો એક ટાલા પોરની ગપ
 જ લાગે ॥

આવડા મોટા સઘના આટલા માણસોને ખાવાનું તો ઠીક,
 પણ પીવાનું પાણી મગલુ મુશ્કેલ થઈ પડે તેમજ બાળવાના લોક
 હાંની પણ પૂરી પચાત થઈ પડે, ૧૧૧ લાખ બળદને એકી સાથે
 ખાડ પણ મગલુ મુશ્કેલ થઈ પડે અને આમજ વધીને કહું તો ચાર
 લાખ ઓ-પુરોને જમલ જવાની પણ જગ્યા ન મળે તો પછી
 ખીજી સગવડોનું તો પૂછવું જ સુ ? મોમાસામા યાત્રાએ જઈ શકાય

નહિ, તેથી સિયાગાની ઠંડી કે ઉનાળાની ચરમીથી અગર ખાણી વગર આવડેા મોટો સઘ કેટલો હેરાન-પરેશાન થયો. હશે ? પણ આ વાત આપણે જવા દઈએ કારણ કે આ વાત ગપજ ઠરે છે, તો પછી તેના ઉપર વિચેચન કરવાથી શુ ફાયદો ? માટે આ વાત છોડી હવે આગળ વધીએ

બન્ને સઘોએ ગિરનારની તનેગીમાં પકાવ નાખ્યો. પછી શુ થયું ? તો કે-જેમ મધ્યયુગના રજપૂતો વાતવાતમાં લડી પડતા અને દેશની અને પ્રજાની પાંચમાની ચાપ તેવા યુદ્ધો કરતા-તેમજ બરાબર અહીં પણ થયું અહિં વાગ્યું જામ્યું શ્વેતાંતર કહે પહેલાં અમે ચડીએ તમારે દિગબજ કહે કે અમે પહેલાં ચડીએ, કારણ કે અમેજ પ્રાચીન છીએ

જાણે કેમ પહેલા ચડવાવાળાને મોક્ષ મળી જવાનો હોય, અને પાછળ ચડવાવાળો રહી જવાનો હોય ? તેમ આ એ સઘ વચ્ચે ચર્ચા ચાલી આખરે અમે તેમ તો જીતો-તેથી લાકડીઓ નહિ ઉઠા-ળતા, 'પહેલો કયો સઘ ગિરનાર ચડે' તેનો નિર્ણય કરવા બન્ને આચાર્યોએ ચર્ચા કરવી એમ નક્કી થયું શ્વેતાંતરેમાં મુખ્ય શુક્લાચાર્ય હતા તેથી શુક્લાચાર્ય અને કુદકુદાચાર્ય વચ્ચે ચર્ચા ચાલી-આ ચર્ચા કેટલાએ દિવસો સુધી ચાલી પણ કોઈ હાથે જીત્યું નહિ

શુક્લાચાર્ય અને કુદકુદાચાર્યની વચ્ચે અનેક દિવસો સુધી ચર્ચા ચાલી પણ તેમાં કોઈ હાથે જીત્યું નહિ, આ વાત પણ જરા સમજવા જેવી છે

મે દેરાવાસી જાઈઓના અનેક પ્રયો વાંચ્યા છે, પણ તેમાં કોઈ જગાએ શુક્લાચાર્યનું નામ આવતું નથી તેમજ તેમનું જીવન-ચરિત્ર પણ આવતું નથી આ દિસાએ શુક્લાચાર્ય દેરાવાસીઓના પ્રસિદ્ધ આચાર્યોમાંના કોઈ નથી પણ એક સાધારણ કોટિના આ ચાર્યજ છે હવે આવા એક સાધારણ દેરાવાસી આચાર્યને પણ જે

કુદકુદાચાર્ય અનેક દિવસો સુધી ઢગવી ચમ્પા નથી, તે કુદકુદા-
ચાર્યને ભગવત દુસ્ત્ર કેરી રીતે માનવા ? તે કુદકુદાચાર્ય સીમ-
ધા પ્રભુ પાસે જઈ જ્ઞાન મેજરી આપ્યા, તે વાત કેરી રીતે માની
ચકાવ ? તે કુદકુદાચાર્ય ૩ લાખ શ્લોક પ્રમાણના ગ્રંથો મદાવિદેહ
ક્ષેત્રમાં જઈ લખી કે લખાવી લાખ્યા તે વાત કયો કાલો માણસ
આની કહે ? સૂત્રોની આ ચર્ચામાં અનેક દિવસો સુધી કુદકુદાચાર્ય
શુદ્ધાચાર્યને દરાવી ન શક્યા તે ઉપરથી કુદકુદાચાર્યનું સત્ત્વજ્ઞાન
કેટલું હતું તેની કલ્પના વાચકોએ જ કરી લેવી

સૂત્રોની ચર્ચામાં કાઈ કાર્યુ-શ્લુ નહિ, ત્યારે દિગ્ગજોના
કહેવા પ્રમાણે શુદ્ધાચાર્યે મત્ર વિદ્યાથી કુદકુદાચાર્યનું કમડળ
માછલીએથી ભરી દીધું દિગ્ગજોની આ વાત સાચી હોય તો
ખરેખર શુદ્ધાચાર્યે તેમ કરવું જોઈતું નહોતું, કારણ કે, જોન સાધુ
આ આવી મત્રવિદ્યા વાપરી શકે નહિ પણ અહીં તો બન્ને પક્ષ
સગા છે જેથી મત્ર વિદ્યા શુદ્ધાચાર્યે વાપરી તેથી જ મત્રવિદ્યા
કુદકુદાચાર્ય હવે વાપરે છે કુદકુદાચાર્ય જો ખરેખર શુદ્ધ દિગ્ગજ
મુનિ હોય, તો શુદ્ધાચાર્યને કહી દેત કે- બાઈ, તમે મત્ર વિદ્યા
વાપરવા મન્યા, નાટે હવે તમારી સાથે માટે વાત કરવાની ન હોય,
કારણ કે મત્રવિદ્યા વાપરવી એ જોન સાધુનું કામ નથી ' આમ
જો કુદકુદાચાર્યે કહી દીધું હોત તો તે બગાળર બચાજથી હતું પણ
તેમ નહિ કરતાં પોતે પણ શુદ્ધાચાર્યની દારમાં જ ઉભા રહી મત્ર
વિદ્યા વાપરવા લાગ્યા.

ત્યારે કુદકુદાચાર્યને કાઈએ પૂછ્યું કે-આપના કમડળમાં શું
છે ? ત્યારે કુદકુદાચાર્યે મી સીમધર સ્વામીને નમસ્કાર કરી પોતાનું
કમડળ ઉપર કરી નાખ્યું, તે વેળાથી પદ-કમડળોનો દગલો
નીચે પડ્યો. આ ઉપરથી કુદકુદાચાર્ય 'પદનંદી' એવું એણે
નામ પડ્યું

કુદ્દુદનો આવો લોકોત્તર ચમત્કાર દેખીને (અધકાર કહે છે કે) બધા પ્રવેતાંનર લોકોના મોનાં કાળાં થઈ ગયાં

હું અધકારને પૂછુ છું કે—આમાં કુદ્દુદે કયો મોટો લોકોત્તર ચમત્કાર? ક્યો! કમળમાં કમળફૂલો બનાવવા, એ તો આગનો એક સાધારણ મામૂલી બાજીનર પણ કરી બતાવે છે આપણા સહેર બો ગામડાની રોરીઓમાં દરેકનર રમુજ બનાવવા બાજીનરો આનન્દ યા પણ વિશેષ ચમત્કારો કરી બતાવે છે અને બાજીકો મિવાય આ ચમત્કારમાં ખીન કોઈને જરા પણ રસ આવતો નથી આવા મામુલી ચમત્કારથી 'ચેતાંનરોનાં મુખ કાળાં થઈ જવા'નું કદંતુ એ એ નરી મૂખોઈજ

શુકલાચારું પહેતું બાણ બાલી મધુ, ત્યારે તેણે (દિન નરોના કહેવા પ્રમાણે) બીનું બાણ માર્યું કુદ્દુદાચાર્યની પીછી ઉડાડીને આકાશમાં રાખી દીધી શુકલાચાર્યે આટલું ક્યું ત્યારે આ બાનું કુદ્દુદે પણ મન વિચારા કાઈ પાછા પડે તેવા નહોતા તેમણે શુકલાચાર્ય સદિન બારે દળર દેરાવાસી સાધુઓના વચ્ચે આકાશમાં ઉડાડી દીધાં અને બધા એ સાધુઓને પોતાના જવાન દિગ્ગર-નમ બનાવી દીધા એટલુંજ નહિ પણ એ સાધુઓનાં પથરણાં પણ આકાશ બેમાં ક્યાં એ સાધુઓની ચાદર નીચે અને પીછી ઉપર' એમ પણ કુદ્દુદે કરી દીડુ આ રીતે દરેક એ સાધુઓની ઉપર મોર પીછી થઈ ગઈ ત્યાર બાદ શુ મધુ? શુમ્ભવાણુ લખાણુ કહે છે ૧- 'ચાદર કે તાર્ક પીછી ફૂટને લગી! ઓ? યનિ લોત્ર રાને લો!'

આટલો નાની હકીકતમાં કુદ્દુદાચાર્યે અનેક જૂનો કરી છે

૧ માછલીઓમાંથી કમળફૂલ બનાવ્યા પછી કુદ્દુદે આ મન વાદ આગળ ચલાવ્યો તે તેમની પહેલી જૂલ થઈ

૨ શુકલાચાર્યે તો ફક્ત કુદ્દુદનીજ મોર પીછી ઉડાડી દીધી હતી ત્યારે તેના બદલામાં કુદ્દુદે ફક્ત શુકલાચાર્યનાં વચ્ચે

ઉઝાડી દેવાં હતાં તેની બદલીમા કુદકુદે શુક્ર-નાચાર્ય સંદિત બારે
દેગર મ્હે સાધુઓના વઓ ઉઝાડી મૂર્ખાં તે કુદકુદની બીજી
મૂલ થઈ

૩ મ્હે સાધુઓના પચરણાએ કુદકુદનો કાંઈ ગુન્હો ક્યો
નહોતો, છતાં તેને પણ આમરામા ડાડી દીધા, એ કુ કુદની ત્રીજી
મૂલ થઈ

૪ પીછાની માગણ મ્હે સાધુઓને માર મરાવવો એ
કુદ નેવા મહા સમર્થ ત્રિજગ આચાર્ય મારે જરા પણ લાગ
નહોતું કુદકુદની આ ચોથી મૂલ

૫ કદાચ અજાનદસામા પોતે આચાર્ય છે-ત્રિજગ મુનિ છે
એવું જાન મૂખી જઈને પણ કુદકુદે દેરાવાસી સાધુઓને માર
મગવો, તો એવો માર તો જરૂર નહોતોજ મગવવો કે મ્હે
સાધુઓને રોવું પડે એ-સાધારણ મતધારી આવક પણ આવું નિષ્ઠ
કામ કરતો નથી તો પછી આ તો ત્રિજગના મહાન મમર્થ-ભગવાન
ગુન્ય-આચાર્ય તોએ આવું કામ કરીજ કેવી રીતે શકે અને છતાં પણ
કુદકુદે આવું આવડે પણ ન હાજે તેવું કામ-સાધવો રૂવે ત્યા
સુધી માગ મારવાનું કામ કર્યું, તે ડપથી કુદકુદને જોન સાધુ માનવા
કે નહિ તે કામ હું વાચકો ઉપજા મૂકી દઉં છું

કુદકુદ શ્રી સીમધગ પ્રભુ પામે જઈને જ્ઞાન લઇને આન્યા,
પુસ્તકો લઈ આન્યા, તેનો ઉપયોગ તો કુદકુદે બહુજ સારો કર્યો
કહી રામય, તેમાં તો ના નહિ અને વખતે એમ પણ હોય કે-
દિગજરના શ્રી સીમધગ પ્રભુએ તેમને-કુદકુદાચાર્યને આવા ચમત્કા
કરતાં જ છીખડા યું હોય.

ખેર, તે જ હો તે હવે વાત આગળ ચલારીએ, પણ
એક વાત વચમાં કહેવી રહી જવ ઈ વાચકને ચકા થતી હશે કે-

કુદકુદાચાર્યની મોર પીઠી અને બાર હજાર સ્વે સાધુઓનાં વસ્ત્રો આકાશમાં પડ્યાં રહ્યાં છે, તેનું શુ થયું ? તે બધા અત્યાર સુધી આમશમાં જ છે કે નીચે આવ્યા ? તો તેના જવાબમાં કહેવાનું કે-કુદકુદાચાર્યની પીઠી તો પાછી તેમની પાસે આવી ગઈ, પણ સ્વે સાધુઓનાં વસ્ત્રોનું શુ થયું તે બાબત અમમાં કાંઈ ખુલાસો નથી તે ઉપરથી એમ હાથે છે કે-તે વસ્ત્રો હજી આકાશમાં એમજ પડ્યા ગયા છે અને આ વાત તદ્દન ન મની શકે તેની નથી જોમ બીજે આમશમાં ઉડાડેલ દાથીનાં ખોખાં હજી પણ આકાશમાં લટકી રહ્યાં છે, તેમ સ્વે સાધુઓનાં વસ્ત્રો પણ અત્યાર સુધી આકાશમાં જ લટકતા હોય તો તે તદ્દન બનવા જોમ છે વળી કોઈ કુદકુદ જોવો મહાન સમર્થ દિગ્ગજ આચાર્ય યશે તો તે આચાર્ય પોતાના દિગ્ગજ ધર્મની પ્રતિષ્ઠા વધારવા પોતાની જીતના આ નમુનાને આકાશમાંથી હેકો હાવશે તે દરમિયાન કોઈ વખત આકાશમાંથી કોઈ સફેદ વસ્ત્ર નીચુ પડે અને કોઈ જોનભાઈને તે મળે તો તેણે કુદકુદની સ્વેતા બર ઉપરની જીત તરીકેની તે નિશાની સમજીને તે વસ્ત્રને સાચવી રાખવું

ન્યારે કુદકુદની પીઠીએ યદિઓને મારી મારીને રાવરાવ્યા, ત્યારે સ્વેતાનરેએ કહ્યું કે-આની ધૂર્તવિદ્યાથી વાદ ન થાય જોઈું વાચક ! હું તો હજી મત્રવિદ્યા કહેતો હતો પણ આ તો નીકળી 'ધૂર્તવિદ્યા' ! દિગ્ગજના બગવાન તુલસી કુદકુદાચાર્યે ધૂર્તવિદ્યા વાપરી ધૂર્તપણું કર્યું તેથી એક જોન તરીકે મારે શરમાઈ જવું પડે છે એક જોન તરીકે મને ધણો જ અફસોસ થાય છે કે-શુ જોન ધર્મમાં સારા સાધુઓ બધા મરી શીટયા કે-ધૂર્તવિદ્યા કરવાવાળા આ કુદકુદને બગવાન તુલસી મહાન આચાર્ય ગણવામાં આવે છે ? શુ દિગ્ગજ ધૂર્તવિદ્યા કરનારને જ મહા સમર્થ આચાર્ય માને છે ? જો ખરેખર એમજ હોય તો તે વાત જોન ધર્મને અને ખાસ કરીને દિગ્ગજ ધર્મને હણી જ શરમાવનારી કહેવાય

ધૂર્તવિદ્યાનું પ્રમથ્ણ પતી ગયા પછી દેરાવાસી અને દિગ્ગજ

બન્ને પક્ષે એમ નકી કહ્યું કે સામે રહેલી સરસ્વતીની પાપાણુ-
પ્રતિમા જોને સાચા અને પ્રાચીન કહે, તે બન્ને પક્ષે કહ્યું રાખવું
અને તે પ્રમાણે બન્ને પક્ષની હાર-જીત નકી કરવી

આ ચરત મુળ્ય કોણુ હાથું અને કોણુ જીત્યું તેની હકીકત
હવે આપણે આગળ જોઈએ

આમળ જણાવી ગયા પ્રમાણે પાપાણુ-પત્થરની બનેલ
સરસ્વતીની મૂર્તિને બોલાવવાનું સર થયું પહેલા શુકલાચાર્યે તેને
બોલાવવા માટે મહેનત કરી જોઈ પણ સરસ્વતી બોલી નહિ.
ખરાબર છે પત્થરની મૂર્તિ બોલી હોય એમ કોઈએ (ગુપ્તાચક
સિંચાવ) ખી સાંભળ્યું છે ખરું ? જરૂર એવો પત્થર ચેતન્યની માફક
કોઈપણ બોલી શકે જ નહિ અને જોને તો તે જરૂર નહિ પણ ચેતન્ય
સમજવું જોઈએ જરૂર અને ચેતન્યમા ક્રમ્પ આદરોજ-આસમાન
જમીન નેદરોજ ફરક છે શુકલાચાર્ય મૂર્તિને બોલાવી શક્યા નહિ
એટલે કુદકુદાચાર્યે મૂર્તિને બોલાવવો સર કરી કુદકુદે શ્રી સીમધર
સ્વામીને નમસ્કાર કરી મોરપીછી સરસ્વતીની મૂર્તિ પર ધરીદેવીને
પ્રાર્થના કરી ત્યારે દેવીએ ગર્જના કરી કહ્યું કે- આદિ દિગંબર ?
આદિ દિગંબર ? આદિ દિગંબર ? એમ કહી દેવી ચુપ થઈ ગઈ

ફુનિવાર્મા પત્થર બોલ્યો હોય એવું કોઈએ જોયું નથી, છતાં
પણ કુદકુદાચાર્યે આ પત્થરને બોલાવ્યો તે ઉપરથી એમ લાગે છે
કે-અહીં પણ કુદકુદાચાર્યે પોતાની પૂર્તવિદ્યા વાપરી હશે દિગંબર
અથવા પોતે જ કહે છે-કુદકુદે શુકલાચાર્યના વચ્ચે પૂર્તવિદ્યાથી
હિઝાડી દીધા હતા તો અહીં પણ કુદકુદે તેની જ પૂર્તવિદ્યા વાપરી
હોય તો તેમાં કોઈ નવાઈ જોવા નથી, કારણ કે અહીં તો કોઈ
પણ રીતે જીતવું જ હતું

હા દિગંબરોના આવા મહાન અચાર્ય પૂર્તવિદ્યા વાપરે તેથી
રથા વાચકને કદાચ નવાઈ લાગે ખરી, પણ તે તો ન્યાસુધી દિગંબર
આચાર્યોની પરાક્રમ કથાઓ રથા વાચકે વાંચી નહોત ત્યાં સુધીજ

કુદકુદે એકલાએજ વસેા ઉઠાવવા જેવી ધૂર્તવિદ્યા વાપરી છે એ નથી કુદકુદ પછી 'ભાગવાન સમતબદ્ધાય' ને નામે એજખાત મહાપરાક્રમી સમતબદ્ધે પણ કુદકુદ જેવીજ બત્કે તેનાથી પણ આ આસણી ચડે તેવી ધૂર્તવિદ્યા વાપરી છે વાચકને જરૂર આ કાં જાણવાનું મન થયું હશેજ, તેથી જ તે હમીકત અદ્દો દિગ્બ માસિકમા આવેલ હકીકત મુજબ આપુ છું

દીક્ષા લઈ મુનિ થયા બાદ સમતબદ્ધને ભરમક નામે રા થયો આ રાગ જે મિષ્ટાન્ન ખવાય તો જ મટે એવો હતો

દિગ્બરોના આવા વિચિત્ર પ્રકારના રાગની હકીકત સાબળ... રથા વાચકને જરૂર નવાઈ લાગશે પણ તેમા નવાઈ પામવા જેવું કાંઈ નથી. દિગ્બરોની હકીકત મધી નવાઈ પામવા જેવી જ છે

પોતાના દિગ્બર સપ્રદાયમા તેમજ પોતાના દક્ષિણ દેશમા મીકાર્ડ નહિ મળતો હોય તેથી કેપણી કાંઈ મીઠા કારણે સમતબદ્ધ ઉત્તર દેશમા ગયા પુણે નામે શહેરમા એક મોટો બૌદ્ધ મઠ હતો, ત્યાં સમતબદ્ધ પહોંચ્યા પોતાને વેશ ઉતારવા જેવું તો કાંઈ હતું જ નહિ કારણ કે નગ્ન તો હતા જ તેથી વેશ ઉતાર્યો એમ તો આપણાથી ન કહેવાય પણ તેઓગે ગાદનો વેશ ધારણ કર્યો

વાચક! જેઈ લેજે આ દિગ્બરોના ભગવન સમતબદ્ધ આર્થ 'એક ફક્ત ખાવાને માટે પોતાનો દિગ્બર વેશ નેવે મૂકીને પોતે બૌદ્ધ બન્યા પાપી પે' કે રસ લોનુપ જીભગી શુ શુ નથી કરાવતી? સમતબદ્ધે ફક્ત મિષ્ટાન્ન ખાવાને માટે દેશ છોડ્યો, વેશ છોડ્યો અરે પ્રાણથી પણ પ્યારો એવો પોતાનો ધર્મ છોડ્યો, પણ તે બધું નકામું ગયું કારણ કે આ બૌદ્ધ મઠમા તેમને મિષ્ટાન્નનો ભોગ થયો નહિ. પણ તેથી કાંઈ સમતબદ્ધાયાર્થ દિગ્બર હારે તેવા નહોતા બૌદ્ધ મઠ છોડીને બહાદુરીપૂર્વક તેઓની આગળ વધ્યા અને દશપૂર પ્રમમા ભાગવત-ધર્માવનળી મઠમા પહોંચ્યા ત્યાં તેમણે ભાગવતી વેશ ધારણ કર્યો પણ તેમનું નશીન એ કાલ્યા આગળ

ને આગળ જ હતું. જેથી અહીં પણ મિષ્ટાન્નનો ભોગ થયો. નહિ.
આમ બન્ને વખત નિરાશા મળી છતાં પણ ન મળરાતા, તેઓથી
આગળ કૂચ કરીને કાશ્મીરનગરમા પહોંચ્યા આ નગરમા શીવકોટી
રાગ નામે હતો રાગ તરફથી દરેકજ સિવલિંગને મિષ્ટાન્નનાં
નિવેદ ચડાવતા હતા નિવેદ દેવને ચડાવાય એટલું જ, બાકી તો
પૂજારીઓ જ તે નિવેદને ચડાવી બધે બે વેશ બદલ્યા બાદ સમત
બંદે અહીં ત્રીજે યોગીને વેશ ધારણ કર્યો હતો. વાચકને કલ્પ
નવાઈ લાગશે કે આ શુ? સમતભદ્રાચાર્ય આખો દિવસ વેશ જ
બદલ્યા કરે છે કે શુ? પણ તેમા કાંઈ નહિ, એ તો ચાહે તેઓથી
દિગ્ગજરાના મહાન આચાર્ય છે, માટે વેશ બદલી શકે તેમા આપ
જ્ઞાથી તેમને કાંઈ પણ કહી શકાય નહિ.

નિવેદમા મિષ્ટાન્ન ભોજ સમતભદ્રને લાગ્યું કે-કલ્પ આ નિ
વેદથી મારો રાગ દૂર થાય તેથી તેમણે પૂજારીને કહ્યું કે-શુ તમા
રામા કાંઈ એવો સમર્થ પુરુષ છે કે જે શીવલિંગને નિવેદ ખવરાવી
શકે? પૂજારીઓ આની વાત સાંભળી નવાઈ પામ્યા અને તેઓએ
રાગને બધી વાત કહી રાગ પણ આ વાતથી નવાઈ પામ્યો,
છતાં તેણે મિષ્ટાન્ન બનાવી સમતભદ્ર પાસે મોકલાવીને કહ્યું કે-હવે
આ નિવેદ સિવજીને ખવરાવો ત્યારે સમતભદ્ર સિવમંદિરના બધાં
બાળજી બધ કરી પોતે અદર જાહેર નિવેદને ચટ કરી ગયા.

જુઓ આ દિગ્ગજ મુનિઓનો શુદ્ધ અને નિદોષ આદાર કે
વાહરે, વાહ સમતભદ્રાચાર્યજી! તમે તો ખૂબ કરી શીવપતીઓને
ખરેખર ઉત્તુ બનાવ્યા આ શીવપતી ઉત્તુઓને એટલું પણ જાન
નહોતું કે-શીવને મીઠાઈ ખવરાવવામા બારણા બધ કરવાની જરૂરજ
થી હતી? પણ તેઓ જિજ્ઞાસુ બોળા હતા તેથી સમતભદ્રે તેમની
બલમનસાધનો ॥ મહિના સુધી પૂરેપૂરો લાભ લીધો ॥ મહિના સુધી
આવી રીતે મીઠાઈ ચટ કરતાજ રહ્યા આ સુધી સ્વામીજીને બરમક
રાગ હતો, ત્યાં સુધી તો તેઓ પૂરેપૂર્ણ નિવેદ ચટ કરી જતા હતા,

પણ જેમ જેમ મીઠાઈ ખવાતી ગઈ તેમ તેમ રામ છોત થતો ગયો અને તેમ તેમ નિવે. પૂરેપૂરી ખાઈ ન શકવાથી નિવેડ પડ્યું રહેતા સાચું આ પ્રયાણે જોઈ પૂજારીઓએ રામને રિપોર્ટ કર્યો. રામ ના પૂજારી સમતભદ્રે જવાન આપ્યો કે-હવે શીવજી ધરાઈ ગયા છે

જોઈ લેજો આ સમતભદ્રનું બીજું મદાવન ! એક પાપ કરવા જતાં બીજાં કેટલાં પાપ કરવાં પડે છે, તેનું આગાહ દર્શાવે સમ તભદ્રાચાર્ય પૂરે પાડે છે

સમતભદ્ર તો ગમે તેટલું જીરું ખોભ્યા, પણ રામ ક્યાં મને તેવો દતો ! રામએ તપાસ કરવા એક માણસ (C I D)ને વિષ મદિરમાં રહેતા કૂતોના ત્રસમાં બેસાડ્યો. રામના કમ મુળ્લ ન્યારે સમતભદ્રે તે નિવેડ ખાવાનું સર કર્યું, ત્યારે આ માણસે તે બરાબર જોઈ લીધું અને બધા રિપોર્ટ રામને કર્યો.

મારે જે વાન કહેવાની હતી તે આટલીજમ હતી કુંઠમાં કહેવાનું એટલું જ છે કે-દિગંજર મુનિઓ પૂર્વવિદ્યા સારી જાણે

* પછી આગળ શું થયું તે જલ્લુવા માટે વાચક વસ્તુક દોરી અને કેડ વાચક તો એમજ સમજી મીઠા દોરી કે-સમતભદ્રની આવી મૂર્તિયા માટે રામએ તરતેમને ફટકા ન માર્યા હશે પણ નહિ, વાચક તેમ નથી. વાવ બીજાનું છે. સ્વેતાનર દેશવાસી જુદામાં પણ આવે મળતી ન વાત આવે છે. ન્યારે સિદ્ધસેન દિવાકરને તાર વાસ સધ બહાર કાઢવામાં આવ્યા ત્યારે છેલ્લે વાસે તેઓ જીજ્ઞાસુ આવ્યા ત્યાંના મદાકાગની મૂર્તિ દેખી પગ દબાવે તેઓ સુઈ ગયા. રામ વચેરે બધાએ તેમને સમભવવા ન્યારે તેઓ ન સમ ન્યા ત્યારે તેમને આજુક મારવામાં આવ્યા. પણ સિદ્ધસેનની વિદ્યાથી આ આજુકો તેમને પોતાને ન લાગતા અવાપુરમાં રાલીઓને લાગવા મડયા તેથી રામએ સિદ્ધસેનને નમસ્કાર કરી ચાલ ક્યાં પછી સિદ્ધસેને સ્તુતિ કરવા માંડી અને સ્તુતિ કરવા કરતા > જગ્યાએ મદાકાગની મૂર્તિ દોરી તે જગ્યાએ પાર્શ્વનાથની મૂર્તિ આવી ચઢે.

છે કુદકુદે બાર દબાવે સાધુઓનાં વસ્ત્રો એવા ઉડાડ્યા-એવાં
 ઉડાડ્યા કે એવા ઉડાડ્યા બીએ દાથી આટલી ધૂર્ત વિદ્યા વાપર્યા
 પછી પથરની મૂર્તિને તેમણે બોલાવી આ પશુ ધૂર્તવિદ્યા હોય તો
 બનવા એમ છે અને કુદકુદના વચના સમતમન પશુ ધૂર્તવિદ્યા
 વાપરવામાં જગ પશુ ઝોઝા નહોતા એટલે આ ધૂર્તવિદ્યા તો
 દિગંબરોમાં 'આગ્રમે ચલી આતી હય માટે તેમાં કંઈ નહિ

પથરની દેવીએ દિગંબરોને 'આહિ' કહ્યા તેથી દિગંબરો
 છૂટ્યા અને મેતાંજરો દાયાં દિગંબર પ્રથેમાં એમજ લખાન.

શુભદાચાર્ય વગેરે એ-સાધુઓ આ બનાવથી લજ્જિત થઈ
 ગયા અને દેરાવાસી પક્ષ તરફના જેટલા દેવો ત્યાં રહતા, તે
 બધા ભાગી ગયા કેની રીતે? તો કે 'શાનવત્'-કુતરાની માફક
 વાહણ વાહ? દિગંબરો બાપા તો સારી વાપરે છે હો! પશુ હવે
 તે વાતને જવા દઈએ કુદકુદ છૂટ્યા તેથી દિગંબર શ્રે પહેલી
 યાત્રા કરી અને અનુક્રમે યાત્રા પૂર્ણ કરીને કુદકુદાચાર્ય પાઠા
 આન્યા પાઠા કર્યા આન્યા? તો કે હતા ત્યાં ત્યાં? તો કે ધરણી
 ખૂણ પર્વત પર-બારા નમરીમાં એક વખત મદાવિદેહ ગયા અને
 બીજી વખત ગિરનાર ગયા તે સિવાય કુદકુદે બીજે ક્યાંય વિહાર
 કર્યો હોય તેમ જ્યારે સુધીમાં આ મુ નથી

સિદ્ધસેનને માત્રમાં આવેલા કુદકુદ બા કસો સમતમદ્રે પશુ આ
 પ્રમાણેન કર્યું સિદ્ધસેનની માફક જ સમતમદ્રે સિવલિંગ કાગને તેમથી
 જિનપ્રતિમા કાગી બતાવી. ફેર એટલે જ કે-સિદ્ધસેને પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા
 કાગી હતી, ત્યારે સમતમદ્રે ચદ્રપ્રચુની પ્રતિમા કાગી બતાવી સિદ્ધસેન અને
 સમતમદ્ર કદ સગીમાં થયા-તેમજ તેમાં પદેડુ કોણુ થયું અને પગ કોણુ
 થયું તે આપણે બહુના ન દેવાથી દેરાવાસી જાણ્યોએ ગિંબરોની આ
 ક્યા પોતાનામાં લીધી છે, કે જાત્રી દિગંબરોએ દેરાવાસી જાણ્યો પાર્શ્વથી
 આ કલકયા વહીની લીધી છે તે આપણે કદી સજા નથી. પણ તે જ એક
 બીજાને બારામ મળતી

૧૧) એક વર્ષત ધરણી ભૂપણુ પર્વત પર કુદકુદાચાર્ય ધ્યાનમાં બેઠા હતા, તેવામાં એકાએક તેમની ગરદન વાકી થઈ ગઈ આચાર્ય પ્રવેશ વાકી થઈ જવાના કારણેનો વિચાર કરતા હતા, તેવામાં સ્વસ્વતીની વાણી થઈ કે-તમે અકાળે સાસ્ત્રનું વાચન કર્યું છે માટે હમારી ગરદન વાકી થઈ ગઈ છે

જોઈ લેજો આ કુદકુદાચાર્યનું મહાવિદેહ દેવથી મેળવેલું જ્ઞાન! સ્થાનકવાસી ધર્મનો ફક્ત ૭ માસનો દીક્ષિત સાધુ પણ કાળ-અકાળનું જ્ઞાન ધરાવે છે ત્યારે આ તો મહાન કુદકુદાચાર્ય! કે જેઓ મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ પુદ્ધ તીર્થંકર પ્રભુ પામેથી જ્ઞાન મેળવી આપી હતા, તો શું તેઓને મળ-અમળનું આટલું જ જ્ઞાન હતું કે વધુ કંઈ? જે જ્ઞાન એક નાના સ્થા સાધુને અહીં બેઠા થાય છે, તે જ્ઞાન પણ કુદકુદમાં નહોતું, તે એમની વાત સાંચિત કરે છે કે-કુદકુદ મહાવિદેહ ગયા તે વાત એક હમ્મમ જ છે

શ્રી સીમધર સ્વામીનું ધ્યાન કરવાથી કુદકુદની ગરદન પાછી ફરી તેવીને તેવી થઈ ગઈ અને વાકી ગરદન થઈ જવાથી તેમનું પાચમુ નામ વક્રીવાચાર્ય -વાકી ગરદનવાળા આચાર્ય પડ્યું

આ પ્રમાણે આચાર્ય પાચનામ ગુણે કરીને સહિત હતા

ભાગ્યાદ કુદકુદે સમગ્ર પૃથ્વીમાં (દિગ્ગજ) જૈન ધર્મનો ફેલાવો કર્યો અને પછી ધરણી ભૂપણુ પર્વત પર માછા આવી એક માસનો સમારો કર્યો અને કાળ કરીને પાચમાં દેવનો કે ગયા ત્યાંથી જ્ઞાનીને ચોથા આગમાં નક્કી મોક્ષ પામશે એમ અચકાર લખે છે.

કુદકુદનું જીવનચરિત્ર અહીં પૂરું થાય છે આટલા જીવનનું ચરિત્ર ઉપરથી દિગ્ગજોના મહાન આચાર્ય કેવા ગુણો (૧) વાળા હતા તે સ્પષ્ટ જણાઈ આવે

કુદકુદ વિક્રમ સવત ૪૯ માં થયા એમ આજ સુધી પણ જોનું માનવું છે પણ આ વાતને જોવો જોઈએ તેવો સારો આધાર

નથી દિગ્બરના “ જૈન જગત્ ” પેપરના તા ૧૬-૧૨-૩૨ ના
અંકમાં પાનું ૨૦-૨૧ માં લખતા દિગ્બરના પ્રસિદ્ધ વિદ્વાન નમૂરામ
પ્રેમી કહે છે કે-કુદ્દ વિદ્યમયો છટ્ટી સદીમાં થયા ■ આ બાબ
તમા તેમણે અનેક પ્રમાણો આપ્યા છે જે લેખ વધી જવાની બીકે
અત્રે હું આપનો નથી

કુદ્દકુદ્દનું ચરિત્ર અહીં પૂરું થાય છે કુદ્દકુદ્દે બનાવેલ “ સમ
યુક્ત ” તથા “ આવકાચાર ” વગેરે ગ્રંથોની સમીક્ષા કરવાનું મન
ધણ્યએ થાય છે, પણ ધાર્મી કરતા લેખોનું કં બહુ જ વધી ગયેલ
હોવાથી તે સમીક્ષાનું કામ હાથ તો ચુલનવી રાખુ છું “ આવકા
ચાર ” ગ્રંથમાં એવી એવી હકીકતો બરી પડી ■ કે-જે વાચવાથી
કુદ્દકુદ્દને કે દિગ્બરોને વાચક હિંદુજ માને દિગ્બરો હિંદુઓ જ
હોય અને હિંદુધર્મ જ પાળતા હોય, તેવી જ બધી વાતો આ
કુદ્દકુદ્દે ‘ આવકાચાર ’ માં લખેલી છે

કુદ્દકુદ્દનું જીવનચરિત્ર પૂરું કર્યા બાદ દિગ્બરના મહાવીર
શ્રેણિકને કહે છે કે—

‘ નમસ્કાર મહામત્રનું અવલુ કરવાથી સમસ્ત પાપોનો નાશ
થાય છે કુતરા આદિ તિર્થંક જીવોને પણ મત્રના અવલુ માત્રથી
સ્વર્ગની પ્રાપ્તિ થઈ છે

‘ જે બ્રહ્મા જીવે સસાર સમુદ્ર તરી ગયા, તરે છે અને બાવિ
જમ્મા તરી જરો તે બધા એક ફક્ત નમસ્કાર મત્રના પ્રભાવથી જ
સસારસમુદ્ર તર્યા છે સસારથી તરવાનો નમસ્કાર મત્ર સિવાય
બીજો કોઈ ઉપાય છે જ નહિ.

જ હા દિગ્બરજી ? અમે સ્થાનકવાસીઓ બરાબર અક્ષરસ
તેમજ માનીએ છીએ, અને વર્તીએ પણ છીએ, પણ દુ ખ તમારું
જ છે કે-નમસ્કાર મત્રનો આટનો મહિમા જાણ્યા છતાં, પણ તમે
મૂર્તિને ગમે વળગાડીને બેઠા છો અને નાહકના અમારી સાથે અને

દેશવાસી બાઈઓની સાથે મૂર્તિ માટે કંઈપણ કમા કરે છે અને
 રથાનકવાસીઓ નમરનાર મંત્રને મોટાત્રણક માનીએ જ છીએ અને
 તેથીજ નરક-તિર્યચની મનિ દેવાવાળી મૂર્તિને હોદ્દથી જ નવમળના
 નમરનાર કરીએ છીએ. વાચક ! આ દિગંજર ગ્રંથથી જ રથાનકવાસી
 સંપ્રદાય-કે જે નમરનાર મંત્રને પૂર્ણ આવધી માને ॥ તે-સાચો કરે
 ॥ અને મૂર્તિપૂજક દિગંજ સંપ્રદાય ખોટો કરે છે

આમળ જતા દિગંજના મહાવીર આ પ્રગણ પૂરું કરતાં પાતું
 ૧૧૦-૧૧૧ માં દહે છે કે--

‘તથા ખ્યાન મંથન-સત્યાગ-ચારિત્ર આદિ ઉત્તમ પુણ્ય ક્રિયા-
 ઓનું પાતન કરે, જેથી સમાગનો નાશ થાય અને પાપોનો ક્ષય
 થાય. આપુ પુણ્ય પ્રતિઓ પામુ પૂન્ય છે એટલા માટે આપુ પ્રવ્ય
 સકામ કરતા રહેવું જોઈએ

‘પ્રવ્યથી જ મોક્ષ પ ની પ્રાપ્તિ થાય છે યોગીશ્વરે પદ્ય
 પ્રવ્યને માટે જપ તર કરે છે, પુણ્યથી નિર્વિખિન્નતાપૂર્વકનું અર્તન
 સુખ મળે ॥ પ્રવ્યથી પુત્ર-લગ્ન-ધન-ધાન્ય આદિની વિમૂર્તિ મળે
 છે, અનેક શ્રેણીની પ્રાપ્તિ થાય છે અને મનને આર્ત મળે છે એટલા
 માટે (મહાવીરે કહે છે કે) હું બળશ્રેણે પ્રવ્યને હમેસાં મેળવતા રહેલું’

ઉપર મુજબના દિગંજના મહાવીરના શબ્દો દરેક દિગંજર
 બાઈએ તથા રથાનકવાસીમાંથી નવા થયેલ દિગંજરોએ ખાસ ખ્યાન-
 માં રાખવા જેવા ॥ જપ-તપ અને સવમના કારણે પ્રવ્યને
 આવ ઉઝાડી મૂકી-પ્રવ્યને સોનાની બેડી કરાવી-શુભ ક્રિયાને તદ્દન
 ઉઝાડી મૂકી છે અને ક્રિયાના કારણ બાઈ જ્ઞેનોએ આવી વાતને
 ‘તદત્ત’ કરી વધારી લીધી છે, કારણ કે ‘લકુની ખાના એટ મોટા
 બી જના ત્રી વાત આજમત સકુને ગમી જાય તેરી જ છે પલ્લુ
 એમ કાઈ મેણ રે? પડ્યો નથી કે-વજર કાંટે મળી જાય દિગંજ-
 રના મહાવીર તો ત્યાં સુધી કહે છે કે-પ્રવ્યથી જ મોક્ષ મળે છે,

પુણ્યની જરૂરીઆતની આથી વધારે બીજી કંઈ સાબિતી હોઈ શકે ?
પરંતુ અહીંસા છે દિવ્યજન સાધ્વિઓનો. કે જેઓ પોતાના જ મહા
વીરનો ઉપદેશ મહત્ત્વ નહિ કરતાં, તેનાથી અવગણ્યા આવી પુણ્યને
છાડી મૂકે છે. પણ તે તો તેઓની એકાંત બૂલ જ છે.

સેખાક પાંચમો

શ્રી કાનજી મ ના ચાર સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ
હવે આપણે તેમનો પાંચમો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે -

‘હું બોલું છું, હું ચાલું છું હું લખું છું એવું જે માનવું તે
મિથ્યાત્વ અજ્ઞાન પાખડ છે, માટે આવી માન્યતા રાખનારને
દળારો માયોને માપી નાખનારને જે પાપ ન લાગે તે પાપ લાગે છે.’

સમીક્ષા—જેવું અધિર ચનામ્યું છે ? અને અમુક બોળી જનતા
આવા ધોર અધિરને ‘તહત્’ કરી વધારી લે છે, પણ તેથી રથા
વાચકે જરા પણ આશ્ચર્ય પામવું નહિ કારણ કે આ બધા રસ્તા છે
હીંમતી સંપ્રદાયવાળા બાધ્યદંત્રએ ત્યારે મુદપતિ મૂકી, ત્યારે
તેઓશ્રી મોની મોની વાતો કરતા હતા પણ આખર આ બાધ્યદ
બાઈ મોટરમાં બેઠા, કાચુ પાણી પીધું મોસાઈઓ રાખી રસોઈ
કરાવી અને સાધુવેશ મૂકી મૂઠસ્ય જેવા લુગડાં પહેર્યાં. પૂન્ય શ્રી
જવાહરલાલજી મહારાજની સંપ્રદાયમાંથી નીકળેલ કત્યાણજી પણ
નીકળતી વખતે વાઙ અને કિયાના મોટા બજારમાં ફુગી રથા વેશ
મૂકીને નીકળ્યા અને અત્યારે અવનેરા ગામમાં મોટી પેની ચવાવે
છે અને એક પ્રતધારી આવક પણ ન કરે તેવો જુગાર (સટો)
મુખઈની જગરમાં કરે છે ? આવી જ રીતે શ્રી કાનજી મ પણ
ખીનઓના દાખલાઓ જોઈ પોતે આદીપાળ બાધતા લાગે છે, કે
જેથી ભવિષ્યમાં તેવો કાઈ સિધિલતાનો જનાવ પોતાના દાવે બની
જાય, તો તેઓને કાઈ કહી શકે નહિ. દાખલા તરીકે—

સોનગમ્માં તેઓથી લગભગ પાંચ વરસ સુધી સ્થિરવાસ તરીકે રહ્યા હવે તેઓથીને કાંઈ તટસ્થ શ્રાવક પૂછે, કે આમ કેમ ? તો તેઓથી જરૂર કહી શકે કે- 'હું ક્યાં રહ્યો છું ? હું સોન ગમ્માં પાંચ વરસ ગયો એમજ તમે કહો છો તે મિથ્યાત્વ, અજ્ઞાન અને પાપકારી માટે તમે મિથ્યાત્વી છો. કારણ કે સોનગમ્માં રહ્યો તે હું નહિ પણ શરીર જ રહ્યું છે અને આત્મા તો ગમે ત્યાં ગમે તેટલો વખત રહી શકે છે ! આ સાંભળી પૂછનાર ભાઈનું એવુંજ બધું થઈ જાય કે બીજું કાંઈ ?

જેમ જૂતમગ તેમ ભવિષ્યકાળ ભવિષ્યમાં દાખલા તરીકે એમ સમજો કે-શ્રી કાનજી મ મોટરમાં બેઠા કાંઈ તેમને પૂછે કે- 'આ શું ?' તો ઘુરત જ તેમને જવાબ દઈ દેવાય કે-મોટરમાં હું કાનજી બેઠો જ નથી મોટરમાં બેસનાર તો શરીર છે, હું નહિ

આવી નવી નવી વાતો કહેવાથી બોળા લોકો ભરમાય છે- કુસાય છે અને કહેવાવાળાને લકતો મળી જાય છે બાકી રથા સંપ્રદાયમાંથી નીકળેન કાંઈ પણ સાધુ જૂતકાળમાં ઉચ્ચે ચડ્યો નથી, અને ભવિષ્યમાં ઉચ્ચો ચડશે પણ નહિ કારણ કે રથા ધર્મથી વધારે સારો એવો દુનિયામાં કાંઈ પણ ધર્મ છેજ નહિ.

હા બાકી આવી વાતોથી જેઓને કાંઈ પણ કરવું નથી. આતા પીતા મોહ લેવો છે તેઓને તો જરૂર આનંદ આવે જ અને આવી વાતો કહેનારને ભગવાન દુષ્ટ પણ જરૂર માનેજ, તેમાં કાંઈ નવાઈ નથી બાકી શરીરથી કરેલી કાંઈપણ ક્રિયા કે જે જાણી છુટીને જ થાય છે તેનાથી જ આત્માને તદ્દન અનગ માનવો, તે અત્યા સમક્રિતાની ચક્ષુ તો જરૂર નજ દોષ શકે જો આત્મા બોલવાની પ્રેરણા ન કરે તો શરીર-મોહ બોલી જ કેવી રીતે શકે ? અરે સ્વપ્નમાં કે જ્યારે શરીર એક જગા પરજ પડ્યું રહે છે, ત્યારે પણ મન વિલાપતની સફર કરી આવે છે અને મોહુ' દલાન્યા વિના

(સ્વપ્નમાં) ખાઈ-પી પેશુ લીએ છે ત્યારે આ તો પ્રત્યક્ષ ધરિદા પૂર્વક ખાવું-પીવું-પહેરવું-ઝોનું વગેરે કર્યું, છતાં પણ તેને આત્માથી સિદ્ધ માનવું તે તદ્દન શૂન્ય ઘરિલી વાત જ છે. જૂખ-તરસ આદિની પીડાતો અનુભવ આત્માજી કરે છે. શરીરને કાંઈ મારે-ફૂટે તો તેનું દુઃખ આત્માને જ થાય છે. જો આત્મા આ બંધાથી તદ્દન અલગજ હોત, તો ઓપરેશન વખતે કોનોરોડેઈમ્ સુંવાડી ભેદોદય કરવાની જરા પણ જરૂર ન પડેત. ખાવું-પીએ છે શરીર, પણ સંતોષ તો આત્માને જ થાય છે. ખાવું-દશ ગાંઠ ચાલે છે શરીર, પણ થાક તો આત્માને જ લાગે છે. જ્યારે આત્માને કાંઈ પણ સમય શરીર સાથે નથી રહેતો. સારે તે મુરદાને ખાવા-પીવા આદિની કાંઈ પણ જરૂર નથી રહેતી. શરીરથી ખાવું-પીવું આદિ કાંઈ થઈ જ સમ્પત્તિ નથી એટલે આ ઉપરથી સારી રીતે સિદ્ધ થઈ જાય છે કે ખાવા-પીવા આદિમાં આત્મા પણ સમ્મિશ્રિત (સાથે) જ છે. આત્માની પ્રેરણા થીજ શરીર દ્વારા ક્રિયાઓ થાય છે. (આત્મા અને શરીર "રામય સેશીય" સૂત્રના ન્યાયથી સિદ્ધ પણ છે અને 'ભગવતી' સૂત્રના ન્યાયથી અસિદ્ધ પણ છે.)

આ બામતમાં એક દાખલો આપો આ વાત સમજાવું

આવી માં વતાવાળા એક દરિલાલ નામના માણસે કેશવલાલ નામના માણસનું ખૂન કર્યું. દરિલાલને પકડીને કોર્ટમાં ઉમેરવામાં આવ્યો. ન્યાયાધિશે દરિલાલને પૂછ્યું કે-તે કેમ ખૂન કર્યું? દરિલાલે કહ્યું કે-"સાહેબ! મેં ખૂન કર્યું જ નથી. જો તો કેશવલાલ મરવાતો હતો, તેથી મારા હાથે મરી ગયો. બાકી આત્મા કદી મરતો જ નથી અને મારતો નથી એટલે કેશવલાલ પણ મર્યો જ નથી. તમે કેશવલાલને મરેલો માનો છો, એજ તમારું મિથ્યાત્વ, અજ્ઞાન અને થામ્સ છે."

ન્યાયાધિશે દરિલાલની આ રિલેક્સરી સંભળી દસવું આજ્ઞું

ત્યારબાદ ખૂન થયેલ કેટલકાલના પિતા મજિલાલને તેની જુમની
સેવા ખડો કરવામાં આ-ગેલ કેટલકાલનું આશુએ પર દગિલ-વડ
તેનીજ માન્યતાવાળુ હતું તે મુજબ મજિલાલ પણ તેજ માન્યતા
વાળો હતો મજિલાલે કહ્યું કે -

“ ન્યાયાધિપ સાહેબ ! આ દગિલાલે દેવવશ મારા પુત્ર
ખૂન કર્યું છે મારા પરનો આધાર આ મારા પુત્ર કેટલકાલ ઉપર
જ હતો અત્યારે અમને કમાઈને ખરગવવાવાળુ કાઈ નથી તે
જે કહે છે કે-આત્મા મરેનો જ નથી તે તેની ફાસીમાંથી જમ્યો
જવાની પોલીસી માત્ર છે તે સિવાય ત્રીજુ કાઈ નથી મારે મારી
નમ્ર અગ્ર છે કે-આ દગિલાલને ફાસીની સજા જ મળવી જોઈએ-

વાચક બધું ! વિચાર કર કે-ન્યાયાધિપ કોની જુમાની-ગોત્ર
કહેવું માનશે ! વાચક જુઓ કહેશે કે-ન્યાયાધિપ મજિલાલનું કહેવું
સાંભળી-માની-દગિલાલે ફાસીની સજા કરશે તે શરી-કાગરી, પણ
તેથી શુ તેનું કહેવું કાઈ માનશે ખરું ! નહિ જ અને શુ દરિયા
પણ ફાસીની સજાથી આનંદ પામશે ! ખીલકુલ નહિ વળી ફાસીએ
ચકલી વખતે તે અનેક રીતે આર્ન-રોડ ખાત કરશે જો કે તે
જાણે છે કે-આત્મા અમર છે હાં પણ તે વખતે તેના (જોડા)
સિદ્ધાંતો સુધાર્ષ જો અને દુનિયામાં જેમ જીલ મુન્દેગારો જાગત
અને છે તેમ તેના મનધર્માં પણ બનશે એટલે કે તે પણ સારી
રીતે શરી-કાગરી

એટલે દુનિયાના કમમાં કે જ્યાં આપણે રહેવું છે, ત્યાં આ
સિદ્ધાંત કાઈ રીતે લાગુ પડી શકતો નથી આ સિદ્ધાંત લાગુ પડ
વાથી ન તો દરિયાય પેલીસમયથી છૂટ્યો કે ન તે ફાસીમાંથી જમ્યો
તેનીજ રીતે જે સોફા ખાતા-પીતા અને જોલતા હોવા છતાં પણ
પોતાના આત્માને આ કાર્યોથી સર્વથા વિમ્બ માને છે તે સોફા
અરેખર પહેલા યુલુસ્થાનક (મિથ્યાત્વ) નાજ થણી છે નવાં અને

ધર્મ વિદ્યુત આવા સિદ્ધાન્તે જનજનને જોયર મહાપ્રજ્વળી
ધણી છે કારણ કે, સામાન્ય રુદ્ધે જેવું જરૂર છે તે જોઈને
મંમા લાગી જઈ અનેક પ્રમત્ત મનદોષો છે

દાખલા તરીકે-આવી મનદોષો જે રૂઝના જનતા-ને જોને
વિશેષ બહુપાત્ર હોતું નથી એવે રસને મો છે કે-સમગ્રિત
જનરની સામાયિક-પોષા-રૂઝિયુદ્ધે તો જા નામી છે. કિંમત
કરી કરીને તો નવમી મેવે છે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
નહિ માટે આ બધું મૂલ્ય એ જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર

ભોળા જનતા-ને જોને રૂઝના જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તે આ વાતને તરતજ મનદોષો જેવું જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
નથી. પણ હું જનતા વડે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર

“પથ પ્રવર્તેછું ? જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તો પછી હવે શું કરવું ? જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તેમજ મને સમગ્રિત રુદ્ધે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
શું તમને અવધિ-રૂઝે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
કે-મને સમગ્રિત રુદ્ધે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
જોરે કિયાઓ જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તમે શા માટે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
બધી નામી રૂઝે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
શા માટે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
રસોઈઓ શા માટે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તો શા માટે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
નામી જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
જવાની કે પને જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
તમને સમગ્રિત રુદ્ધે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
નથી તમે જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર
જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર જરૂર

મોટા કાયકલેશ કરવા કરતાં રેલ-મોટરમાં બેસના જાઓ, રસોઈ બનાવરાવો અને ખૂબ સદો કરી પૈસા કમાઓ, તેમ કરતાં કોઈ વખત સમન્વિત આવી ગયાની તમને ખબર મળે, કે તરત જ તે અધુ મૂકી દઈ, જે ક્રિયાઓ કરી યોગ્ય લાગે તે કરજો.

વળી ક્રિયાઓ કરીને દરેક જીવે મુદ્દપતિના મેર જન્મ. દગલો કર્યા વગેરે વાત પણ ત ન યાચ વિરુદ્ધ ■ સાચમાં એનું કર્યાય લખ્યું જ નથી, લખ્યું હોય તો બતાવો.

પણ બતાવે ક્યાથી? હોય તો ને ? આ તો ફક્ત પોતાનું ભગ્ન મન વધારવા ખાતર જ આવી વાતો થાય છે બીજાઓની ક્રિયાઓ મૂકી દે છે પણ પોતાની અમુક ક્રિયાઓ (કે જે સાધુમાં ખપવા પુરતી હોય છે તે)ને તો પોતે મૂકતા જ નથી. કારણ કે, પોતે સારી રીતે જાણતા હોય છે કે-ક્રિયાઓ નકામી જતી નથી, તેઓ પોતે સાધુપણનો દેખાવ મૂકી દઈ ગૃહસ્થી થઈ જઈ રેલ-મોટરમાં બેસવા માટે અને પછી તેઓ ઉપદેશ દેતા હોય, તો તો હજીયે તેમના પ-રખ બકનો તે વાતને કદાચ સાચી માને, તે સિવાય તો બીજી કોઈ બાબત નાખી દેવા જેવી વાતોને માને નહિ માટે જે વાતો ધરવામાં લાગતે જાને તુકસાની જ છે તેવી વાતો જી પાપના બાગીચા? બનતું જોઈએ નહિ.

પથ પ્રવર્તકજી પોતે પણ ખાવ છે-પીએ છે-મેસે છે અને આને પણ છે પછી બને મોટેથી પોતાનો આત્મા આ ક્રિયાઓથી નિર્વેપ છે એમ કહે પરન્તુ તે માત્ર કહેવારૂપ જ છે આ બધી ક્રિયાઓ તેઓ જ્ઞાન સંહિત જ કરે છે (જેને બૂખ લાગી હોય છતાં પણ ભોજન નહિ કરતા મત કરે છે, તે કદી પણ ખાતો પીતો નથી) આ દિસામે પથપ્રવર્તકજી જ્ઞાન સંહિત જ બધી ક્રિયાઓ કરે છે, તે આપો આપ સિદ્ધ થઈ ગયું અને તેથી તેમને દિસામે તેમને રાજતું દગલો ગાયોને કાપવા જેટલું પાપ લાગતું જ હશે ?

કર્તાય તેઓ એમ કહે કે-હું તો ઉદ્યમે આધીન વર્તનિજ
ખાઈ છું તો હું પશું છું કે-ઉત્તર કાને છે ? શરીરને કે આત્માને ?
ત્યારે ઉદ્યાધીન ચર્ચિનેજ આત્મા શરીર મારફત ખાન-પાનાદિ
ભોજને છે ત્યારે હું ખાઈ છું હું પીવું છું એ વાતને મિથ્યાત્વ
અજ્ઞાન, પાખડ કેવી રીતે માની શકાય ? અર્થાત્ ન જ માની શકાય.

શરીર દ્વારા આત્મા ખાય છે, છતાં પણ કહેવું કે હું ખાતો
નથી, આવી વાતને એક પાત્રવ સિવાય તો બીજું કાંઈ માની શકે
નહિ આ ઉપરાત આશ્ચર્ય તો આ વાતનું સાચ છે કે-શ્રી કાનજી
મ પોતે જ પોતાના આંકમા મતવ્યમા માને છે કે-

આત્મા બધાએનોજ નથી અજ્ઞાનતાથી આત્માએ મા-યુ
છે કે, હું બધાએનો છું '

અને અહીં હજારો ગાયેને માગ્નાર નેટલું પાપ બતાવે છે,
અને પૂર્વ કર્મનો ઉત્તર પણ બતાવે છે તો આ બેધારી-દોરગી
નીતિનો અર્થ શો ? આત્મા બધાએલ નથી-ગધાતો પણ નથી તો
પછી પાપ-બધ અને ઉદ્ય કઈ વાતનો ? હકીમતમા જુઓ તો
પોતાના કપોલપિત સિદ્ધિતાની આવી જ દશા હોય છે

આવી વાતો સાક્ષ્યવાથી સંસારીઓને પાપની બીજ તરત
ઉઠી જાય છે અને તેઓ પોતાને 'પાપ દૂર' થઈ ગયેના માની
વધારે ને વધારે પાપ કરે જાય છે કારણ કે તેઓ જાણી ગયા
હોય છે કે-મને-આત્માને પાપ લાગતુંજ નથી મારે ખાઓ-પીઓ
અને આનંદ કરા મારે આવો ખોટો વિપદેશ નહિ મરવા શ્રી કાનજી
મ ને વિનંતિ કરી આ પાંચમું મતવ્ય પૂર્વ કરે છું

લેખાક છદ્દો

શ્રી, કાનજી મ ના પાંચ સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ
હવે આપણે તેમનો છદ્દો સિદ્ધાન્ત બોધીએ તે સિદ્ધાંત એ ■ કે-

“ ઘણી ઘણી ક્રિયાઓ કરીને આ આત્મા નવમી ઐવેયક સુધી જઈ આવ્યો, છતાં આત્માનું ક'વાણુ થયું નહિ, માટે હું સામાયિક કરું હું ઉપવાસ કરું, આવો જે વિકલ્પ લાવવો તે બાંધકરમાં બાંધકર અસાન છે, કારણ કે કોઈપણ ક્રિયા કરવાનો વિકલ્પ (લાવવો) તે આત્માનો સ્વભાવ નથી એટલે કે ધર્મ નથી અને તેથી કરીને જ સામાયિક કરનારો ૭૦ કોડી કોડી સાગરોપમનું મહામોહનીય કર્મ બાંધે છે ત્યારે લગ્ન કરવા છતાં સમગ્રદષ્ટિ આત્મા નિર્જરા કરે છે ”

સમીક્ષા-કેવી પોય ચલાવી છે ? હું સ્વામીજીને પૂછું છું કે- ‘ સામાયિક કરનારો ૭૦ કોડી કોડી સાગરોપમનું મહામોહનીય કર્મ બાંધે છે ’ તે કરા શાસ્ત્રમાં લખ્યું છે ? સ્વેતાશ્વત્થના કોઈ પણ શાસ્ત્રમાં તો લખ્યું નથી દિગ્ગજરના કોઈ શાસ્ત્રમાં લખ્યું હોય તો સ્વામીજી જાણે અને દિગ્ગજ શાસ્ત્રમાં લખ્યું હોય તેથી સ્વામીજી કહેતા હોય તો સ્વામીજી પોતે અને દિગ્ગજરના બધા (નમ્ન) મુનિઓ સામાયિક કરે છે અને સાથે સાથે ૭૦ કોડીકોડી સાગરોપમનું મહામોહનીય કર્મ બાંધે છે કારણ કે સ્વામીજીને કે સામાયિક કરનાર દિગ્ગજર નમ્ન મુનિઓને સમકિત થઈ ગયું છે, તેણે કોઈ મહેનું નથી

શ્રી કાનજી મ ના આ સિદ્ધાંતથી વાચક સમજી ગયો હશે કે-સ્વામીજી ધાર્મિક ક્રિયાના કદર વિરોધી છે, છતાં વાચકને સહા ચતી હશે કે તો પછી તેઓ પોતે અમુક ક્રિયાઓ કેમ કરે છે ? તો તેના જવાબમાં કહેવાનું કે-જો તેઓ બધી કે અમુક ધાર્મિક ક્રિયાઓને નેવે મૂકીને આપણી સાથે બળી જાય-આપણી સાથે ખાવ-પીએ વેષાગ-ક્રમધધો કરે રેનમાં બેસે-આપણા જેવાં લુગડાં પહેરે તો પછી તેઓને માને કાણ ? તેમને ત્રણ વખત ઉડબેસની વદણા કાણ કરે ? તેમને પ્રશુવૃત્ય કાણ માને ? તેથી અમુક ક્રિયા તો કરવી જ જોઈએ વળી સ્વ બાધ્યિત્વ મ નો દાખલો તેમની સામે તાબેજ છે આ બાધ્યિત્વનું ચાન શ્રી કાનજી મ ના જેવુંજ

નજીવું જ હતું છતાં તેઓ ગૃહસ્થી જેવા લુગડાં પહેરતા, રસોઇ કરાવતા અને મોદરમા બેસતા, તેથી તેમને કુલ ૫-૧૦ બક્તો જ રહ્યા હતા આ દાખલો ખ્યાનમાં લઈને પણ તેઓશ્રી અમુક ક્રિયાઓ કરતા હોય તો બની શકે તેવું છે

હું સ્વામીજીને નમ્રતાપૂર્વક પૂછું છું કે-આપ 'વિકલ્પ' શબ્દ જ નહોતો છે કે 'સંકલ્પ' શબ્દને પણ નહોતો છે ? સામાયિક કરવાનો સંકલ્પ-વિચાર કરવો તેમાં જોડું શું છે ? તેમાં મહામોહનીય કર્મ કેવી રીતે બંધાય ? શાસ્ત્રમાં મહામોહનીય કર્મ બાધવાના ત્રીસ સ્થાનક બતાવ્યા છે તેમાં આપની કરેલ વાત-સામાયિક કરનારો મહામોહનીય કર્મ બાધે છે-તે તો કયાય આવતી નથી અને હકી કતમાં જુઓ તો તેમ બની શકે પણ નહિ સામાયિક । બેઠેલ માણસ તેટલો વખત હજી કામના જીવોને અભયદાન આપે છે અને અભયદાન દેનાર માણસ મહામોહનીય કર્મ બાધનો હોય એવું તો કોઈ પણ જૈનશાસ્ત્રમાં લખ્યું નથી હા, કદાચ સ્વામીજીના કોઈ ખાસ શાસ્ત્રમાં લખ્યું હોય તો ના યહી શકાય નહિ અને જો તેમજ હોય તો પણ સ્વામીજીએ પોતે પોતાનો અત્યારનો વેષ મૂકી દઈ અમારા જેવા ગૃહસ્થ ઘર્ષ જવું જોઈએ અને ગૃહસ્થ ઘર્ષ ગયા પછી પણ જૈનપણું મૂકી દઈ જૈનેતર ઘષ જવું કે જેથી સામાયિક કરવાની પચાતમાંથી છૂટે અને સાથે સાથે મહામોહનીય કર્મની લપ માંથી પણ છૂટી મળે

સ્વામીજી કહે છે કે-ધણી ધણી ક્રિયાઓ કરીને આ આત્મા મૈવેયક જઈ આ યો સ્વામીજીની આ વાત માની લઈને, હું સ્વામીજીને પૂછું છું કે-તેમાં જોડું શું છે ? નવમી મૈવેયક કોઈ ખરાબ ચીજ છે ? પાપ કરીને નરક-નિઝોદમાં જવું તેના કરતાં નવમી મૈવેયક શું જોડી છે ? શું સ્વામીજી એમ કહેવા માગે છે કે-નવમી મૈવેયક ગયેલા બધા જીવ પાછા પડે જ છે ? જો સ્વામીજી એમ માનતા હોય, તો તે તેમની જૂલજ છે કારણ કે અનેક જીવોમાંથી

પ્રકાશવાળા તો કાષ્ઠક જ હોય છે આપણા ઘરમાં મેડી ઉપર જવાનો દાદરો હોય છે તેના ઉપર ચડીને આપણે, આપણું કુટુંબ તથા બહારના માણસો અનેક વખત મેડી ઉપર જઈ આ-આ કરે તેમાં આપણે ફટલી વખત પડ્યાં? હું હું છું કે-કાષ્ઠક વખત કાષ્ઠ જામ્યું પડ્યું દરો તો શું તેટલા ખાતર આપણે ઘરમાં સીડી નહિ રાખીએ? અને શું સીધા જ (વગર સીડીએ) મેડી ઉપર ચડી જશું? તેમ બની શકેજ નહિ જેમ સીડી ઉપરથી એમક બચ્યું પડ્યું તેથી આપણે સીડી કાઢી નાખતા નથી તેમ નવમી પ્રવેશથી કાષ્ઠ બાળ-જીવ પડ્યો, તેથી આપણે નવમી પ્રવેશ જવું બંધ કરી શકીએ નહિ-અને કિયાને પણ ઊંડી ચડીએ નહિ નવમી પ્રવેશ સુધી પહોંચવા માટે ધણે વખત કિયાઓ કરવી પડે છે આ બધી વખત ધાર્મિક કિયાઓ ન કરતા સસાગની કિયાઓ કરે એટલે કે પાપની કિયાઓ કરે તો જરૂર તે જીવ પ-૧-૭ મી નરકે જાય, કે ન્યાં અસખ્યાતો કાળ કુખમાં મરવા પડે છે અને ત્યાંથી નીકળ્યા બાદ ધર્મ સંપ્રાપ્ત થયું બ-૧૪ દુર્લભ ધર્મ પડે છે કારણ કે સાતમી નરકે ગયેલો જીવ ત્યાંથી નીકળીને નિર્વચમાં જ જાય છે ત્યારે નવમી પ્રવેશમાં ગયેલો જીવ અસખ્યાતો કાળ અનદદ સુખમાં માણી નિપમા (ચોકસ) મનુષ્ય જ થાય છે આ મનુષ્યમરનો જો સદુપગોગ કરે તો જરૂર મોક્ષમાં જઈ શકે છે ત્યારે નરકમાં ગયેલા જીવને ન્યા મનુષ્યપણું મળતું જ દુર્લભ ધર્મ પડે છે, ત્યાં પછી મોક્ષની તો વાત જ ક્યાં કરી?

સ્વામીજી પોતાને જ જે મનુષ્યપણું મળ્યું છે તે (શુભ) કિયા-પુણ્ય-ને લઈને જ જે સ્વામીજીએ પૂર્વ જર્વોમાં શુભ કિયાઓ ન કરી હોત, તો સ્વામીજી ન જાણે અત્યારે ક્યા હોત જે શુભ કિયાઓથી અમૃત એવો મનુષ્યદેહ મળ્યો, તેજ કિયાઓને સદતર ઉડાડવી, તે સ્વામીજીને માટે જગા પણ વ્યાજબી નથી. કિયા-શુભ કિયા-થી કાષ્ઠનું પણ અપ્સ્યાણ થયું હોય, તેવું કાષ્ઠને જાતી સાંભળું

નથી. પાપની ક્રિયાથી-પાપ પ્રકારની કે પત્નીય પ્રકારની ક્રિયાથી-
જરૂર અકલ્યાણ થાય છે અને જીવ નરક-નિગોદમાં રખડે છે, પણ
શુભ ક્રિયાથી તે દરેખુ શુભ જ થાય છે અને દેવ-મનુષ્ય કે સિદ્ધ
જેવી સારી ગતિ જ મળે છે. શુભ ક્રિયાથી સમક્તિ અને મોક્ષ નજીક
થાય છે, ત્યારે પાપક્રિયાથી સમક્તિ અને મોક્ષ દૂર ને દૂર જ રહે છે.
સ્વામીજી એમ કહેવા માગે છે કે-સમક્તિ વગરની ક્રિયા
નકામી ॥ પણ હું સ્વામીજીને પૂછું છું કે-તમને સમક્તિ
થયું છે ? જો હા કહે તો તેનો પુગવો શું ? સમક્તિથી જીવને
કોઈ પણ પ્રકારની છાપ હોતી નથી, કે કોઈ ચિન્ત્ન પણ નેતું
નથી કે જેથી સમક્તિથી ઓગળાઈ આવે તેથી સ્વામીજીને સમક્તિ
થયું જ છે એમ ન તો સ્વામીજી પોને કહી શકે કે ન તો કોઈ
બીજો કહી શકે તો પછી સ્વામીજીને સમક્તિ થયું નથી એમ
માનીને પહેલા તો સ્વામીજીએ પોતે જ પોતાની માન્યતાનુસાર
ક્રિયાઓ ઠાઠી દેવી જોઈએ આજના આ પાપમા આરામા કેને
સમક્તિ થયું છે અને કેને નથી થયું તે કોઈ પણ માણસ કહી શકે
તેમ નથી, માટે દરેક માણસે પોતાને સમક્તિ થયું છે, એમ માનીને
ક્રિયાઓ ખૂબ જ કર્યા કરવી તેથી મે કામ છે-શુભ ક્રિયાઓ
કરતા રહેવાથી સમક્તિ હરો તે વધારે દૃઢ થશે-નિર્મળ થશે
સમક્તિ નહિ થયું હોય તો ક્રિયા કરવાથી-મન વચન અને કાયા
ધાર્મિક કાર્યોમાજ રોકાયેલ હોવાથી સમક્તિ જરૂર આવી જશે. અને
ધાર્મિક કાર્યોમાજ વખત જતો હોવાથી પાપકર્મો ખટુ જ ઓઠા
બધાશે, તેથી માઠી ગતિ નહિ મળતા સારી ગતિ મળશે આ વાતને
એક દાખલો ર્ધને સમજાવું —

ચાર જણા એપાટ ગમે છે તેમા ત્રણ જણાને તોડ (સમક્તિ)
થોડ છે પણ તેઓની નથી કાકરી ચારેય પટમા કર્મો કરે છે
ત્યારે મારે તોડ નથી થયો પણ મે ખુ મહેનત કરીને (ક્રિયાઓ
કરીને) મારી ત્રણ કાકરી મારા પટના ફૂલ ઉપર લાવી મૂકી છે
અને એક કાકરી કર્મો કરે છે તેવામા મારો તોડ થઈ ગયો હવે

વાચક વિચાર કરે કે—આ આરેમાં વહેલું કાણુ પાકશે ? (વહેલો મોણ કાણુ જશે ?) વાચક જરૂર કહેશે કે—તમેજ કારણ કે તોડ થયા પહેલાંજ મેં મારી ત્રણ કાંકરી તો લગભગ પચાવી મૂકી જ હતી હવે ફક્ત એકજ કાંકરીને પકાવવી બાકી છે તે દિશાએ દૂંજ પહેલો પાકી જવાનો.

આ ન્યાયે સમક્ષિત થયા પહેલાં હું ખૂબ મહેનત કરીને, નવમી ઐવેયકે પહોંચ્યો અને ત્યાંથી મનુષ્યમા આન્યો ત્યાં પશુ ખૂબ મહેનત—ખૂબ ક્રિયાઓ કરી, તેથી તોડ થઈ ગયો—સમક્ષિત થઈ ગયું અને તેથી મારે પાપ કર્મ બહુજ ઓછાં હોવાથી તેજ બંધે હું મોણ આપ્યો ગયો ત્યારે જોને સમક્ષિત થઈ ગયું છે (એમ તેઓ માને છે) તેઓ તો જરા પણ મહેનત કરતા નથી અને આપણે મોણમાં જ જવાના છીએ એમ માની ‘હોતે હે ને ચનતે હે’ ના જેવું કરે છે તેથી જો તેઓને સમક્ષિત થઈ ગયું હશે તો પણ અનંતો કાળ નરક નિગોદમાં તેઓને કાઢવો પડશે અને જો નહિ થયું હોય, તો તો પછી પૂછવું જ શું ? દાદાઓના ઘેઠા ખાઈ ખાઈને અને રાડો પાડીને જ તેઓને અનંતો કાળ કુખમાં જ જશે. માટે ‘મને સમક્ષિત થયું નથી એમ માની કોઈએ ક્રિયાથી દૂર ન રહેવું જોઈએ સમક્ષિત થયું હોય કે ન થયું હોય, પણ ક્રિયાથી કાંઈ તુક્યાન જ નહિ.

સ્વામીજી કહે છે કે—ક્રિયા કરવાથી અનંતીવાગ નવમી ઐવેયકે જઈ આન્યા, તે વાતની પણ સામિતી શું ? ‘ભગવતી સૂત્ર’ માં આપેન વાકાના ન્યાય મુજબ આ વાન સમુચ્ચય રીતે કહેલી છે પણ દરેક જીવ આત્મી આ વાત લાગુ પડી શકે નહિ અત્યારે દુનિયામા જેટલા જીવો છે તે બધા અનંતકાળથી રખડે છે અને અનંતી વખત નવમી ઐવેયકે જઈ આન્યા એમ કોઈ પણ માણસ કહી શકે જ નહિ હું મારોજ દાખલો લઉં હું અનંત કાળથી રખડતો ન હોઉં અને નવમી ઐવેયકે અનંતી વખત ન પણ જઈ આગ્યો હોઉં,

પરુ તુરતમા જ નિગોહમાંથી નીકળી ચોક્કા જાવ કરી મનુષ્યમાં ન આપ્યો હોઈ તેની ખુશી તુ મરેદેવા માતાને માટે કહેવાય છે કે-તેઓ નિગોહમાંથી નીકળીને સીધા મરેદેવા માતા થયા આ બની શો તેની વાન છે તો પછી નવમી ઐવેયકનું જોડું નામ નઈને સોળાને ક્રિયાથી દૂર કરવા, તે જરા પણ આવસંગત નથી.

વળી સ્વામીજી કહે છે કે અનતી વખત નવમી ઐવેયકે જઈ આના, પણ આત્માનું કલ્યાણ થયું નહિ તો હું પૂછું છું કે-આવાત કેલે ખી? નવમીથી પડેલા કોષક જ હશે, ત્યારે ત્યાંથી ચડેલા અનતા શ્રવે છે કોઈ જીવ પડેલા માટે આપણે પણ પડ્યું એવું જા માટે માની લેતું? વેપાર કરતા કોષ દિવાળું કાઢે છે તેથી આપણે પણ કાઢ્યું, એમ માની કેવાએ વેપાર બંધ કર્યો? કાષ્ટને નહિ કારણ કે એવા દિવાળીવાના દાખલા લેવાતા નથી પણ વેપાર ખરી લઘ્યાધિપતિ થયેલ માલસના દાખલા લેવાય છે, તેમ ક્રિયા કરી નવમીએથી પડેલાના દાખલા લેવાતા નથી પણ ચડેલાના જ દાખલા લેવાય છે માટે આથી રીતે જોડા દાખલા હઈ, ચડતાને અટકાવવા તે સ્વામીજીને માટે જરા પણ યોગ્ય નથી.

જો કે આમ કહેવામાં સ્વામીજી પોતે જ ક્રિયાને સ્થાપે છે કારણ કે નવમી ઐવેયક ક્રિયાથી જ મને છે નહિ કે જ્ઞાનથી અને નવમી ઐવેયક જગુ તે કાઈ નાનીતુ થઈ નથી મહાકુબ્જર કરણી કરી હોય અને (દિગ્ગજર મથના કહેવા પ્રમાણે) જીવતાં આમડી ઉતરડી નામે, તો પણ આખનો પ્રુણો પણ લાગ ન થાય ત્યારે જ નવમી ઐવેયકે જઈ શકાય છે એટલે સ્વામીજીના જરા અનર્મત ભાવ તો ક્રિયાની તરફથી કરે છે જ છતાં પણ ખુલ્લી રીતે સ્વામીજી ક્રિયાને સ્થાપતા નથી ક્રિયાથી સ્વામીજીએ નવમી ઐવેયક જેવી સારી ગતિ બતાવી, પણ જ્ઞાનથી-એવા પોપટીયા જ્ઞાનથી નરમ કે તિર્પચની નિગોહ આદિ કષ્ટ ગતિ મને છે તે પરુ જો 'તેઓશ્રીએ સાથે સાથે જ બતાવી દીધું હોત તો સારું હતું

સ્વામીજી નવમી ટ્રિવેવકને એક મામુલી ગતિ ગણે છે, પણ તે તેઓની ભૂલ ■ નવમી ટ્રિવેવકથી અહીંને અનતા જીવો એકાવતારી થયા છે અને મોક્ષ પણ થયા છે

સ્વામીજી^૧ એકત્વ-ભાવના વગર સામાયિક આદિ મત ક્રિયારૂપે યર્ષ સખતા નથી ધાર્મિક ભાવવાળા જીવો દુ સામાયિક કરે, પ્રતિ ક્રમણ કરે, પોષધ-ઉપવાસ-વ્રત નિયમ કરે-સંયમ મદણ કરે એવી ભાવના-સકલ્પ કર્યા પછી જ તે તે ભાવનાઓને અમમમાં મૂકે ■ આ પ્રમાણે પહેલા ભાવના ભારી પછી ક્રિયા કરી નિર્જરા કરે છે સકલ્પ વગર બાર પ્રકારના તપમાથી એક પણ જાનનો તપ યર્ષ થકતો નથી તેમજ પાંચ પ્રકારનું ચારિત્ર પણ પ્રાપ્ત યર્ષ થકતું નથી માટે ધાર્મિક કરણીના સકલ્પને વિકલ્પ કહેવો અને સકલ્પનો સારા વિચારનો નિરોધ કરવો તે આત્માર્થોનું તો કામ છે જ નહિ

આત્માના ચાર ભાવગુણોમાં વીર્ષ^૨ પણ એક ગુણ છે જેનો અર્થ છે પરા ક્રમ કરવું આ પરાક્રમ આત્માને કર્મ બાધનો અટકાવી સિદ્ધસ્વરૂપી બનાવે છે બસ, આ પરાક્રમનેજ ચારિત્ર કહે છે આ દિસાબે આત્માનો ભાવગુણ ચારિત્ર પણ કહેલ છે અને ચારિત્ર દેશ અને સર્વ એમ બે પ્રકારનું કહેલ ■ આવકોની સામાયિક-પોષધ વિમેરે કલ્પી દેશ-ચારિત્રમાં આવે છે, તેમજ ઉપવાસ આદિ તપ પરાક્રમ (વીર્ષ) કહેવાય ■ આ રીતે તપશ્ચર્યા કગવી તે આત્માનો મર્મ કહેવાય છે છતાં આવી મહા સરસ કરણી કરનારને, કે તેવી ભાવના ભાવનારને બધા કરમાં બધક અધ્યાની કહેવો, તે શુ જરા પણ બ્યાજખી છે^૩ નહિ જ આવી તપશ્ચર્યા કરનાર અગર તો ચારિત્ર ખાળનાર મહા પવિત્ર આત્મા કહી શકાય. અને તેમના ગુણ જાનાગ્ના પણ અનતા ભવનાં કર્મ ઉડી જાય

સમકિતી અને પાંચમા ગુણુરથાનકવાળા આવકો દમેશાં ત્રણ પ્રકારના મનોરથ (ભાવના) આવે છે-આરભ પરિમદ ત્યાગ, પાંચ મહામત ધારણ કરવાં અને સચારો કરવો આ ત્રણે મનોરથ જીનના

દરેક કિસ્કા માન્ય રાખે છે છતાં આવા શુભ વિચારોને બંધકર
અજ્ઞાન આપ આપના કથા જ્ઞાનથી (૧) કહી શકો છો ? ત્યારે જીનોના
બધા કિસ્કા 'જ્ઞાનક્રિયાશ્યામ મોક્ષ' કે દશન, જ્ઞાન ચારિત્રાશ્રિ
મોક્ષ' માને છે, ત્યારે સ્વામીજી સામાયિક કરવાવાળાને ૭૦ કોડા
કોડી સામરોપમનું મહા મોહનીય કર્મ ઈન્દ્રિય તરીકે આપે છે શુ
આ સ્વામીજીની જૂન નથી ? સામાયિક કરવાવાળો મહા મોહનીય
કર્મ બાધે એવું (સ્વામીજી સિવાય) બીજા કોઈની પાસે વાચકે કહો
સામજ્ય છે ખરું ?

હવે સ્વામીજીને કોઈ પૂઠે કે-કેમ પ્રભુજી ! સાધુની ક્રિયાઓને
તે આપ માનો છે ને ? કેમકે આપે આપના મતન્યામ મહા વિદેહનો
સાધુઓનો બહારનો વેષ બતાવી તેઓને જ સાધુ માનવાનું કહ્યું
છે, ત્યારે હવે એ તો બતાવો કે-તેઓ સંન્યાસ કર્યા વગર સાધુ ઘર્ષ જ
કેવી રીતે શક્યા ? શુ શ્રી સીમધર સ્વામીએ તેઓની ઈચ્છા-સંકલ્પ
વગર જ જગજગત્સીધી તેમને મુક્તિ નાખી નમ્ર બનાવી દીધા ? નહિ,
તે તો આપ પશુ તેમ નહિ જ માનો તમે એમજ કહેશો કે-તેમને
વૈરાગ્ય આપ્યો અને વૈરાગ્ય આવવાથી સંસારને દુ ખમય બણી
સાધુપણનો સંકલ્પ (આપના હિસાબે કદાચ આ પશુ વિકલ્પ)
મ્યો-વિચાર કર્યો અને પછી સંયમ મદલ્ય કર્યો આ હિસાબે પશુ
વિચાર કર્યા બાદ જ ક્રિયા કરવાનું નક્કી થયું તો પછી પ્રભુજી !
જરા અહિં પશુ સીધા રસ્તા પર આવીને સ્વીકાર કરો કે આવા
વિચારો ઉત્તમ છે, ઉપદેશ છે અને મોક્ષ માર્ગને સન્નિપ કરવાવાળા
છે નાહકના બોળા બાર્ડ-જેનોને શા માટે બ્રમર્મા નાખો છો ?

આ સિવાય તેઓશ્રી કહે છે કે-લગ્ન કરતાં પશુ સમક્તિ
શુવ નિર્જરા કરે ॥ તો તેનો શુ અર્થ ? શુ લગ્ન નિર્જરાનું
કારણ છે ? શુ લગ્ન કરતા કોઈ પશુ પ્રકારનું પાપ નથીજ લાગતું ?
અને એટલી નિર્જરાજ થાય છે ? આ તેમનો સિદ્ધાંત એ એક ચોકબુ
અજ્ઞાન જ છે કેમકે-સમક્તિને લગ્ન કરતાં જહુ ચીકણું અને

લાંબી રિયતિવાળો બધ ન બધાય, પરંતુ પાપ તો તેને પણ વધર
લાગે છે જ નો સમક્ષિનીને પાપજ ન લાગતું હોય, તો પછી તેમને
માટે બધ જેવી કોઈ ચીજ જ રહે નહિ અને પછી સાધુપણ પાળતું
તે તદ્દન બેકાર-નકામું જ હવાનું સમક્ષિનીને ત્યાં સુધી મોહનીય
કર્મ ॥ ત્યાં સુધી લગાઈ કરતા, માયા કપટ કરતાં, છુટું બોલના ક
ચોરી કરતા બધ તો અવશ્ય પડે છે જ, માટે આવો નમો બ્રમ
ફલાવતાં અટકા તો સારું

શ્રી કાનજી મની ખૂબી એ છે કે-ચાસોમાથી જે કોઈ અપ
વાન રૂપે વાન બની હોય તે જનના સમક્ષ મૂકે ॥ પણ તે કોઈ
ધોખ માગ્ય કહેવાય નહિ કોઈચું અને એક મહારાજની લગાઈએ
એક દોડ એટલી લાખ માણસ મર્યા તેમાથી સારી ગતિ કેટલાની
થઈ ? ફક્ત એ જણની જ એક મદાગજ અને વરુણ નામ નહેવા
આ બેની ત્યારે બાકીના નધા મરીને નરક-તિર્યચમા ગયા. શ્રી
કાનજી મદાગજે આ એક મદાગજની વાતને પછી લીધી અને બાકી
નાની વાત છોડી દીધી લગાઈ કરતા હોવા છતાં એક મહારાજની
કેટલી ક્ષમા કેટલું સત્ય અને કેટલી સદનયી-વતઃ ! આવો મહાપુરુષ
દેવગતિમાં ગય તેમાં નવાઈ શું છે ? આજના જમાનામાં તેમનાથી
સોમા ભાગની ક્ષમા પણ કોઈ રાખી શકે તેમ નથી- તો પછી આજ
મહાત્માએના દાખલા દેવા તે સાધારણ જનસમાજને નુશાન
કરનારા જ છે

જેવી રીતે એક મદાગજનો દાખલો દીએ છે, તેવી જ રીતે
કોઈ નવમી મેવેયકથી પડ્યો હશે તેનો દાખલો દીએ છે, પણ તે
નકામો જ છે કાચુ કે પાછળ મહેવાઈ ગયું તેમ પડ્યો તો કોઈક
જ હોય ત્યારે ચડે તો ધણા હોય માટે દિવાળીવાનો દાખલો
ધ્યાનમાં ન લેતા આજના વેળાનાજ દાખલા લેવા જોઈએ

અને એમ જો અપવાદ રૂપના જ દાખલા લેવા હોય, તો પછી
ભરત ચક્રવર્તીના દાખલો સદી સરસ છે ભરત મદાગજે ૮૩ લાખ

પૂર્વ સુધી ખાધુ-પીધુ અને ખૂન મોજમજ કરી પછી એક દિવસે
અરીસાભૂવનમાં જતા વીટી પડી જતાં તેમને કેવલજ્ઞાન થઇ ગયું
બસ આવો દાખલો દરેકને દેવો સદુએ પોતપોતાના આયુધ્ય પ્રમાણે
ખૂન ખાઈપીને મજા કરવી પછી એમ લાગે કે-હવે તો હગ્નિના
દરબારમાં જવાની તૈયારી છે ત્યારે એક દિવસે અરીસા ભૂવન
(અરીસા ભૂવન ન હોય તો ૨-૫ દિવસને માટે બનાવુ લેવું) મા
જઈ વીંતી દાઢ્યાથી તેની મેજે ન પડે તો જાણી જોઈને પાડી
નાખરી અને પછી સંસારની અનિત્યતા ઉપર લાવતા આવવી તેમ
કરતાં કરત મહારાજની માફક જરૂર કેવલજ્ઞાન થઇ જશે કર્મોની
બહુલતાને લઈને કાંઈ કેવલજ્ઞાન નહિ થાય તો મન પર્ણવ તો જરૂર
થશે કાંઈ મન પર્ણવ ન થયું, તો અવધિજ્ઞાન જરૂર થશે જ થશે,
અરે કાંઈ અવધિજ્ઞાન પણ ન થયું તો મનિ શુભ તો થશેજને ?
અને કાંઈ તે પણ ન થાય, તો લાવનાવું ફલ તો મનશેજને ? તેમા
તો કાંઈ વાધો જ નથી, માટે હવે દરેકને તે મુજબ વર્તવાનું કહેવું

પણ આમ ન હોઈ શકે આ બધા દાખલાઓ અપવાદરૂપેજ
બને છે ભરતે પૂર્વ જોવામા ખૂન જ કરણી કરી હતી તેથી જ તેઓ
આ ભવમા સુખે સુખે કેવલજ્ઞાન-મોક્ષ મેળવી શક્યા માટે દરેકે આ
ભવમાં ખૂન જ કરણી કરી મનુષ્યભવ મેળવવાનું સાર્થક કરવું આટલું
ઠી વિરમું છું

સેખાક-સાતમો

શ્રી જ્ઞાનજી મ. ના ૭ સિક્કાત ઉપર વિચારી ગયા બાદ હવે
આપણે તેમનો સાતમો સિક્કાત જોઈએ આ સાતમો સિક્કાત
એ છે કે -

‘જ્ઞાનીની કાઈ પણ ક્રિયા અજ્ઞાનીના જેવી જ હોય, છતાં
જ્ઞાનીને નિર્જરા થાય છે ત્યારે અજ્ઞાનીને (કમ) બધું થાય છે,
કારણ કે જ્ઞાની એમ માને છે કે હું આ કરતો નથી, પરંતુ પૂર્વે

અગાન દયામાં બાધેનાં કર્મોનાં ઉત્તર આવે તે ભોમી લઈ પુ,
ત્યારે અગાની હું કરું છું એમ માને છે માટે તે બધાય છે”

સમીક્ષા—મસ, બસ સમજી ગયો સ્વામીજીની કહેવાડી મતલબ
એજ છે કે—હું ખુશી પડે તેમ કરું, મારી વાત ઉપર યમ કરવાને
કોઈને પાત્ર અધિકાર નથી. હું ચ્હાઉં તો રેતમાં બેસું—મોટામાં કરું,
ચૂરચૂરી જેવાં લુગડાં પહેરું, ચિદાર ન કરતાં એકજ ટેકાએ બેઠો
રહું આ અને આવી બીજી કાંઈ વાતો ઉપર મને કહેવાનો કોઈને
અધિકાર નથી કાગળ કે હું જાની ■ માટે મારા માટેના આ ફરે
કામ ઉપાદેય છે પરંતુ તેથી બીજાઓએ એમ સમજવાનું નથી
કે—તેઓએ પણ મારા જેવાજ કામો કરવાં, કાગળ કે તેઓ અગાની
છે, મિથ્યાત્વ છે અને પાપાદી છે

જાની બનીને બે વખત આવેને બદલે ૫-૭ વખત ખાઈ
લીએ, તો પણ શું ચાલી શકે ખરું? જાની બનીને રાતે પણ કાપ
કરવા લાગી જાય તો શું તેને ઉદવાધીન હતીને છુટવા માને તો
જુગી ચકાવ ખરું? જાની બનીને અસાચાર—અન્યાચારનું સેવન કરે
તો પણ તે નિર્જાનો અધિકારી બની ગયો એમ કોઈ કહી શકે
ખરું? જો આમજ હોય, તો તો પછી દોષીઓ અને સિધિલાયા
રીએને તો બસ મનજ થઈ પડે જ્યારે ઉપવાસ કરવામાં પાપ,
મત પાળવામાં પાપ પાપ અને ધર્મ તો ફક્ત જાની ઘરામાજ,
તો પછી સાધુપણની અને નાજી નવાજ બનવાની જરૂર જ
ક્યાં રહી?

આના આવા સિદ્ધાન્તોએ જ દુનિયામાં ચોલ ચલાવી છે આ
બાબતનો એક હાજતો યાદ આવી જતાં અહીં કુકમા આપી છું છું

એક સફેદ કંઠે અનેક ધંધા કરી જોવા, પણ એકેયમાં સફળતા
મળી નહિ, તેથી તે સાધુ (જાવો) થઈ ગયો સાધારણ બહેનો અને

દુનિવા જોએલી એટલે દુનિયાને કેમ કમી તે આ માણસ સારી
 રીતે જાણતો હતો તેથી તેનું ગાડું આગળ ચાલવા લાગ્યું ધીમે
 ધીમે પોતાના જોવા ૫-૭ ગડીયાઓ બેસા કરી તેમની મારફત પોતાનું
 પ્રચારકાર્ય શરૂ કરાવ્યું. 'દુનિયા ઝુકતી હય ઝુકાનેવાલા આહીએ' તે
 કહેવત પ્રમાણે આ ફક્કડને આખું ગામ પૂજતું મર્ધ ગયું આ
 બાઈડો પણ 'અહ બહારિમ'નો બધાને ઉપદેશ દેવા લાગ્યો ગામની
 બહાર નદી કિનારે તેનો મકા હતો દિવસના તો આખો દિવસ આ
 કમળમત માળા લઈને બેસતો, કારણ કે ભોંકાનો અવરજવર આખો
 દિવસ રહ્યા કરતો પણ રાત્રે આ બાઈડો કંઈક જાતના પાસલા
 ખાતો એક કાનેથી બીજે, અને બીજેથી ત્રીજે, એમ ધીમે ધીમે
 આ બચતની કીર્તિ રાજ સુધી પહોંચી તેથી રાજ પણ તેની પાસે
 આવ્યો બાવાની મધુરતા, છટા અને આડબરથી રાજ પણ ખુશ
 ખુશ થઈ ગયો. રાજના કહેવાથી રાણી પણ આ ફક્કડ બાવાની
 પાસે જવા લાગી ધીમે ધીમે પરિચય વધવા લાગ્યો ધણી વખત
 રાજ-રાણી સાથે પણ જતા અને કોઈ વખત રાણી એમ્લી પણ
 જતી રાણીને જોઈ આ બદમાશની દાનત પહેલેથીજ બગડી ચૂકી
 હતી પણ પોતે સમયસૂચક હોવાથી રાણી પાસેથી પહેલા તો દ્રવ્ય
 પડાવીનેજ સતોડ પકડ્યો હતો, પણ હવે રાણી એમ્લી પણ આવતી
 હોવાથી અને પરિચય પણ વધ્યો હોવાથી તેણીને બ્રહ્મ કરવાનો
 પાકો વિચાર કર્યો એક વખત રાણી એમ્લી આવી, સારે આ
 બદમાશે 'અહ બહારિમ'નો ઉપદેશ ચલાવે છે ગણી! હું પણ બહાર
 છું અને હું પણ બહાર છે માટે બહારે બહાર મળે તેમ કાંઈ વાધો
 નહિ રાણી બીજી સ્ત્રીઓ માફમ બોળી હતી તેથી તે આ બહારની
 જાળમા સપડાઈ મર્ધ અને શ્રેષ્ઠ થઈ પછીની વાત કુકી ■ બોળી
 રાણીએ બહારે બહાર મળવાની રાજને વાત કરી, રાજએ તે બદમા-
 શને ફટકા મારી ગામ બહાર દાળ્યો વગેરે

કહેવાની મતલબ એ છે કે- 'અહ બહારિમ'નો મત્ર બદુજ

સારો છે, પણ લુપ્ત્યા બદલાશે જેમ તેનો દુરપયોગ કરી રાણીને
બ્રષ્ટ કરી, તેમ શ્રી કાનજી મ નો આ સિદ્ધાંત તેમના મનથી ગમે
તેવો સારો હોય છતાં પણ બવહારમાં તે જરા પણ માલી શકે
નહિ, કારણ કે, દરેક બલિયારી અને દારૂડીઓ માણસ પોતાને કાંઈ
કહેવા આવે તેને એમજ કહી દેશે કે-તું એમા શુ સમજે ? હું
જ્ઞાની છું મારા દરેક કાર્યમાંથી મને નિર્જરા જ માય છે આમ થઈ
ને કદ કહી દીએ, તો સાચો માણસ તેને શુ કહી શકે ? કારણ કે
જ્ઞાનીને કપાળે 'જ્ઞાની' તરીકેની કાંઈ છાપ હોતી નથી તેથી દરેક
માણુષ્ય પોતાની જાતને 'જ્ઞાની' માની ગમે તેવા અત્યાચાર કરે તો
પણ તેને કાંઈ કાંઈ કહી શકેજ નહિ. 'મહારાજ લાયમલ કેસ'
આવા જ્ઞાનીઓમાના એકને લખેજ થયો હતો તે લેખિએ પોતાને
'જ્ઞાની' અને પ્રજુના અવતાર મા પી-મનારીને અત્યાચાર સે-ઓ હતો
આવી પોનો થોડો વખત થોડાને મૂર્ખ જનારી શકે છે, પણ બધાને
બધો વખત મૂર્ખ જનાની શમ્તી નથી

અજ્ઞાની અને મિથ્યાત્વી જેવી ક્રિયાઓ કરવા છતાં પણ તેને
બધ ન માનવો, તો પછી બધ કહેવો કે-અને જે માણુસ આવા
સિદ્ધાંતને માનતો હોય તેને સમ્યજ્ઞાની કે સમ્યગ્દર્શની માનવો તે એક
બૂલ જ છે જ્યારે પોતાને જ્ઞાની કહેવાવાળો આશ્રવ (પાપ) ના
કામ કરતાં છતાં પણ પોતાને નિર્વેપ માને તો પછી સવર તત્ત્વની
જરૂર જ કયા રહી ?

હું પહેલા કહી ગયો છું કે-સમ્યગ્દષ્ટિ હોય, તે પાપનાં કામ
કરે, તો પાપનો બધ પડે છેજ કામ કરવાં પાપના અને તેનું ખરાબ
ફળ ન ભોગવતા સવર કે નિર્જરા માય છે એમ માની લેવું તે
કેમ બને ? 'બીમસેન ખાય અને શકુનિ દમવા જાવ તેના જેવું આતો
થયું પણ તેમ બની શકેજ નહિ જે માણુસ પાપ કરે તેને જ તેના
કડવા-માડાં ફળ ભોગવવા પડે

એક પેતાને યાની કહેવરાવતો જીવ દંભૂજ ખાપ રાત્રિભોજન કરે પરશ્રીજમન કરે, અને પછી કહે કે હું તો યાની છું તેથી મને બંધ પડે નહિ તો આવી વાત કાર્ત્ત સાચી માની લેશે ખરું નહિજ

હિંસા, અસત્ય, ચોરી મૈયુન આદિ કામ કરતા જનાં પણ માનવ કે-હું નથી કરતો તે એક પહેલા નબરનું અજ્ઞાન છે કદાચ શાનસિક્ક દષ્ટિએ તેને નિર્નેય માનવામાં આવે તો પણ વચન અને કાવાના પાપ તો તેને જરૂર લાગે છે જ (મનમાં પાપથી તે તત્ત્વ મુક્ત છે, એમ તો કહી સમજ જ નહિ)

કહેવાનું તાત્પર્ય એ કે-કરના ચગને નથી કરતો માનવ અને પેતાને તે મમમાં અનિષ્ટ માનવો અને તેથી વિપરીત કરના યકાને કરે છે એમ માનનારને અજ્ઞાની કહેવો, એ એક જબરજસ્ત ભૂત છે

અંતમાં આ લેખ પૂરો કરતા શ્રી કાનજી મ ને વિનંતિ કરે છું કે-આપ જેવા યાનીને માટે તો કદાચ સવળા ક્રિયાઓ નિર્જન થના હેતુ રૂપ જ હશે, એટલે હવે આપને મુનિપણના આચાર કે ક્રિયા વગેરેની જરૂર નહી રહી હશે તેથી આપ એક-રાજ આ રસ્તે તરો કદાચ એટલું તરવું ન ચમતું હોય તો જીમ જૈનેતરોને આપના આ રસ્તે તારો, પણ મહેરમાની કરીને અમને-સાધુમાર્ગી-ઓને આ રસ્તે તારવાનું બંધ કરો, તો સાર

લેખાઃ-આકાંક્ષા

શ્રી કાનજી મ, ના સાત સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ, હવે આપણે તેમનો આકાંક્ષા સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે-

"આત્માનો મોક્ષ થતો નથી પણ સમજન જ કારણ કે આત્મા બધાએલો જ નથી અત્યારે જ શરીરથી જુદો છે છતાં અજ્ઞાનતાથી આત્માએ એમ માન્યું છે કે હું બધાએલો છું આ માન્યતા ટળી જાય અને એમ સમજન કે હું શુદ્ધ સ્વરૂપી યાતા છું, આ સમજણ થાય (તો) એનો મોક્ષ થઈ જાય "

સમીક્ષા-આત્માનો મોક્ષ થતો નથી અને આત્મા બંધાયેલો
પણ નથી, તો પછી મહાનુભાવ ! એ તો બતાવે કે બધું કઈ ચિદ્રિ-
યાનું નામ છે ? ખૂબી તો એ કે આ મહાત્માએ સાતમો સિદ્ધા-
ન્તમા સામાયિક કરવાવાળાને સીતેર કોડકોડી સાગરોપમના મહા
મોહનીય કર્મનો બધું થતો બતાવે દત્તો, ત્યારે અહીં ‘બધું’
શબ્દને-તત્ત્વને જ ઉકાડે છે આનું નામ જ સ્વવચન-વિરોધ દ્વય
સામાયિક કરવામા મુશ્કેલી પડે છે તેથી ત્યાં મહાન કર્મનો બધું
બતાવ્યો અને જ્યાં પોતાને મુશ્કેલી નથી ત્યાં બંધને ઉકાડ્યો ! આ
તો એક બચ્ચાની રમત જેવી વાત થઈ

આશ્ચર્ય તો એ છે કે-જેનોના દરેક ફિરકા બધું અને મોક્ષને
બરાબર સુરતપહે માને છે ત્યારે આ મહાત્માજી બધું અને મોક્ષને
માનવાનો ઈન્કાર કરે છે

પથ પ્રશ્નજી ! જ્યારે આત્માનો મોક્ષ થતો જ નથી તો પછી
ગામેગામ એક વરસ થયા શા માટે વિદ્વાન કરવાની તકલીફ ઉઠાવે
છે ? શા માટે ઉના પાણી પીએ છે ? અને શા માટે સાધુની
માફક ગૌચરી કરે છે ? જ્યારે આત્માનો મોક્ષ થતો જ નથી, પણ
ક્રમ્ત સમર્પણ છે, તો પછી-માત્ર સમગ્રપ તેવા મોક્ષને મેળવવા શા
માટે ફાંફા મારે છે ? આવી જાઓ અમારી સાથે-પહેરો અમારા
જેવા લુગડા દેન-મોટરમા હરોહરો અને મળ કરો તમારા જેવી
જ માન્યતાવાળા સુનીવાન (ચિત્ત-નદેવ) અને કત્વાણુજ જેમ અત્યારે
અમારી દારૂમા જ આવીને ઉભા છે-નકે અમારાથી પણ ચાર ચદ
રવા ચડીને તેજ-મદીનો સદો ખેલી રહ્યા છે તેમ તમે પણ તમને
ડીક ધાગે તેવી પ્રવૃત્તિ આદરો મૃગજન જેવા મોક્ષની પાછળ નકામા
હેરાન થાઓ નહિ બના, જ્યાં બધું અને મોક્ષ જેવી કાંઈ ચીજ
જ નથી, ત્યાં પછી તેની પાછળની માયાફાંસ શી ? કે આ બધું
પૂજનીય બનવાની લાલસાથી તો નથી થતું ને ? જો તેમ કદાચ હોય,
તો પછી મારે કાઈ પણ કહેવાનું રહેતું નથી

જ્યાં એ તો જતાવો કે આપ સિદ્ધ જાગવતોને તો માનો
 છે કે નહિ ? અને જો માનના હો તો તેમને 'મુક્ત' માનો છે કે
 અર્થસમાજની માફક પાછા મંસારી થાય તેમ માનો છે ? સિદ્ધ અને
 સંસારીમાં શું ફરક છે ? સિદ્ધ એટલે કર્મબંધ રહિત મુક્ત અને
 સંસારી એટલે બધું સહિત અમુક્ત આ માન્યતા પ્રમાણે તમે
 માનો છો કે નહિ ? આટલું જ જો જરા તકલીફ લઈને અમને બતા-
 વો તો અમારા ઉપર આપનો મહાન ઉપકાર થશે.

તમારી માન્યતા પ્રમાણે જ્યારે આત્મા કર્મથી બધાએમો જ
 નથી, તો પણ સંસારમાં આટલી વિચિત્રતાઓ સાથી થઈ એક
 મુખી તો બીજો દુખી, કાઈ નિરાશી તો કાઈ શાંતી કે કં
 અંધી, કાઈ બહેરો કાઈ પશુ પક્ષી, ત્રસ-રથાવર આ બધું કયા
 કાણે લઈને ? એક સ્વર્ગમાં જાય અને બીજો નર્કમાં જાય તેનું
 કાણું શું ? આપ જ્યારે કર્મ અને તેના બંધને માનતા નથી તો
 પણ સંસારની ઉપરની વિચિત્રતાનું કારણ બીજું કાઈ નહિ પણ
 જીવાનની મરણ જોય તેમ લાગે છે જાગવાનની પ્રસન્નતા થાય
 તેને સુખી કરી સ્વર્ગમાં મોકલી આપે અને જાગવાનની અપ્રસન્નતા
 (ખામરણ) થાય તેને દુખી કરી નર્કમાં દડાસેલી કે આ દિશાએ
 આપ કર્મને નહિ પણ જાગવાને માનો છો એમ સિદ્ધ થાય છે,
 અને જો અરેખર તેમજ હોય, તો આપને જોનાના કાઈપણ દિર-
 ઝાના સિદ્ધાંત માન્ય નથી પણ જોનારોના જ સિદ્ધાંતોને આપે
 શુદ્ધ રાખ્યા છે, એમજ કહેવું પડશે.

હું માનજી મને એટલું જ પૂરું છે કે- 'આત્માનો મોક્ષ થતો
 નથી, પણ સમજાય છે' એમ જે તમે કહો છો તેનો અર્થ શું ?
 હું અત્યારે કરી ખાઈ, છતાં કાઈ માણસ અને કહે કે-તમે કરી
 ખાતા નથી, પણ ખાતા હો તેમ સમજાય છે, તો આ માણસને હું
 તેમજ બીજાઓ જરૂર મારો જ કહીએ 'મોક્ષ થતો નથી પણ

સમજાય છે ' આ વાત પણ તેની જ છે આ દિસાને મેં તેમજ
 ટિગર શાસ્ત્રોમાં અનંતા આત્માઓ મોક્ષ મથાની હકીકત આવે
 છે, એ વાતને તો આ દિસાને તમે જરૂર માનતા જ નથી એમ
 સામે છે આ બધી બૂલ બૂલામણી ચાની છે, તે જરા કૃપા કરીને
 અમ જેવા પામર પ્રાણીઓને બનાવશે ખગ ? ને તેટલી કૃપા કરે
 તો તમારી પાછળ અમારો પણ ઉદાર થઈ જાય

જો પથ પ્રવર્તકજી પોતે જ પોતાના મનમાં સમજી જાય કે-
 "હું શુદ્ધ સ્વરૂપી ચાતા છું" અને આટલું સમજી જતાં જ "મોક્ષ
 ચર્ધ જાય" તો પછી આટલો વખત તેઓ આવી માથુલી વાત પણ
 કેમ સમજી ન શક્યા ? જ્યારે પથ પ્રવર્તકજી પોતે જ આટલી વાત
 ન સમજ્યા, તો પછી તેમના ભક્ત-ભક્તાણીઓ તો સમજી શકે જ
 કયાથી ! પણ હજુ બહુ મોડું થયું નથી, જાણ્યા ત્યાંથી સવાર, બસ
 આજથી જ 'હું શુદ્ધ સ્વરૂપી છું ચાતા છું'નું રહસ્ય નિચ્છિન ચાલુ
 રાખે સોનગ તો મઠ છોડીને ક્યાંય બહાર ન જાય જે કોઈ મળવા
 આવે તેને પણ 'ગમ નામ રત'ની માફક ઉપરની જ વાત કરે,
 તો તેમના મઠે તેમની માન્યતાનુસાર આ વાત બધી સારી છે જેથી
 પોતે તો તરશે સાથે બીજા કરોડો જીવોને પણ તારશે.

ભક્તોના ભગવાન ? એક જ વાક્યમાં આપ લખો છો કે-
 'આત્માને મોક્ષ થતો નથી' અને અંતમાં લખો છો કે- 'મોક્ષ
 ચર્ધ જાય' આ શું ? એ જ વાક્યમાં આવા પરસ્પર વિરોધી વચનો
 આપ જેવા પથ પ્રવૃત્તને માટે જરાય સોભારપદ નથી

'આત્મા અત્યારે જ શરીરથી ભુદો છે' આ આપનું વચન
 તત્વન ઐકાન્તિક હોવાથી જૈનધર્મથી વિરુદ્ધ છે દાખવા તરીકે
 આપના ઉપર જ આ હકીકત ઉતારીએ તો આપનું શરીર આત્માથી
 છુદ્ડ જ હરે છે, તો પછી આપ મોલી કેની રીતે શકો છો ? ખાઓ
 છો, પીઓ છો, ચાનો છો કેની રીતે ? મેર્તાગર અને તેમણે ખાસ

કરીને સ્થાનકવાસીની નિંદા ખરી રીતે કરી શકે છે. 'કારણ કે જ્યારે તમારી જ માન્યતા પ્રમાણે 'આત્મા સરીરથી જુદો છે' ત્યારે તે સમનામ રસ થઈ જતું જોઈએ અને ઉપર બતાવેલી ડાઈ પશુ કિંચ થઈ શકે જ નહિ.

જો સસારી આત્મા માને છે કે, હું કર્મથી બધાએનો છુ, તો શું આ માન્યતા મિથ્યા છે? જ્યારે ચારે ગતિમાં રખડવાનું કારણ એક માત્ર કર્મ નથી જ છે, તો પછી 'બધ' ને બધ માનવો તે એ ને એ ચાર જોવી સત્ય વસ્તુ જ છે, તેને ડાઈ મિથ્યા કહી શકે જ નહિ અને જો તે વાતને ડાઈ મિથ્યા કહે, બધ છે જ નહિ એમ કહે' તો પછી તે આત્મા સરીરમાં રહી શકે જ નહિ. પણ સિદ્ધ જ થઈ જાય. પણ તેમ હોઈ શકે જ નહિ. ત્યાં સુધી ચારે ગતિમાં રખડીએ છીએ, ત્યાં સુધી કર્મ પણ છે, તેનો બધ પણ છે, અને તેનું સાર કે માફુ ફળ પણ આપણે ભોગવવાનું જ છે. 'બધ નથી' એમ મ્ની તેને ઉઘાડી મૂકાય જ નહિ. બધ ને બધ તરીકે મનાશે, તો જ તેને છેડવાનું મન થશે અને મન થશે તો જ તેને ઉઘાડી શકીશો. આ એક સત્ય વસ્તુ છે અને આમ કરીને જ અનતા શુભો મેલ્ય ગયા છે, ભર છે અને જશે, પણ જો વ્યક્તિ બધ ને બધ તરીકે નથી માનતી તે વ્યક્તિ બધ ને ઉઘાડવાની મહેનત પણ નહિ કરે અને તેથી તેનો બધ ઉઘરો નહિ અને ચતુર્ગતિમાં રખડવા કરશે. માટે દરેક મેક્ષામિતાથી વ્યક્તિએ બધને બધ માની તેને ઘાસવા સમર્થતા કરવો' એવી માગી નમ્ર વિનંતિ છે.

સંખ્યાક-નવમો

1

શ્રી કાનજી મ ના આડ સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બધ હવે આપણે તેમનો નવમો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે - 'વિર્તાગરોના સિદ્ધાંતોમાં એકથી દયા-દયાનો જ અધિકાર છે, તેથી તે એકાંત પુણ્યગ્રાંથ છે. માટે તે જાંડવા યોગ્ય છે ત્યાગ કરવો,

કોઈ જીવને જમાવવો, કે કોઈ જીવની દયા માળવી તે આત્મનો
ધર્મ જ નથી. હું બીજાને જમાવું કે હું બીજાને કુખ દર્દ આપું જે
માનવ અને કરતુ તે મિથ્યાત્વ અજ્ઞાન અને પાપક છે”

સમીક્ષા-હા પ્રભો! આ હું શું સાંભળું છું? અને તે પૃ
કાને મોઢેથી? પોતાને મુનિ કહેવરાવના જૈન પાસેથી! પ્રભુ મહાવીર!
આપના દયા-પ્રધાન ધર્મમાં આપના વચનમાં આવા દયાના દુશ્મનો
જોઈને મને કમકમાડે છે. હું શ્રી કાનજી મ તેરાપથી બીજાઓનો
પથ-વાળા દુશ્મનનો પથ મદદ કરવા માગે છે? ક્યાં પ્રભુ મહાવીરનો
દયામય પથ અને ક્યાં આ દયાની દુશ્મનીનો પથ? ત્યારે આજો
ભાગ્યદેશ પાળી દિસાથી સગગી લડશે. હતો અને આરેજાણુ હાહા
કાર મચી રહ્યો હતો ત્યારે પ્રભુ મહાવીરે જાગૃત્ત પરમાત્મ
શ્રીરાત્રીને આ મદાન દિસાને ઉપદેશ દ્વારા રાહી હતી અને દિશા
જૈનધર્મ એ દયાધર્મને નામે પ્રખ્યાત થયો હતો. લોકમાન્ય નિવૃત્ત
જેવાને પણ કહેવું પડ્યું છે કે-આઠશોની દિશા જૈનધર્મે રાહી
હતી પ્રભુ મહાવીરે ત્યારે આવી રીતે દિસાને રાહી અદિસા દયા
અને રક્ષાધર્મનો ઉપદેશ કર્યો અને તે ધર્મનો પ્રચાર કર્યો ત્યારે
મહાવીરનાજ વચન કહેવરાવવાળા શ્રી કાનજી મ દયાને છાંડવા
ચોગ્ય કહે છે શું આ કવિમુનિ એક નવી નવાઈ નથી લાગતી!
અમનમાથી ઝેર નીકળે તેની ફગિયાદ કેની પામે કરવી? તેમ જ્યોત્સના
એક મહાવીરનો જ પુન દયાને છાંડવા ચોગ્ય કહે તો તેની ફરીયાદ
પણ કેની પાસે કરવી?

હું માનું છું ત્યાસુધી આ સોનમની સત એતાનરાની અને તેમ
પણ રમાનકવાલીની દયાને ત્યાગવા ચોગ્ય કહે છે, દિગંબરોની નહિ
દિગંબરોની દયાને છાંડવા ચોગ્ય કહે તો પોતાને મુશ્કેલી આપી
જાય કારણ કે દિગંબર શાઓ (માનાર્થુવ પદ્મપુરાણુ વગેરે) દયા
કરપૂરે બધાં છે તેમ જ આજના સુદ દિગંબર બધાં પૂરે

મરદિ વરોરેનું જેમ અને તેમ જોઈ દિસા કરી દયાધર્મ પાળે
 જે નથી આ મરદાત્મ્ય દિવસોની દવાને જાણવા યોગ્ય કહેતા નથી
 દિવસો દવા વગરના ધર્મને ધર્મજ્ઞ કહેતા નથી

અને કહીકત્યા નોંધજી તો દવા વગરનો કોઈ ધર્મ હોઈજ
 ન હો પુણ્યનથ અને દવાને ઐકદમ જાણવા યોગ્ય કહેનાવાળો આત્મા
 ખોલે છે માર્મ-અવર્તકજ છે નો પુણ્યનથ સર્વથા જાણના યોગ્યજ
 ૧૬ તો પછી સ્વામીજીને પોતાનેજ મુશ્કેલી પડે સ્વામીજીને
 મરદ પશુ ન મળે, કારણ કે સાધુને આહાર દેતા નિર્જીવની સાથે
 કાલ પશુ થાય છે દરે નો પુણ્ય જાણવા યોગ્ય હોય તો પછી
 ૧૭જીને સાધુ માની આહાર પાણી કાચ આપશે ? એર એ જાણવા
 ૧૮ વરતુ હોવાથી જેમ કોઈ પોતાની પાસે ગખતુ નથી, તેમ પુણ્ય
 ને જાણવા યોગ્ય વરતુ હોય તો કાણ તેને પોતાની પાસે ગખે ?
 એટલે કે સ્વામીજીને આહાર પાણી કાચ આપે ? કારણ કે એક
 તો માર્મ-જ આત્માનો આહાર દેવો અને વળી બદલામા જાણવા યોગ્ય
 કે જેવું પુણ્ય લેવું આવોદનલ નુકસાની કરનારો ધર્મ કાણ કરે ?
 હવે મહાશ્વ તો ન જ કરે અને ન્યારે સુઠ માણસો તરફથી આહાર
 પાણી ન મળે, તો પછી કરવું શું ? જેમ બીજા જૂતકાલીન સાધુઓ
 મરદ કરી કમાઈને તેમાંથી પોતાના પરના આહાર-પાણી આરોગે
 છે તેવોજ વખત સ્વામીજીને મરદે પશુ આવે. સ્વામીજીને અત્યારે
 જે સમિતિ ભાવપૂર્વકતા આદારપાણી મળે છે, તે સ્વામીજીને પુણ્યને
 પ્રતાપેજ મળે છે આવા પુણ્યને સ્વામીજી કંઈ રીતે જાણવાયોગ્ય
 કહે છે, તેજ અને તો સમજાવું નથી

વળી, સ્વામીજીને અત્યારે જે લાણુ આયુષ્ય નિરોગી શરીર,
 સુસ્વર અને આતાપ-નાયકર્મ મળ્યાં છે તે બધું પુણ્યને પ્રતાપેજ
 મળ્યા છે નો સ્વામીજીનાં પુણ્ય ન હોત તો સ્વામીજીને પામે પશુ
 કોઈ ન મરદ-સ્વામીજીના આખ્યાનમાં પશુ કોઈ ન જાત નો પુણ્યની

મીડી મળ સ્વામીજી અત્યારે માણી રહ્યા છે તેજ પુણ્યને ઊંડવા
યોગ્ય ન્યારે સ્વામીજી તરફથી કહેવાય છે ત્યારે ખરેખર મને નવાઈ
લાગે છે

શૂતકાળમા અનેક વખત ન્યારે સ્વામીજીના પુણ્ય પાતળાં પડ્યાં
અને સ્વામીજી ખીમાર પડ્યા, ત્યારે હું માનું છું કે-સ્વામીજીએ મનમાં
જરૂર કશું હશે કે-પુણ્ય પાતળા પડ્યાં અને પાપનો ઉત્પ થયો, તેથી
આ કે તે રોમ આવ્યો. આવા આ પુણ્યને સ્વામીજી ન્યારે ઊંડવા
યોગ્ય કહે ત્યારે જરૂર ફરકને નવાઈ લાગેજ

જે પુણ્ય જરૂર થતાં થતાં સકામ નિર્જન કરાવે છે, જે પુણ્ય
તીર્થંકર નામ જોત્ર બધાવી આવે છે અને બલિધ્યમાં મુદર સરીર
આપી ઉચ્ચ જોત્રમાં જન્મ આપી તીર્થંકર બનાવે છે-કે જેનાથી ઉચ્ચ
એવી કોઈ પડવીજ આ દુનિયામાં નથી-તે પુણ્યને ઊંડવા યોગ્ય કહેવું,
તે ખરેખર બહુજ ખેડનો વિષય કહેવાય.

મહાત્મા કહેવાતા શ્રી કાનજી મ. ન્યારે એમ કહે છે કે હું
ખીનને બચાવું તે મિથ્યાત્વ અજ્ઞાન અને પાપક છે ત્યારે વળી
એાર નવાઈ લાગે છે કોઈ પ્રાણીને બચાવવો-કોઈની રક્ષા કરવી,
તેમા ખોટું શું છે ? તેમા મિથ્યાત્વ કે પાપક ક્યાથી આ યુ ? અહિં
સામ્રાજ્ય નૈનધર્મજ ન્યારે બચાવવાની કે રક્ષા કરવાની આવના નહિ
રાખે ત્યારે પછી દુનિયાનો કયો ધર્મ રાખશે ? દયાની આવનાથી
ઓતપ્રોત ધર્મ દીન દુ ખી પ્રાણીઓને મોતથી બચાવવા કે અલપ્રાણી
આપવા તેમા મિથ્યાત્વ કે પાપક કેવી રીતે ? જૂમથી કે રોગથી પીડાતા
પ્રાણીઓને બચાવનારાઓને મિથ્યાત્વ લાગી જતું હોય તો કહેવું
જોઈએ કે શ્રી કાનજી મહારાજે અનેક લોકોને મિથ્યાત્વ લગાડ્યાં છે
શ્રી કાનજી મ. ન્યારે સાધુના વેશમાં હતા ત્યારે અને વેશ મૂક્યો ત્યાર
પછી અનેક વખત ખિમાર પડ્યા છે અને તેમણે તથા તેમના મુનિ
શ્રીએ અનેક વખત દવાઓ કરી છે વૈદ અને ડોક્ટરોએ ~ ~ ~

મહારાજે મન દાઓ કરી તેમને આરામ કર્યો છે હવે જો આ
 અનુભવ કરનારા રાજાઓને રાજથી મુક્ત કરવામાં-હું અતી ઊંડાવ
 અને રાજમાં સિધ્ધાત્વ લાગતું હોય, તો આ વૈદ્ય ડોક્ટરોએ સ્વામીજી
 કાજ ને ઉપાગ કર્યો, તેના બલવામાં સ્વામીજીએ તે વૈદ્ય ડોક્ટરોને
 વિધાત્વ આપી અપકારજ કર્યો છે વૈદ્યો બિચારા પુણ્ય અને નિર્જરા
 ભેગા થયા, તે તેના બલવામાં તેમને સિધ્ધાત્વ અત્તાન અને પાખક
 મતુ મરીન બિચારા ! ભેગા ગયા હોકરા, તો ગાકનો ધણી પશુ
 ખેડે મેલા ! પશુ તેમ હોઈ જ ન શકે દુઃખીનું દુઃખ હું કરવું-
 શરતે શરતે આપવી-શરતે છવ મુખી થાઓ-શરતેનું કન્યાણુ યાઓ
 નથી લાગના જવરી અને તે પ્રમાણે વર્તન કરવું, તેનાથી ઉત્તમ
 આ દુનિયામાં બીજું મંત્રજ નથી

મહાત્મજી કહે છે કે-ત્યાગ કરવો એ આત્માનો ધર્મ નથી
 તારે હું પૂછું છું કે-તું ખાતુ-પીતુ અને ભોગ ભોગવવા એ આત્માનો
 ધર્મ છે ! અને તે એજન હોય તે પ્રાપ્ત અથવા સસર તે ધમને
 અને મની મદો છે તો ખજી આપ શા માટે કહ્યો વેડી ગમે
 ગમ કરેલ દેવા કરી રહ્યા છે ? તે ઉપદેશની તો લાલચ કેઈને
 નથી નથી અને જો ત્યાગ એ આત્માનો ધર્મ ન હોય તો પછી
 જીવેને પશુ શા માટે થોડો પછો પશુ ત્યાગ પાગી રહ્યા હોય
 મુખ દો પો ચાલીને ગામોગામ જવાનું-કેનું પાણી પીવાનું-ઉપવાસ
 કરવાનું અને આવી ભજો અમારી પગમાં કે ત્યાગ હાઈ પશુ
 ત્યાગ કર્યા વગરનું જીવન છતી સમાજે પશુ નહિ એમ ન હોય શકે
 ત્યાગ એજ આત્માનો ધર્મ છે તેથી જ દુનિયાના દરેક ધર્મમાં ત્યાગનું
 અવસ્થાન આવે છે મુસ્લીમ ધર્મમાં અન્ન-પ્રણીનો ત્યાગ કરી
 રેગ રાખવાનું ફરમાન કરવામાં આવ્યું છે ખ્રીસ્તી ધર્મમાં પશુ
 એજ-રોખનો ત્યાગ કરી દેવગર્ભ પ્રવેશ પાડવું ફરમાવ્યું છે પશુ
 તેને જવા દો જે પશુ મદ પિત્રો નમો વમે ઉપદેશ આપી
 હો તે પુર પ્રજા મનાવીરે જુ ત્યાર છોઈ છે અને ત્યારજ

સિદ્ધાર્થનંદન કે વર્ધમાનમાથી 'મહાવીર' નામને પ્રાપ્ત
છે આવા આ ત્યાગને આત્મધર્મ ન કહેવો, એ એ
મોટી બૂલ છે

મહારાજશ્રી : તમે તમારો પોતાનોજ દાખલો લો ૮
ધણો ત્યાગ કર્યો છે તેથીજ અમુક માણસો તમારા પગમાં
અને તમારું બહુમાન કરે છે પણ જો તમેજ ત્યાગ કર્યો
અને અમારા જેવાજ હોત અને તમારામાં આજ્ઞના કરતા
જાણપણું હોત, તો પણ એક પણ માણસ તમારા પગમાં ન
હાથ કકણને આરસીની જરૂર નથી હોતી, તેમ મારી આ ૯
પણ પુરવાર કરવા બહુ ઝાઝીવાર નથી, કે બહુ દૂર જવાની ૧૦
નથી આ વાતને સાબિત કરના એકજ મહિનાનો અખતરો બસ
ફક્ત એકજ મહિનો અમારા જેવાં લુગડાં પહેરો અમારી માફક રસે
બનાવી ખાઓ, અને અમારી માફક રેલ-મોટરમાં બેસો અને પહોં
જીઓ કે કેટલા માણસ તમારા પગમાં પડવા આવે છે ? તમારામાં
તેનું તે જ્ઞાન હોના છતા, હું ખાત્રીથી કહું છું કે-એક પણ માણસ
તમને પગે લાગશે નહિ એટલું તો નહિ પણ તમારું માન-સન્માન
પણ ધણજ ઓછું થઈ જશે અને એજ ગૃહસ્થના વેશમાં લાભો
વખત રહ્યા, તો જેમ અમારા અપમાન થાય છે, તેમ તમારો પણ
તેવોજ વખત આવે

આ અખતરો એક મહિનો નહિ, પણ થોડા દિવસને માટે
પણ જો કરી જોશો તો આપને તુરતજ ખબર પડી જશે કે-ત્યાગ
એ જ ધર્મ ॥ અને ધર્મ છે ત્યાંજ માણસો ભે છે અને બહુ
માન કરે ॥

'કોઈ જીવને બચાવવો કે કોઈની સા પાળવી એ આત્માનો
ધર્મ નથી' આ આપનો સિદ્ધાંત આપે કાઠિયાનાડમાં આટ આટલી
મહેનત કરી છતાં પણ ખાસ કરીને કોઈએ મળે છતાંયો નથી પણ

કુપિત મોઢાં દિગ્ગર અને મુમોલીનીએ તો આ આપનો સિદ્ધાંત
જાણે પચાસો ॥ અને તથોજ દીગ્ગર આજે કાંઈ પણ જીવને
પકાડે નથી, તેમજ કોઈ પણ જીવની દયા પાળતો નથી અને
દજ જીવોએ મરણપણ મની રહ્યો છે આપના આ સિદ્ધાંતનું
અર્થ જાણ અત્યારે દીગ્ગર કરી રહ્યો છે, તેથી આપને દિશાને
તેજર આત્મધર્મ પ્રમાણેજ કામ કરી રહ્યો કહેવાય ત્યારે
અખી દુનિયા તેને નેના નિર્વપણા- શ રહિતપણા માટે પિછારી
હી છે, ત્યારે અપના સિદ્ધાંત પ્રમાણ તો તેણે દિગ્ગર દર્શન કરી
કેવડેનો તે કોઈ જીવને બચાવતો નથી કે કોઈ જીવની દયા
જાણે નથી. આપને દિશાને તેને આત્માની કે પરજાતની પણ ખીક
જાણ તો જાણ રહેતી નથી પણ નહિ, તેમ કોઈ સોજ નહિ કેઈ
જીવે દુખથી બચાવતો કે તેની દયા પાળતી તે જીવનો ધર્મ તો
કે જ, પણ સાથે સાથે આખી દુનિયાના મનુષ્યનો ધર્મ છે હતો
અને રહેશે.

જો જાને પ્રતાપે આ મુલે મનુષ્ય દેહ મળ્યો છે જો જાને
પ્રતાપે વૈમાનિક દેવનો જનિ મળ્યો છે જો જાને પ્રતાપે સમક્ષિત
માત્ર મર્ત જો છે જો જાને પ્રતાપે અનત જીવો મોક્ષગામી થાય
છે, તે બચવતી જાણું બહુ કમવાથી શો કાલકાં આવી બચવતી
દયાવેલીનું તો જોમ અને તેમ જવાર સ્થાપન કરી આત્મ કમ્પાણી
કરવું જોઈએ.

લેખાક ૧૦ મો

શ્રી મનજી મ ના નવ સિદ્ધાંત ઉપર વિચાર કરી ગયા બાદ
હવે આપને તેમનો કસમો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે -

આત્મા અનમ્ભાવમા હોય અને જીવા સરીરથી મળે તેવલા
જીવો કપર જન્મ તો પણ તેને નિર્જરા થાય છે કારણકે તે

એમ માને છે કે, આ શરીરના પરમાણ્વો એ કાળે એ ક્ષેત્રે જવાના હતા તેથી કરીને એ પ્રમાણે મને વિશ્વપ્ર આપ્યો, તેમા મારે શું ? હું તો જોનારો છાતા છુ અને એ શરીર નિમિત્તે જે જીવોની દિગ્ગત થઈ તેનું આયુષ્ય પૂર્ણ થવાનું હતું તે થયું છે '.

સમીક્ષા-મહાત્માજીના સિદ્ધાંત એક એકથી ચડી જાય તેવા છે દરેકમા કંઈ ને કંઈ રહસ્ય તો જરૂર ગહે છે જ આત્મા જ્ઞાનભાવમા હોય ત્યારે તેનાથી જીવવધ કરી રીતે ચર્ચ શકે તે જરા પણ સમજાતુ નથી શું સ્વામીજી એમ કહેવા માગે છે કે—

અત્યારે તેમના ફેટલાક ભક્ત-ભક્તાણીઓ ડાડીયા-રાસ લેના સાબળવામા આન્યા છે આ ડાડીયા-રાસની ધૂનમા અને તાલમા કોઈ અનેક જીવો જીવિયાઓ-વવરાવીઆ' ચર્ચ જાય, તો તેથી તે ભક્તોને પાપ ન લાગે ? અરે એટલું જ નહિ, પણ પાપ લાગતું તો ઘેર ગયું પણ સમિધી નિર્જરા થાય ?

શું સ્વામીજી એમ કહેવા માગે છે કે —

સમવસાર " અથવી સ્થાપના પૂજા કે આરતી કરતા ધૂપ-દીપ, પુષ્પો ચઢાવતા ચઢાવનારને પાપ તો નજ લાગે, પણ ઉલટી નિર્જરા થાય ?

શું સ્વામીજી એમ કહેવા માગે છે કે —

સ્વામીજી અગર તેમના કોઈ ભક્ત જ્ઞાનભાવમા હોય અને જે-પાપ ખૂલ કરી નાખે, તો પણ તેઓને પાપ ન લાગતા નિર્જરા ગજ થાય ?

વાચક બધું ? તું શું ધારે છે ? સ્વામીજીના ઉપરના મતબ્ધ તને શું સાચા અને બની શકે તેવા લાગે છે ? નહિ જરા પણ નહિ જો એમજ હોય-સ્વામીજી કહે છે તેમજ હોય-તો અત્યારે હીટલર પણ કહેશે કે-જો કે અત્યારે હું લાખો મનુષ્યોની વધ કરી કરાવી રહ્યો છુ, તે વાત સાચી છે પણ તેની સાથે હું મારા

જ્ઞાનભાવમા જ રમી રહ્યો છું તેથી મને પાપ લાગતુ તો ૬૨ રહ્યું
 પણ તેની બાંધીમા હું નિર્જરા કરી રહ્યો છું ! તો ૬૩ આ નાખી
 દેવા જેવી વાતને કોઈ માનશે ખરું ? દિગ્બરોના મુનીન્દ્રસાગર
 કે જેઓ ૬-૭ વર્ષ પહેલા જળવપુરની દોરખીટલમાં ગુજરી ગયા,
 તેઓ પોતાની સાથે પરિગ્રહ-પૈસો અને ઓને ફેરવી રહ્યા હતા, તેઓ
 જનતાને એમ કહે કે-જને હું પૈસો રાખુ છું અને લુગધ (બોરત)
 ને સાથે ફેરવુ છું જતાં પણ હું મારા જ્ઞાનભાવમા છું તેથી
 તમારે બધાએ મને સાધુ માની લેવોજ, કારણકે હું જ્ઞાનભાવમા
 હોવાથી મને પાપ લાગતુ જ નથી પણ હિની નિર્જરાજ થાય છે
 તો શુ મુનીન્દ્રસાગરનું આ કહેવું એક નાનું બચ્ચુ પણ માનશે ?
 નહિજ માને આ સિદ્ધાંતથી તો મમે તેવા પાપીને પાપ કરવાની
 અને અત્યાચારીને અત્યાચાર કરવાની ખુ ને ખુ વા પરવાનગી
 મળી જાય છે પણ નહિ, તેમ બની શકે જ નહિ અને કાલ્ય જે
 તેમ બને તો કુનિયાનું નિકલન નીકળી જાય

શ્રીમદ્ પણ પોતાના પુસ્તકમા લખે છે કે-

‘ એ (સમક્ષિત) એકવાર આવી જાય પછી મમે તે
 કરીએ પણ તેને કાષ્ટ પુછ્યાર નથી

પણ આ બધું બનતુ અસંભવ છે સમક્ષિતનું હોવું-જ્ઞાનભાવનું
 હોવું અને પછી મમે તેટલા છવોને કાપી નાખવાનું હોવું, એ બની
 શકે જ નહિ. રોટલી અને શેરડી એકી સાથે ખાવા જેવું છે સમક્ષિત
 હોય ત્યાં દિસાની વાતજ હોય નહિ અને દિસા હોય ત્યાં સમક્ષિત
 હોઈ શકે જ નહિ સમક્ષિતીના મોળામાંથી આવ્યા સમ્મો જ બહાર
 પડે નહિ જ્ઞાનભાવ, ધ્યાનભાવ, કાર્યોત્સર્ગભાવ, સ્વાધ્યાયભાવ
 આ બધા ભાવોમા મમે તેટલા છવો કપાઈ જાય ની વાત જ હોય
 નહિ ત્યાં ચલ્લાપૂર્વક કાર્યો કરવાના છે ત્યાં ઉપરની વાત, પદ
 જેમી શકેલી જ નથી

તાજીમી તો એ છે કે-પહેલા બનાવ્યો જ્ઞાનભાવ અને પછી બનાવ્યો (દિમાનો) વિકલ્પ આ મગ્નક અધ્યાય જેવો ! જ્ઞાનમય અને વિચારને લેવા દેવાનું શું છે ? જ્યારે જ્ઞાનભાવ દેવ ત્યારે વિકલ્પ ન હોય અને વિચલ્પ હોય ત્યારે જ્ઞાનભાવ ન હોય. અતી મામુલી વાત એક સાધારણ માણસ પણ જાણતો હોય છે ત્યારે સ્વામીજી શું આટલું પણ નહિ જાણતા હોય ?

આ ઉપરાંત સ્વામીજીએ સામયિક, ઉપવાસ કરવાના વિચારને પણ ' વિચલ્પ ' મનો છે અને અહીં દિમાનો વિચારને પણ વિચલ્પ કહ્યો આ દિસાએ તે બંને વિચારો એક જ પ્રકારના થયા સમીપાત બાઈસ પમેરી-ટકે રીર બાજુ ટકે રીર બાજુ ' જેવું થયું પણ તેમ ! હોઈ શકે મન-પ્રત્યાખ્યાનને માટે ' સંકલ્પ ' અને દિસાને માટે રિક પ સમ જોઈએ

મદાતમાજનો આ દશમો સિદ્ધાંત એટલો બધો વિચિત્ર છે કે- તે પ્રમાણે કહેવું તો રહેલું છે કાગળ કે તેમાં કંઈ પૈસા ગેસના નથી, પણ તે પ્રમાણે વર્નન કરવું તે દુનિયાના કાષ્ટાથી તદ્દન વિરહ છે. હિંદુઓએ વિતાવનમા અનેક ઝોળાઓ છોડી બે-ચર ખૂન કરી ત્યારે તેને પકડવામાં આવ્યો. હવે ઉપરના સિદ્ધાંતને દિમાને તે એમ કહે કે-મે ખૂન કર્યા તે વાત સાચી પણ તે વખતે હું માગ જ્ઞાનભાવમા મરન હતો તેથી તમારે અને પકડવો ન જોઈએ કાગળ કે ન્યા જ્ઞાનભાવ હોય ત્યાં પાપ ન હોઈ શકે અને ન્યાં પાપ ન હોય ત્યાં પકડવ પર્લું હોય જ કંઈ રીતે દેખાડે અને છોડી મૂકે. હું જ્ઞાનભાવમા હોઉં ત્યારે મને તેટલા જીવો મારા હાથે કપાઈ નાથ, તો તેમાં મને કંઈ પાપ કે દરકન નથી. તો શું એના એમ કહેવાથી તેને કંઈ છોડી મૂકશે ? કે પછી ફાંસીની સજા દેશે ? એક બાળક પણ કહેશે કે-જરૂર ફાંસીની સજા જ દેશે અને તે પ્રમાણે તેને ખૂન કરવા બદલ ફાંસીની સજા મળી પણ મૂકી છે

તેજ પ્રમાણે એક માણસ વ્યભિચાર કરે છે ત્યારે તેને પકડવામાં આવ્યો ત્યારે તે કહે છે કે- મે વ્યભિચાર કર્યો તે વાત સાચી પણ તે વખતે હું મારા જ્ઞાનભાવમાં હતો માટે મને પકડવો ન જોઈએ અને સજા પણ મળી ન જોઈએ તો શું તેમ કહેવાથી તે માણસ સજામાંથી છૂટી જશે ખરો ? નહિ જ

તેજ પ્રમાણે એક ક્ષત્રી રાજાનાં સેકડો બકરા મારે છે હવે તેને કોઈ પૂછે કે જાતી આ શું ? આ મહા પાપમાંથી તું ક્યારે છૂટીશ ? હવે તે ક્ષત્રી કે જે શ્રી કાનજી મના સિદ્ધાંતને માનનારો છે તે એમ કહે કે- એમાં શું ? હું મારા જ્ઞાનભાવમાં હતો તે વખતે સેકડો બકરા મે કાપી નાખ્યા, તેમાં મહા પાપ ક્યાથી આ શું ? હું તો જોનારો છાતા છું તે બમરાઓના ચરીરના પરમાણુઓ એ કાળે, એ હોતે જવાના હતા તેથી કરીને એ પ્રમાણે મને વિકલ્પ આવ્યો (અને મે બમરા માર્યા) તેમાં મારે શું ? હું તો જોનારો છાતા છું અને એ ચરીર નિમિત્તે જે જીવોની દિસા થઈ તેનું આયુષ્ય પૂર્ણ થવાનું હતું તે થયું છે । ક્ષત્રીનો આવો જવાબ કોઈ પણ માણસ બાજબી માનશે ખરો ? હું શ્રી કાનજી મ ને નમ્રતાપૂર્વક વિનંતિ કરીને પૂછું છું કે-તમારા આ સિદ્ધાંતની ઓથ લઈને મમે તે માણસ આવો જવાબ આપશે, તો શું તે જવાબને આપશી યોગ્ય માનશે ખરો ? પછી આમાં પાપની બીક રહી જ ક્યા ? બધા પૂરેપૂરા પાપનુ જ થઈ જશે અને મમે તેટલા આકરા પાપ કરીને પોતે પાપ કર્યું છે-ખોડુ કામ કર્યું છે, એમ પણ માનશે નહિ તો પછી તેનો પરતાવો કરવાનું તો મળ્યું જ ક્યા ? કદાચ એક રાજા જેવા કોઈ બારવતધારી સમકિતી જીવે એકાદ જે જીવને લગાઈમાં માર્યા અને તેમ પછા તે દેવગોકમા જવા તે દિસાએ આપ આ સિદ્ધાંત સ્થાપવા મામતા હો, તો તે આપની એક બચકર બૂલ થાય છે એકા ગળ જોવા અત્યારે સમકિતી જીવ કેટલા છે ? એકા ગળ જોવા બારવતધારી આવક અત્યારે આ દુનિયામાં કેટલા

છે ? લક્ષ્મી લક્ષ્મી ગયા હોવા છતાં પણ સામે ભાણસ મા કરે
 તોજ તેને મારવો, આવી પ્રતિજ્ઞાવાળા આ દુનિયામાં કેમ જીવે
 છે ? હું કહું છું કે-પ્રાણ કેઈજ નહિ તો પત્રી આના રક્ષા
 ખડખા દાખલા ઉપરથી તેવો સિદ્ધાંત નક્કી કરી નાખવો, તે
 કેઈ રીતે બાજબી નથી જ આજની દુનિયા પાપ કરવામાજ મરન
 બની છે તેને આવા રાખવાઓથી વધારે ઉત્તેજન મળના તેઓ
 પાપ કરતાં પાણુ વાળીને પણ જોશ નહિ અને અંતે નગ્ન-તિર્નમ
 જેવી દલદલી ગતિમા ધોરનાર્થ જશે મારે બીજા કયાની ખાતર
 નહિ પણ પોતાનાજ આત્માની ખાતર આવો ઉપદેશ શ્રી કાનજી
 મ બધ કરે, એવી તેમને નમ્ર મિતિ કરી આ લેખ આટલેથી
 જ ૧૫ કહે છું અને આશા મળુ છું કે-મારી નમ્ર વિનંતિ
 તેઓશ્રી ધ્યાનમા લેશેજ

લેખાક અગ્નીઆરમ્ભ

શ્રી કાનજી મ ના ૧૦ સિદ્ધાંત પર વિચાર કરી ગયા નાહ,
 હવે આપણે તેમનો ૧૧ મો સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે -

‘મુદપતિ બાધતી તે વિગજ કુર્ચિમ છે સ્થાનકવાસીઓએ
 ભગવતી ના પાઠ ઉપરથી તે પ્રથા પાડી દીધી છે અને તેઓ
 એમાં ક્રિયામા જ ઉતરી ગયા છે

સમીક્ષા—શ્રી કાનજી મ મુદપતિ બાધતા બાધતા હવે ઘાટી
 ગયા છે અને તેથી જ આ સિદ્ધાંત તેમણે ઉપજાવી કાઢ્યો લાગે છે,
 નહિ તો જે મુદપતિને અનેક શાસ્ત્રોનો આધાર છે, જે મુદપતિ
 જોન સાધુની નિશાની છે જે મુદપતિ આરોગ્યની દૃષ્ટિએ પણ
 ઉપરોગી છે જે મુદપતિથી વાયુમયના અસખ્યાત રૂપોની રક્ષા
 થઈ શકે છે, જે સાધુપણને ઓગળવાનું મુખ્ય ચિન્હ છે (સોએ
 લિંગપ્રયોજન) લિંગ એજ વસ્તુ અને તેની વાસ્તવિકતાને ઓળ

ખવાનું મુખ્ય સાધન છે જે અસત્ય બોલતાં અને થુક દ્વારા સૂનની થતી આઘાતના રોકે છે તે મુહપત્તિ બધનની ઉપયોગીતા કેવળ સ્થાનકવાસી સાધુઓએ જ સ્વીકારી છે, એટલું જ નહિ પણ દેગવાસી સાધુઓમાના શ્રી વિજયનાનંદસુરિ શુદ્ધિસાગરસુરિ અને એવા અનેક મૂ પૂ જોન વિદ્વાનોએ સ્વીકારી છે તેનો રહી રહીને હવે શ્રી કાનજી મ નિષેધ કરવા નીકળી પડ્યા છે તે જાણી બારે આશ્ચર્ય થાય છે અહિં ભેખ લાવેા યવાના બપને લીધે આ સબધી વિરોધ ભેખ હું કરતો નથી પરંતુ જેઓને મુહપત્તિબધન સબધી સપૂર્ણ જાણુ હોય તેઓ મારે લખેનું 'મુખવત્તિકાસિદ્ધિ' નામક હિંદી પુસ્તક ભેષ ભેવુ

હું શ્રી કાનજી મને પૂછુ છું કે જ્યારે તમે મુહપત્તિને કુલિંગ કહો છો ત્યારે ગોઝલ સના શૂતપૂર્ણ બે સાધુ-શ્રી જીવરાજ અને શ્રી કચમચદને મુહપત્તિ બધન સાથે આપ આપની પાસે કેમ રાખી રહ્યા છો ? બોલનાર કદી તેને ઉત્તેજન આપી શકે ? શુ આ પરસ્પર વિરોધ નથી ? કે આ બધી એકમાત્ર મુક્તિ—કુમુક્તિ જ છે ? સાચો ઉપદેશક કે વક્તા આવેા દલ મ્દી જ નજવા ન દે, અને જ્યારે તેઓ પોતાના વર્તુળમા જ આવેા દલ નજાવે છે ત્યારે માનવાને કાગળુ મળે છે કે આ બધુ સ્થાનકવાસી જોનો પ્રત્યેનું મુખ્યત્વે મૂગનું જ કાગળુ હોઈ શકે

સ્થાનકવાસીઓએ તો બગવતીસૂત્ર ના પાંચી બગવાનની આઘાથી મુહપત્તિ ધારણ કરી છે પણ મહાત્માશ્રી ! આપે કોની આઘાથી આવેા વિચિત્ર કુલિંગ સુવિનનો મેળ સાધ્યો છે તે જાણાવશો ખરા ?

શ્રી કાનજી મ કહે છે કે તઓ (સ્થાનકવાસીઓ) એમત ક્રિયામા જ ઉતરી ગયા છે ' તે વાતની આપણે તપાસ કરીએ

સ્થાનકવાસીઓ જ્ઞાન ક્રિયાબ્યામ્ મોક્ષ ' ના સિદ્ધાંતને બગાડર માને છે ક્રિયાથી શુ ફળ મળે છે તેનું જાણપણું

તેઓ ક્રિયા કરે છે એટલે અમે વિચારપૂર્વકની વ્યાખ્યા ક્રિયા કરીએ છીએ ત્યારે તમારી પામે એના જ્ઞાનનો જ સિદ્ધાંત છે પરંપ્ર શ્રીમદ્ના કાવ્યો મોખી કાવ્યા, કે પરંપ્ર પાઞ્ચિક શબ્દોના અર્થો મો? કયાં એટલે જસ, જ્ઞાન થઈ ચૂક્યું એમ તમે માની બેમો છો પણ એમ મર્ષ જ્ઞાન થતું નથી અને કદાચ થયું માનો તો તેથી મર્ષ શુભવાગ થવાનો નથી 'જ્ઞાન, જ્ઞાન' કરે નથી તો સમક્ષિત થવાનું કે તથા ઉચ્ચ ગતિ મળવાની ક્રિયા વગરના જ્ઞાનથી તો કદાચ ગતિ જ મળવાની ત્યારે ક્રિયા બંધે કદાચ જ્ઞાન વગરની હોય તોપણ તેથી સુમગ્નિ તો મળવાની જ જ્ઞાનથી મોક્ષ લેવાના સિદ્ધાંતવાળો માણસ એવીએ કદાચ છૂટો હોવાથી તેનો પ્રાપ્ત અધો વખત નિરધક જન છે જ્યારે ક્રિયા કરવાવાળા માણસની ૨૪ કલાકમાંથી ૨-૪ કલાક સામાયિકાદિ ક્રિયામાં જીવી હોઈ અશુભ પાપ કાર્યમાંથી તે તેલો વખત નિરધ થતા પુર અને નિર્ધર કરે છે મે એવા પણા દાખલા નજરે એવા છે કે—જ્ઞાનમાં માનનારો માણસ શાંતિમોહન કરે છે કદાચ આરોગે છે અને બીજા અનેક નિધ કાર્યો કરે છે ત્યારે ક્રિયામાં માનનારો માણસ આવા કામ મદી કરેતો નથી અને બૂનેચૂકે થઈ જાય તો તેનો પચાતાપ કરે ૥ ક્રિયા કરીને દેવનો અને મોક્ષમાં ગયાના દાખલા એકાએક તેવા સાક્ષોમાં ૥ ત્યારે એના જ્ઞાનથી મોક્ષ ગયાનો દાખલો એતાનર કે દિગ્ગજર કોઈપણ સાક્ષમાં ક્યાં પગુ શોધ્યો જડતો નથી એકલા જ્ઞાનથી જ્યાં સદ્ગતિ મળી મુકેવ ત્યાં મોક્ષની તો વાતજ ક્યાં કરવી ?

જે મ્હાલ દલીલની ખાતર શ્રી કાનજી મની આ વાત માની કદાચ એ કે—સ્થાનકવાસીઓ એકાંત ક્રિયામાં જ ઉતરી ગયા છે તો પણ હું મ્હું છું કે એકના એક જ જ્ઞાનથી તો આ એની એકાંત ક્રિયા ક્ષણીજ સારી છે એકના જ્ઞાનથી સારી ગતિ મળતી દુર્લભ છે ત્યારે એકની ક્રિયાથી—આચાર પાલનથી સારી ગતિ મળતી બીજકુલ સુલભ છે નરક-તિર્થંકમાં જઈને ધોડા ખાતા કરતા દેવનોકમાં જવું

શુ ખોટું છે ? કે જ્યાં જઈને તીર્થ કરની વાણીનો લાભ લઈ એમ વતારી યજ્ઞ યજ્ઞન કે ૫-૨૫ જવાતરે મોક્ષ જઈ શકાય. આ મહાન લાભ ક્રિયા કરવાવાળાને જ મળશે. ભગવતીમા તામચી તાપમે જ્ઞાન વચરની શુદ્ધ ક્રિયાઓ કરી તો પણ તેને દેવમતિ પ્રાપ્ત થઈ અને જવાતરે જાવકટી કરશે જ્યારે જ્ઞાન સાથે ક્રિયા કરવાવાળાની તો અસિદ્ધારી જ છે ! પરંતુ ક્રિયા વચરના કેવળ શુદ્ધ જ્ઞાનવાળાની તો કેવી દયા થાય તેનો વધુ વિચાર કેવળ જ્ઞાનવાદીઓએ કરી લેવો.

કુદમા કહેવાનું એટલું જ છે કે-મુદપતિ નાથવી તે દરેક આત્માથી-મુમુક્ષુ છવો માટે સુલિખ છે, અને એ વા જ્ઞાનથી મોક્ષ થતો નથી પણ જ્ઞાન અને ક્રિયાથી જ મોક્ષ થાય છે કે જે વાન રથા જૈનો પરાપૂર્વથી માનતા આ-વા છે એટલે અમારી જે માન્યતા છે તે તદ્દન સાચી, બોધક અને દિનન્ન છે, તેમાં શમને જરાપણ રથાન નથી

લેખાક ૧૨ મા

શ્રી જ્ઞાનજી મ ના અગ્રીઆગ સિદ્ધાંત ૫૨ વિચાર કરી બાદ, હવે આપણે તેમનો છેદનો અને બાગમે સિદ્ધાંત જોઈએ તે સિદ્ધાંત એ છે કે -

મૂર્તિ ત્રણે કાગે સત્ય છે તેની પુષ્પ આદિથી અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવી વગેરે બધું સત્ય છે પરંતુ તે દિગ્ગજ માને છે તેવી નિર્વિકારી હોવી જોઈએ તેવી મૂર્તિ સમકિત પામવાનું કારણ બને છે અને તેની અગ જે જે છવોની દિસા થાય તે ઉપર જોવાનું નથી, પરંતુ આત્માના ભાવ ઉપર જ જોવાનું ■ ચકવર્તીએ બગીચા રાખતા તે પ્રજાની મૂર્તિને ફૂલ ચગવવા માટે જ ગમતા '

સમીક્ષા—મૂર્તિ ત્રણે કાગે સત્ય છે એ વાત તો એક નાનું બચ્ચુ પણ જાણે છે હું પણ કહું છું કે-મૂર્તિ એ મૂર્તિ જ છે તેમ

કહેવામાં કાઈપણ જાતનો વાધો નથી અમારે અને તમારે વાધો કુલ એટલો જ છે કે-તમે મૂર્તિને જાગવાન માનો છો, તેને લાંબા યજ્ઞને પગે પડો છો, તેને ફૂલ, આશુષણો ચડાવો છો અને નૈવેદ્ય ધરાવો છો, ત્યારે અમે મૂર્તિને મૂર્તિ રૂપે માનીએ છીએ તેથી વધારે માનતા નથી અમે જાણીએ છીએ કે જ્યાં મૂર્તિ પોતે પોતાનું રક્ષણ નથી કરી શકતી દુશ્મનો આપીને મૂર્તિના કંટકા કરી જાય છે, અગર તો આશુષણો ચોરી જાય છે, ત્યાં તે બીજાની ગુલા કે આશા કેવી રીતે પૂરી કરી શકે ?

શ્રી કાનજી મહારાજ પામે શાસ્ત્રાય પ્રમાણુ તો એક પણ નથી તેમ ન્યાયસંગત કુશ્તિ પણ નથી તેથી વિચાર કરવાને વધુ અવકાશ રહેતો જ નથી તોપણ આજુ તો ખુલ્લે ખુલ્લું છે જ કે જે મૂર્તિને માનવા-પૂજવાની જનામણુ તેઓ કરે છે તે તદ્દન ગેરવ્યાજબી છે, કાગળ કે એક તગ્નુ શ્રી કાનજી મ શાન, શાન અને આત્મા, આત્માના પોકારો કરી ક્રિયાને ઉચ્છેદે છે-એકાન્ત ખડન કરે છે-સારે અર્હિ અષ્ટ પ્રકારી પૂજા કરવાનું વિધાન ઘડી ક્રિયાવાદને ખુલ્લું ખુલ્લું અપનાવે છે સામાયિક પ્રતિકમણુરૂપ આત્મશુદ્ધિ કરનારી ક્રિયાને મહામોહનીય કર્મવધનકર્તા કહે છે ત્યારે મૂર્તિની પાણી, ફૂલ, ફળ ધૂપ, દીપ આદિથી પૂજા કરવાની (ખુલે ખુલ્લું પાપ-આરબ કરવાની) જનામણુ કરે છે શુ આ વ તો વ્યાધાત નથી ? ધાર્મિક ક્રિયાઓ કે જોનાથી આત્મા બારેપાઠ મૂકી દુબકો થાય છે તેનો નિષેધ કરી આશ્રવ વધાગનારી અને ઇન્દ્રિયોના વિષય વિકારને પોષણ આપનારી પાપકારી ક્રિયાઓને ઉત્તેજન આપનારા શુ ક્રિયાવાદી નથી ? શુ મહાત્માજીના સમયસારમા આવું જ પ્રપચ સમાચેવ છે ?

અને મૂર્તિ સમન્વિતનું કારણ કેવી રીતે બને છે તે સમજાવું નથી અનંતાનુયમી ચોકડીને દહા-યાસિવાય અને ધર્મનું સાચે સાચું

રહસ્ય સમજ્યા સિવાય, શુદ્ધ શ્રદ્ધા પ્રાપ્ત થતી નથી તે સમજીતે
પત્થરની મૂર્તિથી કેવી રીતે મળી જાયું હશે તે તો શ્રી કાનજી મ
જ જાણે જાણી જોઈને મૂર્તિની પૂજાને માટે ફલ વગેરેની હિંસા કરવી
અને ઉપરથી કહેવું કે તેની હિંસા તરફ જોવાનું નથી એનો શો અર્થ ?
શુ અષ્ટપ્રકારી પૂજા કરવાથીજ આત્મા શુદ્ધ થતો હશે ? પાંચી
ફલ, ફળ ધૂપ વગેરે જીવોની હિંસા કર્યા સિવાય આત્મા શુદ્ધ થઈ
સકતો નથી ? જ્યારે આત્માના જાવની શુદ્ધિને માટે જ મૂર્તિને
માનવાનો આશ્રય છે ત્યારે ફૂલ, ફલાદિની શી જરૂર ? આમા કાઈ
રહસ્ય સમાવ્યું તો નથી ? હું અનુમાન કરું છું કે-શ્રી કાનજી
મહારાજે મોતીની પૂજાનો પ્રચાર કરવા માટે જ આ સિદ્ધાંત બંધી
કાઢ્યો હોય કેમકે આગળ એક સિદ્ધાંતમાં તેમણે જણાવ્યું છે કે—
' સાચા સાધુઓ તેજ છે કે જેમના પગની મૂદરોમાં કુકુમ આવળ
આદિથી પૂજા કરે છે મારું આ અનુમાન તદ્દન ખરું હોય એમ
હમણા સોનગઢના સમાચારથી જણાય છે જ્યારે ચૈત્ર વદ ૧૨ ના
દિવસે શ્રી કાનજી મ ની સોનગઢમાં પધરામણી થઈ ત્યારે તેમના
બાજીએ તેમની કુકુમથી ચરણપૂજા કરી કેટલાક બાજીએ ચરણ
ધોઈને ચરણામૃતનું પાન કર્યું કેટલાક બાજીએ ચંદન અને રૂપીઆ
વગેરેથી ચરણપૂજા કરી અને બાજીઓએ મોતીથી વધાવ્યાં
આથી જણાય છે કે આ મૂર્તિપૂજાનું ધર્તિય સ્વપૂજાના ગૂં આસ
યથી જ ચલાવ્યું હોય તો તે જાનવા જોય છે

હું આ મહાત્માજીને પૂછું છું કે-તમે પણ મૂર્તિની અષ્ટપ્રકારી
પૂજા કરો છો ? એ મૂ પૂ સાધુઓ તેમ કરતા નથી પણ આપને
તો હિંસાની તરફ જોવાનું નથી અને આપ આપના મત
વ્યાનુસાર સાચા સાધુ પણ નથી (જુઓ મત-૧ નં ૭) તેથી
અનુમાન થાય છે કે તમે પણ ફલ ધૂપ, દીપ વગેરેથી મૂર્તિની પૂજા
કરી આશ્રવસેન (આપના હિંસાને આત્મશુદ્ધિ) કરતાજ હોશો

આ મૂર્તિપૂજા માટે જ બગીચા રાખતા હતા, આ મન
 સાધુ તદ્દન જુદું છે કેમકે શ્રી કાનજી મની માન્યતા
 ન સાચુ સિદ્ધાંત તો 'સમયસાર જ છે, બીજા બધાએ જુદા છે
 ત્યારે સમયસારમા તો એમ લખ્યું નથી તો પછી આવા જુદા
 બજુગા કુકસાથી શો લાભ ?

ત્યારે ચક્રવર્તીઓના બગીચા મૂર્તિપૂજનને માટે જ છે અને તેથી
 આત્મશુદ્ધિ થઈ જાય છે ત્યારે તેમને સસાર છોડી સાધુ થવાની શી
 જરૂર પડી ? પૂજામાનથી તેમની આત્મશુદ્ધિ થઈ જાત અને સુબૂમ
 પ્રજ્ઞાવત્ત ચક્રવર્તીના બગીચા કોના માટે હતા ? શું એ પણ મૂર્તિપૂજા
 માટે જ હતા ? જો આ વાત સાચી હોય તો તેમની આત્મશુદ્ધિ કેમ
 ન થઈ ? અને ચક્રવર્તી નગ્ને કેમ ગયા ? ખરેખર શ્રી કાનજી મનો
 આ સિદ્ધાંત પણ મન કપિનજ છે એમા જરાયે શંકા નથી

અહીં શ્રી કાનજી મના બાર સિદ્ધાંતની આલોચના પૂરી થાય
 છે હવે હું આશા રાખું છું કે શ્રી કાનજી મ અને તેમના અસત્ય
 વાદ તરફ આકર્ષાતા અનુયાયીઓ આ સિદ્ધાંતો બરોબર વાચે-
 વિચારે અને હસ્યચુનત જુદીએ ક્ષીર-નીંગ જીવ કરી ક્ષીર-સાર
 વસ્તુનું સેવન કરી આત્મિક વાણુ સાધે એ જ માત્ર અભિલાષા ।

